

GŁÓWNY INSTYTUT GÓRNICTWA

JEDNOSTKA NOTYFIKOWANA Nr 1453

Plac Gwarków 1, 40-166 Katowice, skrytka pocztowa 3672
Tel.: 258 1 63 1÷9 Fax: 259 6 533 e-mail: gig@gig.katowice.pl <http://gig.katowice.pl>
Rachunek bankowy: BPHPBK S.A. O/Katowice nr 23 1060 0076 0000 3200 0027 5674
Regon 000023461 NIP 634-012-60-16 KRS: 0000090660 GIG jest płatnikiem VAT
Posiadamy wdrożony zintegrowany system zarządzania (jakość, bhp, środowisko) spełniający wymagania norm:
PN-EN ISO 9001:2001 □ □ □ PN-N-18001:2004 □ □ □ PN-EN ISO 14001:1998
certyfikat PCBC nr JBS-54/2/2004

EGZEMPLARZ nr.....

DOKUMENTACJA pracy badawczo-rozwojowej

Zleceniodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Kwidzynie

Tytuł dokumentacji:

ABSOLWENCI SZKÓŁ ŚREDNICH ZAWODOWYCH NA LOKALNYM RYNKU PRACY POWIATU KWIDZYŃSKIEGO. Ocena stanu i przyszłe losy

Nr umowy (zlecenia): 47044724-360

z dnia:

28.09.2004

Nr komputerowy pracy w GIG: 47044724-360

Data rozpoczęcia pracy: 28.09.2004

Data zakończenia pracy: 27.10.2004

Słowa kluczowe:

Obszar badań	Dziedzina badań	Przedmiot badań	Rodzaj zjawiska (zdarzenia)	Rodzaj wyniku badań
człowiek	zatrudnienie	rynek pracy	analiza	metoda badań

pieczętka i podpis
kierownika pracy

pieczętka i podpis
kierownika zakładu

pieczętka i podpis
Z-cy ND

Zespół Autorski:

Stopień – imię i nazwisko

(podpis)

mgr Ryszard Marszowski – kierownik pracy

.....

dr Konrad Tausz Kierownik Zakładu Badań Ekonomicznych
i Społecznych GIG

.....

mgr Piotr Hetmańczyk

.....

mgr Marzena Majer

.....

mgr inż. Krzysztof Gralikowski

.....

Jerzy Bartnicki – Dyrektor PUP w Kwidzynie

.....

Abstrakt: (max 560 znaków)

Niniejsza prac poświęcona została zagadnieniom związanym z dalszymi losami absolwentów szkół średnich zawodowych w powiecie kwidzińskim. Głównym celem pracy jest ocena stanu i przyszłych losów absolwentów szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzińskiego. Czynniki teraźniejszymi i przyszłymi mogącymi istotnie oddziaływać na projektowane działania w zakresie harmonizowania popytu na pracę z podażą zasobów pracy w przekroju zawodowo-kwalifikacyjnym mogą być m.in.: rozpoznanie stanu i zastosowanie informacji o zależnościach między kierunkami kształcenia zawodowego a kierunkami rozwoju dziedzin gospodarczych i społecznych zgodnie z tendencjami występującymi w zadanym rynku pracy. Powinno to wpłynąć na skuteczniejsze regulowanie przepływu środków finansowych wydatkowanych na promocję zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu oraz efektywniejsze gospodarowanie nimi, uzależnienie skuteczności lokalnych programów rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. od ocen i diagnoz związku kwalifikacji zawodowych z potrzebami gospodarczymi, wynikających z ich przestrzennego rozlokowania, uwzględnienie w systemie informacji o rynku pracy danych o potencjale intelektualnym wynikającym m.in. z struktury zawodowo-kwalifikacyjnej społeczności lokalnych, w celu pomniejszenia dysproporcji w dostępie do pracy, prowadzenie działań umożliwiających zwiększenie mobilności pracowniczej i edukacyjnej w obszarze regionalnego, krajowego i unijnego rynku pracy.

Kwestie własności wyników reguluje umowa ze zleceniodawcą pracy

Typ
pracy*)

Badania podstawowe	Badania Stosowane	Prace Rozwojowe
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------

Stopień ochrony dokumentacji:*)

Ogólnodostępna	Do wykorzystania W zakładach GIG	Do wykorzystania za zgoda kier. zakładu	do wykorzystania za zgodą N. Dyr. lub Z-cy N. Dyr.
---------------------------	---	--	---

*) niepotrzebne skreślić

Dokumentację otrzymali:

1. Zleceniodawca, 2 egz. Nr 1÷2
2. Archiwum CINTe GIG (przez BP), egz. Nr.....
3. Kierownik Projektu, 1 egz. Nr 3
4. Archiwum zakładu N-B GIG....., egz. Nr.....

Wypełnia Archiwum GIG:

Ilość:

str/kart	Zał.	tab.	rys.	fot.
----------	------	------	------	------

Nr inwentarzowy:

**ABSOLWENCI SZKÓŁ ŚREDNICH ZAWODOWYCH
NA LOKALNYM RYNKU PRACY
POWIATU KWIDZYŃSKIEGO.**

Ocena stanu i przyszłe losy

KWIDZYN-KATOWICE 2004

Spis treści

Spis rysunków.....	6
Spis tablic.....	12
Projekty unijne dotyczące obszarów społeczno-ekonomicznych zrealizowane w latach 2002–2004 w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.....	15
2.Wstęp.....	19
3.Rynek pracy powiatu kwidzyńskiego – podstawowe zagrożenia 2006–2010.....	21
3.1.Uwagi wprowadzające.....	21
3.2.Aspekt teoretyczny.....	22
4.Uwarunkowania demograficzne.....	24
4.1.Zadanie i zagrożenie pierwsze.....	24
4.2.Rozwinięcie.....	24
4.3.Uwagi końcowe.....	26
5.Tendencje w zatrudnieniu.....	29
5.1.Zadanie i zagrożenie drugie.....	29
5.2.Rozwinięcie.....	29
5.3.Wyniki prognozy.....	32
5.4.Wariant optymistyczny.....	34
5.5.Wariant pesymistyczny.....	34
5.6.Uwagi końcowe.....	35
6.Tendencje w edukacji.....	37
6.1.Zadanie i zagrożenie trzecie.....	37
6.2.Rozwinięcie.....	37
6.3.Uwagi końcowe.....	38
7.Przyszłe losy absolwentów szkół średnich powiatu kwidzyńskiego.....	39
7.1.Program, metoda i cel badań.....	39
7.2.Dobór próby badawczej, termin przeprowadzenia badań i ich organizacja.....	40
7.3.Technika badań.....	43
8.Wyniki badań ankietowych.....	46
8.1.Charakterystyka badanej próby.....	46
8.2.Prezentacja wyników badań.....	52
8.3.Wnioski końcowe z przeprowadzonych badań.....	95
9.Kierunki rozwoju zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego.....	103
9.1.Zadanie i zagrożenie czwarte.....	103
9.2.Uwagi wprowadzające.....	103
9.3.Wyniki klasyfikacji.....	105
9.4.Uwagi końcowe – próba prognozy.....	127
10.Zapotrzebowanie na kwalifikacje zawodowe – trendy.....	130
10.1.Uwarunkowania rynku pracy.....	130
10.2.Szkolnictwo a rynek pracy.....	133
10.3.Kwalifikacje zawodowe.....	136
10.4.Zawody przyszłości.....	137

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

11.Podsumowanie.....	141
-----------------------------	------------

Spis rysunków

Rysunek 1.Struktura projektu MASURIN.....	17
Rysunek 2.Przyrost naturalny w powiatach woj. pomorskiego – stan na 2003 rok.....	25
Rysunek 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym i pracujący w powiecie kwidzyńskim w latach 1996-2003.....	26
Rysunek 4.Ludność powiatu kwidzyńskiego według płci i wieku – stan na koniec 2003 roku.....	28
Rysunek 5.Pracujący i ludność w wieku produkcyjnym w latach 1996-2002, wraz z prognozą ludności w wieku produkcyjnym na 2005 rok w powiecie kwidzyńskim.....	31
Rysunek 6.Poziom udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji w latach 1998–2002 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.....	33
Rysunek 7.Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według płci (N = 121).....	46
Rysunek 8.Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według wieku (N = 121).....	48
Rysunek 9.Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według rodzaju szkoły (N = 121).....	49
Rysunek 10.Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według kierunku kształcenia (N = 121).....	51
Rysunek 11.Rozkład odpowiedzi, w badanej grupie uczniów powiatu kwidzyńskiego, na pytanie Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły? (N = 121).....	53
Rysunek 12.Rozkład odpowiedzi dotyczących rodzaju szkół w których badani uczniowie zamierzają kontynuować naukę bezpośrednio po ukończeniu szkoły (N = 75)*.....	55
Rysunek 13.Rozkład odpowiedzi dotyczących rodzaju szkół w których badani uczniowie zamierzają kontynuować naukę po podjęciu pracy zawodowej (N = 24)*.....	56
Rysunek 14.Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów szkół policealnych na pytanie Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły? (N = 8).....	58
Rysunek 15.Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów liceów zawodowych na pytanie Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej	

szkoły? (N = 13).....	58
Rysunek 16. Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych na pytanie Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły? (N = 21).....	59
Rysunek 17. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia dalszej nauki w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły lub też po podjęciu pracy zawodowej (N = 98).....	60
Rysunek 18. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia dalszej nauki w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły lub też po podjęciu pracy zawodowej (N = 20).....	61
Rysunek 19. Rozkład odpowiedzi dotyczących motywów wyboru kierunku dalszej nauki w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły, jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 98).....	62
Rysunek 20. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bepośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 98).....	63
Rysunek 21. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów liceów zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 9).....	65
Rysunek 22. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bepośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 20).....	65
Rysunek 23. Spodziewane korzyści wynikające z kontynuacji nauki wskazane przez badaną grupę uczniów deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bepośrednio po podjęciu pracy zawodowej.....	67
Rysunek 24. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41).....	68

Rysunek 25. Rozkład odpowiedzi dotyczących szans znalezienia zatrudnienia zgodnego z obecnym kierunkiem kształcenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41).....	69
Rysunek 26. Rozkład opinii dotyczących rozpoczynania przez absolwentów kariery zawodowej od rejestracji w urzędach pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41).....	70
Rysunek 27. Rozkład opinii dotyczących wsparcia ze strony rodziny w sytuacji braku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41).....	71
Rysunek 28. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	73
Rysunek 29. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13).....	74
Rysunek 30. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N = 45).....	74
Rysunek 31. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 34).....	75
Rysunek 32. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21).....	75
Rysunek 33. Ocena znajomości poszczególnych pojęć dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych... 76	
Rysunek 34. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów szkół policealnych (N = 41 wskazań).....	77
Rysunek 35. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 46 wskazań).....	77
Rysunek 36. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N=158 wskazań).....	78
Rysunek 37. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 118 wskazań).....	78

Rysunek 38. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 52 wskazania).....	78
Rysunek 39. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	79
Rysunek 40. Propozycje form wsparcia absolwentów przedstawione przez badaną grupę uczniów klas programowo najwyższych deklarujących poparcie dla stosowania tego typu rozwiązań na rynku pracy.....	80
Rysunek 41. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13).....	81
Rysunek 42. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21).....	81
Rysunek 43. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	82
Rysunek 44. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13).....	83
Rysunek 45. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 34)...	83
Rysunek 46. Rozkład opinii dotyczących preferowanej wysokości wynagrodzenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	84
Rysunek 47. Rozkład opinii dotyczących trwałości zatrudnienia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	85
Rysunek 48. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	86
Rysunek 49. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N = 45).....	86
Rysunek 50. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21).....	87
Rysunek 51. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	88

Rysunek 52. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13).....	89
Rysunek 53. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21).....	89
Rysunek 54. Rozkład deklaracji dotyczących możliwości podjęcia pracy poza granicami kraju w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)...	90
Rysunek 55. Rozkład opinii dotyczących szans absolwentów szukających pracy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	91
Rysunek 56. Rozkład opinii dotyczących szans absolwentów szukających pracy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13).....	92
Rysunek 57. Rozkład opinii dotyczących podejmowania własnej działalności gospodarczej przez absolwentów w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121).....	93
Rysunek 58. Rozkład opinii dotyczących podejmowania własnej działalności gospodarczej przez absolwentów w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21).....	94
Rysunek 59. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2000.....	109
Rysunek 60. Klasyfikacja powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2000 do grudnia 2000 roku).....	110
Rysunek 61. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2001.....	114
Rysunek 62. Klasyfikacja powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2001 do grudnia 2001 roku).....	115
Rysunek 63. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2002.....	119
Rysunek 64. Klasyfikacja powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2002 do grudnia 2002 roku).....	121

- Rysunek 65. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2003..... 125
- Rysunek 66. Klasyfikacja powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2003 do grudnia 2003 roku..... 127
- Rysunek 67. Klasyfikacja powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem. Na podstawie obserwacji miesięcznych w okresie od stycznia 2000 do grudnia 2003 roku..... 129
- Rysunek 68. Struktura pracujących według sektorów gospodarki narodowej w 1980 r..... 132
- Rysunek 69. Struktura pracujących według sektorów gospodarki narodowej w 1995 r..... 132

Spis tablic

Tablica 1.Charakterystyka rynku pracy powiatu kwidzyńskiego według zmiennych diagnostycznych zastosowanych do obliczenia prognozy.....	31
Tablica 2.Dane źródłowe do obliczenia udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji.....	32
Tablica 3.Poziom udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji w latach 1998– –2002 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.....	33
Tablica 4.Prognozowane zmiany w bezrobociu i zatrudnieniu w lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w roku 2006 – wariant I optymistyczny.....	34
Tablica 5.Prognozowane zmiany w zatrudnieniu i bezrobociu w lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w roku 2006.....	34
Tablica 6.Relacja podaży zasobów pracy w grupie absolwentów z popytem na prace na przykładzie wybranych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim. Stan w roku szkolnym 2003/2004 i czerwiec 2004.....	38
Tablica 7.Liczba uczniów wytypowana do próby badawczej z terenu powiatu kwidzyńskiego według kierunków kształcenia.....	41
Tablica 8.Wytypowane do badań szkoły w powiecie kwidzyńskim z uwzględnieniem liczby uczniów klas programowo najwyższych objętych badaniem ankietowym.....	42
Tablica 9.Charakterystyka badanej grupy uczniów klas najwyższych programowo w powiecie kwidzyńskim ze względu na płeć i kierunek kształcenia.....	47
Tablica 10.Badana grupa uczniów klas programowo najwyższych w powiecie kwidzyńskim według kierunków kształcenia.....	49
Tablica 11.Badana grupa uczniów klas programowo najwyższych według kierunku kształcenia i przyszłego zawodu.....	51
Tablica 12.Stopy bezrobocia w % w powiecie kwidzyńskim i w powiatach województwa pomorskiego w latach 2000–2001. Obserwacje w przedziałach miesięcznych.....	103
Tablica 13.Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	106
Tablica 14.Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	106
Tablica 15.Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	107
Tablica 16.Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	108
Tablica 17.Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000.....	109

Tablica 18. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2000.....	109
Tablica 19. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	111
Tablica 20. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	112
Tablica 21. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	112
Tablica 22. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	113
Tablica 23. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyński i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000 i 2001.....	114
Tablica 24. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2001.....	114
Tablica 25. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	117
Tablica 26. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	117
Tablica 27. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	118
Tablica 28. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	119
Tablica 29. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000, 2001 i 2002...	120
Tablica 30. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2002.....	120
Tablica 31. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	122
Tablica 32. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	123
Tablica 33. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2003 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	123

Tablica 34. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.....	124
Tablica 35. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000 i 2003.....	125
Tablica 36. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2003.....	125
Tablica 37. Zmiany w liczbie pracujących oraz udział przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB w latach 1980–1996, 1980–1990 oraz 1990–1996.....	130

PROJEKTY UNIJNE DOTYCZĄCE OBSZARÓW SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH ZREALIZOWANE W LATACH 2002–2004 W ZAKŁADZIE BADAŃ EKONOMICZNYCH I SPOŁECZNYCH GIG

Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych Głównego Instytutu Górnictwa jest zaangażowany w szereg prac z zakresu zmian zachodzących na rynku pracy, bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska. Od paru lat w dorobku zakładu znalazły się projekty realizowane w ramach programów Unii Europejskiej. Należy tu wymienić następujące projekty:

- MASURIN (od stycznia 2002 do grudnia 2004),
- RESCUE (od marca 2002 do marca 2005),
- FORMET (od listopada 2002 do listopada 2004).

Projekt MASURIN – Zarządzanie Zrównoważoną Rewitalizacją Miejskich Terenów Przemysłowych – ma na celu usprawnienie zarządzania i procesu podejmowania decyzji w zakresie rewitalizacji miejskich terenów przemysłowych jak również optymalizację i zachowanie społeczno-gospodarczego znaczenia tych obszarów. Uczestniczy w nim pięciu partnerów z Holandii, Francji, Norwegii, Włoch i Polski. Projekt jest realizowany w ramach V Programu Ramowego Unii Europejskiej.

Głównym celem tego projektu jest więc dostarczenie władzom lokalnym wiedzy w postaci poradnika zrównoważonego zarządzania rewitalizacją miejskich terenów przemysłowych oraz praktycznych narzędzi wspomagających proces decyzyjny związany z wyborem strategii rozwoju tych terenów.

Pozwoli to na stworzenie nowego partnerstwa władz lokalnych, przemysłu i społeczeństwa, bazującego na świadomości i otwartości do dialogu w celu poprawy i utrzymania równowagi zarówno w zakresie środowiska naturalnego jak i rozwoju społeczno-gospodarczego.

W rezultacie działań władze lokalne w pięciu miastach europejskich: Utrechcie, Amiens, Wenecji, Grenland i Bytomiu zostaną wsparte w procesie rewitalizacji miejskich terenów przemysłowych przez realizację stosownych studiów przypadku (case studies).

W studiach tych usprawniono i rozwinęto obecne modele gospodarcze i środowiskowe oraz narzędzia wspomagające podejmowanie decyzji. Stworzono zintegrowany zestaw narzędzi, który sprawdzono w ramach projektu MASURIN. Osiągnięte wyniki jak i zdobyta w realizacji tego projektu, wiedza jest rozpowszechniana podczas międzynarodowych konferencji odbywających się w różnych państwach.

Ostatecznie, projekt ma na celu stworzenie narodowych i międzynarodowej sieci miast zajmujących się kwestią zrównoważonej rewitalizacji terenów miejskich.

Projekt MASURIN składa się z ośmiu pakietów zadań badawczych (WP) do których zalicza się:

WP 1. CO-ORDINATION – koordynacja pracy i zarządzanie projektem

WP2. MANAGEMENT GUIDE – poradnik zarządzania zrównoważonym rozwojem miejskich terenów przemysłowych oparty na doświadczeniach pięciu miast europejskich

WP 3. ACCER – narzędzie wspomagające proces decyzyjny związany z wyborem strategii rozwoju społeczno-gospodarczego

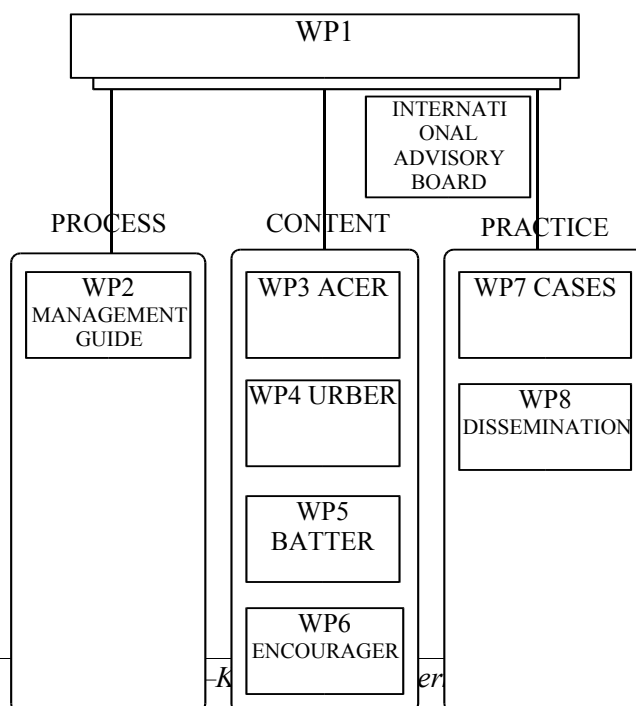
WP 4. URBER – narzędzia służące do oceny wpływu na środowisko celem określenia stanu środowiska naturalnego przed i po procesie rewitalizacji

WP 5. BATTER – narzędzie wspomagające proces decyzyjny związany z wyborem najlepszych technologii służących rewitalizacji przemysłowych terenów w miastach

WP 6. ENCOURAGER – narzędzie wspomagające decydentów w wyborze strategii pozwalającej na zachęcenie przedsiębiorstw i firm do współpracy i uczestnictwa w procesie rewitalizacji terenów przemysłowych

WP 7. CASES – przy pomocy partnerów naukowych władze lokalne opracują Master Plan zrównoważonego rozwoju terenów, zawierający plan działań, strategię, narzędzia monitoringu oraz szacunkowy rachunek kosztów.

WP 8. DISSEMINATION – rozpowszechnianie wyników projektu: 5 konferencji organizowanych w 5 europejskich miastach, strony internetowe, publikacje w magazynach, uczestnictwo w spotkaniach i prezentacje wyników projektu MASURIN oraz organizowanie szkoleń i warsztatów na temat rewitalizacji terenów przemysłowych. Strukturę projektu przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1.Struktura projektu MASURIN

Kolejnym realizowanym projektem jest RESCUE – Odnowa europejskich terenów w miastach i środowisko miejskie. Jest to projekt badawczy realizowany w ramach Działania IV – „miasta jutra i dziedzictwo kulturalne” programu „energia, środowisko i zrównoważony rozwój” V Ramowego Programu Unii Europejskiej w zakresie badań i rozwoju technologicznego. Uczestniczą w nim firmy z czterech państw: Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Polski.

RESCUE ma na celu polepszenie jakości ponownego wykorzystania terenów przemysłowych w myśl budowania trwałego środowiska i jakości życia w mieście. W trakcie jego trwania opracowywane są praktyczne narzędzia, które będą mogły być wykorzystane przez pracowników nieruchomości, planistów, architektów, inżynierów czy władze miasta, zaangażowane w kompleksowy proces regeneracji terenów zdegradowanych.

Przez zmniejszanie kosztów rehabilitacji ziemi, projekt będzie pomagać pokonywać aktualne przeszkody w podobnych projektach oraz przyczyniać się do zmniejszania popytu na rozwój terenów zielonych, a tym samym będzie ratować naturalne bogactwa odnawianego terenu. W oparciu o konkretne „case study” obszarów, proces regeneracji będzie ograniczony do głównego punktu kroków decyzyjnych realizowanych w międzynarodowych zespołach interdyscyplinarnych.

Rezultatem powyższych działań będzie opracowanie podręcznika dotyczącego Europejskiego Systemu Trwałej Regeneracji Terenów Zdegradowanych, który dostarczy zarówno wytycznych naukowych jak i praktycznych oraz narzędzi dla decydentów podobnych projektów.

Jednym z problemów występujących w społeczeństwach krajów Unii Europejskiej jest wzrost liczby starszych pracowników. Podczas gdy liczba młodych pracowników stopniowo maleje, przeciętna wieku pracowników wzrasta. Ten problem wystrza się przez proces modernizacji przemysłowej, adaptacji przedsiębiorstw do nowych technologii i procesów produkcyjnych, które wzrastają w ostatnich latach. Niestabilność i nowe potrzeby wynikające z tych procesów dotyczą zwłaszcza pracowników powyżej 45 roku życia.

Obserwuje się wzrost liczby pracowników powyżej 45 roku życia tracących pracę wskutek nieprzystosowania się do zmian wynikających z technologii i organizacji. Na dodatek osoby te narażają się na ryzyko długoterminowego bezrobocia wskutek zniechęcenia się trudnościami na drodze do ponownego znalezienia pracy, gdyż trudności te są podobne do tych, które spowodowały wcześniejszą utratę pracy przez te same osoby.

Z jednej strony mówimy o zakładach skupiających dużą różnorodność działań wymagających od pracowników wszechstronności i zdolności przystosowania się do ciągłych zmian technologicznych. Z drugiej strony zakłady te mają duży udział pracowników mających więcej niż 45 lat. Fakty te zostały potwierdzone przez różne studia i jasno pokazują jaki utrudniony dostęp zarówno do zawodowych szkoleń ustawicznych jak i do ponownego zatrudnienia, ma ta grupa pracowników.

W stosunku do tych wyzwań stworzono projekt FORMET – Metodologia dotycząca potrzeby szkoleń prewencyjnych dla osób powyżej 45 roku życia w sektorze metalowym. Projekt skierowany jest do sektora przemysłu metalowego (hutniczego), jednego z wiodących sektorów gospodarczych. Uczestniczą w nich przedsiębiorstwa z czterech państw: Hiszpanii, Bułgarii, Grecji i Polski.

Głównym celem projektu jest zaprojektowanie narzędzia, które pozwoliłoby wykrywać, zapobiegać i rozwiązywać braki szkoleniowe. W ten sposób, stałe moduły szkoleniowe, skierowane do tej grupy, będą rozwijane, ułatwiając zdobycie zdolności i kompetencji przez cały okres pracy, pozwalając elastycznie reagować na zachodzące na rynku zmiany.

Działania w trakcie realizacji projektu będą skierowane na badania dotyczące poziomu szkoleń pracowników w przedsiębiorstwach sektora metalowego jak i całego rynku pracy w celu wykrycia ograniczeń dostępu do szkoleń ustawicznych oraz zaprojektowania i oceny narzędzi w myśl dostosowania szkoleń zawodowych do potrzeb obecnych.

2. WSTĘP

Ostatnie lata związane są w szczególności z dwoma procesami, które nieuchronnie będą kształtować relacje zachodzące na rynku pracy. Są nimi: postępująca globalizacja gospodarcza i rozwój społeczeństwa informacyjnego. Niezależnie od wielkości rynku pracy i społeczności w nim funkcjonującej, skutki tych procesów będą istotnie przekładać się na szansę uzyskania zatrudnienia.

Tak więc pytaniem otwartym jest, w jaki sposób kształtować postawy obecnych i przyszłych pracobiorców, aby tendencje związane z ich wchodzeniem na rynek pracy w możliwie dostępnym czasie przynosiły oczekiwane efekty, związane z zatrudnieniem?

Analitycy rynku pracy wskazują na dwie kluczowe płaszczyzny warunkujące sukces na rynku pracy. Pierwszą jest płaszczyzna uwarunkowań interpersonalnych. Decydującymi o sukcesie na rynku pracy cechami w tej płaszczyźnie są: wykształcenie zgodne z potrzebami rynku pracy, mobilność, kreatywność i umiejętność reagowania na zmiany. Bardzo istotnymi i cenionymi cechami są umiejętność poszerzania wiedzy, pracy w grupie i indywidualizm. Drugą płaszczyzną – w zasadzie decydującą o spełnieniu szans na rynku pracy – jest właściwie ukierunkowana na zachodzące zmiany gospodarcze i społeczne i odpowiednio zaprojektowana do danej sytuacji i miejsca, metoda pozyskiwania zatrudnienia.

Niniejsza prac poświęcona została zagadnieniom związanym z dalszymi losami absolwentów szkół średnich zawodowych w powiecie kwidzyńskim. Głównym celem pracy jest ocena stanu i przyszłych losów absolwentów szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

Zadaniami kierunkowymi pracy są:

- Wydzielenie kluczowych grup absolwentów według kierunków kształcenia istotnie oddziałujących na podaż zasobów pracy
- Wydzielenie reprezentantów do badań ankietowych
- Badania ankietowe reprezentantów w układzie
 - Poziom wykształcenia
 - Typ szkoły
 - Kierunek kształcenia

W rezultacie staraliśmy się udzielić odpowiedzi na następujące problemy poznawcze:

- plany na przyszłość kontynuowanie nauki, kontynuowanie nauki oraz podjęcie pracy zawodowej, praca zawodowa,
- motywację dla dalszego kontynuowania nauki,
- przyczyny wyboru dalszego kierunku kształcenia,

- zgodność przyszłego kierunku kształcenia z dotychczasowym, spodziewane korzyści wynikające z kontynuowania nauki,
- plany podjęcia pracy zawodowej,
- przyczyny podjęcia pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu szkoły,
- stopień rozpoznania bieżącej sytuacji na rynku pracy, stosunek respondentów do funkcjonowania urzędów pracy,
- rozpoznanie sytuacji rodzinnej respondentów i zakresu wsparcia w sytuacji poszukiwania pracy,
- oceny przygotowania absolwentów do poszukiwania pracy,
- oceny realizowanych zajęć w ramach programu nauczania,
- oceny znajomości nazw (terminów) związanych z udzielanym absolwentom wsparciem w poszukiwaniu pierwszej pracy,
- opinii na temat form wsparcia absolwentów na rynku pracy i słuszności ich stosowania,
- wymagań absolwentów wobec pierwszej pracy (preferowane rodzaje firm, wysokość wynagrodzenia, trwałość zatrudnienia, warunki dojazdu),
- oceny mobilności i gotowości zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy,
- oceny poziomu gotowości podjęcia pracy poza granicami kraju oraz perspektyw związanych z wstąpieniem polski w struktury unii europejskiej,
- opinii na temat podejmowania własnej działalności gospodarczej.

W tym miejscu należy podkreślić, że sytuacja na rynku pracy, nie tylko w powiecie kwidzyńskim, ale również w perspektywie województwa pomorskiego i całego kraju powoduje, iż kwestie młodych ludzi opuszczających mury szkół i przygotowanych do podjęcia pracy zawodowej stają się szczególnie ważne. Realia sprawiają, że zagadnienia te stają się istotną kwestią społeczną, również na płaszczyźnie struktur samorządowych – w tym przypadku powiatu kwidzyńskiego.

Istotna staje się więc kwestia rozpoznania dalszych planów absolwentów po zakończeniu nauki na poziomie szkół średnich zawodowych. Rozważyć bowiem należy kwestie związane zarówno z ich planami dotyczącymi podejmowania pracy zawodowej, jak również kontynuowania nauki.

3. RYNEK PRACY POWIATU KWIDZYŃSKIEGO – PODSTAWOWE ZAGROŻENIA 2006–2010

3.1. Uwagi wprowadzające

Jakościowo nowym zjawiskiem po roku 1989 było uruchomienie w Polsce, w której poprzednio obowiązywała doktryna gospodarki socjalistycznej, mechanizmów wolno rynkowych. W związku z tym procesem obszar wyzwań ilościowych jak i jakościowych wynikających z nowych zjawisk społecznych i gospodarczych się poszerzył. Problem wielowątkowo i wielokryterialnie rozumianej polityki rynku pracy – zawężając – przeciwdziałaniu bezrobociu stał się, więc nie tylko domeną krajów wysoko rozwiniętych, ale na trwałe problemem społeczno-gospodarczym Polski. Wydaje się, że w tej sytuacji najpoważniejszym wyzwaniem dla Polski, w związku z dynamicznie po 1998 roku rosnącym bezrobociem i przynależnością do Unii Europejskiej, jest i będzie zbudowanie podstaw instytucjonalnych i opracowanie koncepcji polityki rynku pracy wpisującej się w Europejską Strategię Zatrudnienia.

Poruszając na wstępie w ogromnym zarysie ramy koncepcji polityki rynku pracy, podejmujemy próbę wskazania na potrzebę budowania koncepcji poprzez prowadzenie systematycznego diagnozowania i prób prognozowania istotnych dla rynku pracy zjawisk społeczno-gospodarczych. Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG uzupełniając regionalną politykę promocji zatrudnienia i przeciwdziałania skutkom bezrobocia przeprowadził liczne badania w tym obszarze¹.

¹ Rynek Pracy Śląska, red. A.S. Barczak, K. Tausz. PWE GIG Wraśawa, Katowice 2004, FORMET – Methodology to prevent training needs for workers over 45 year old at the metal sector. Partnerzy: INFOART (Bułgaria), Wydział Edukacji Uniwersytetu Tracji (Bułgaria), ASIMAG (Hiszpania), UNILINK (Grecja), GIG Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych (Polska) Zamawiający: Unia Europejska (Program Leonardo da Vinci), Analiza i diagnoza wybranych obszarów gospodarczych i społecznych Powiatu Katowice, na rzecz ZPORR Zamawiający: Powiatowy Urząd Pracy w Katowicach, Wielowymiarowa analiza rynku pracy Śląska. Propozycje rozwiązań metodologiczno-organizacyjnych na potrzeby ZPORR. Praca statutowa GIG Nr zadania IV.16, Zapotrzebowanie na szkolenia kadr w przedsiębiorstwie. Analiza popytu na rynku pracy województwa śląskiego. Praca statutowa GIG Nr zadania IV.16, Rynek pracy powiatu zawierciańskiego. Wielowymiarowa analiza popytu na pracę i podaży zasobów pracy. Zamawiający: Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu, Kierunki rozwoju lokalnego rynku pracy powiatu cieszyńskiego do 2005 roku. Analizy wielowymiarowe i prognozy ostrzegawcze. Zamawiający: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie, Cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu kłobuckiego w obszarach edukacja i zatrudnienie. Analiza wielowymiarowa i prognozy ostrzegawcze. Zamawiający: Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku, Rynek pracy w sektorze usług turystycznych w powiecie chojnickim. Kierunki rozwoju Zamawiający Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Aplikacja metod i narzędzi badawczych opracowanych w ramach projektu celowego zamawianego Rynek pracy w województwie śląskim (nowe metody koordynacji kształcenia i zatrudnienia wobec restrukturyzacji gospodarki) na przykładzie lokalnego rynku pracy powiatu bytomskiego (grodzkiego), Bytom 2003, Rynek pracy w sektorze usług turystycznych w województwie śląskim. Analiza podaży i popytu. Jednostkowy Program Badawczo Rozwojowy. Zleceniodawca Ministerstwo Gospodarki, Katowice 2003, Plan restrukturyzacji Gliwickiej Agencji Turystycznej. Wniosek o udzielenie pomocy publicznej dla przedsiębiorcy. Zleceniodawca: Gliwicka Agencja Turystyczna, kierownik pracy, Katowice/Gliwice 2003, Diagnoza lokalnego rynku pracy powiatu będzińskiego. Zleceniodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie, Katowice 2003, Diagnoza stanu aktualnego w zakresie współdziałania samorządów i instytucji lokalnych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, prac wykonanych w ramach działalności statutowej, GIG Katowice 2002, Analiza zapotrzebowania na kadry kwalifikowane w lokalnym

Wskazanie na główne przyczyny rosnącego bezrobocia i intensywnie malejącego zatrudnienia, oraz wynikających z tych zjawisk skutków społecznych i gospodarczych, i odniesienie uzyskanych wyników do oceny polityki rynku pracy są zasadniczym tematem niniejszego rozdziału pracy.

3.2. Aspekt teoretyczny

Współcześnie, w zależności od koncepcji i funkcji polityki rynku pracy, możemy wyróżnić dwa modele przeciwdziałania bezrobociu. W pierwszym modelu dominującą cechą przeciwdziałaniu bezrobociu jest aktywna polityka rynku pracy. Rozwinięciem tego modelu, który nie odrzuca aktywnej polityki rynku pracy, jest model podkreślający znaczenie zintegrowanej prozatrudnieniowej polityki społeczno-gospodarczej. Przyjęcie modelu przeciwdziałania bezrobociu uzależnione jest od licznych przesłanek. Do najpoważniejszych zalicza się przede wszystkim przesłanki warunkujące ocenę przyczyn i diagnozę źródeł rosnącego bezrobocia. Tak, więc można z oceny

i diagnozy wywodzić podejście do określania celów i formułowania programów przeciwdziałania rosnącemu bezrobociu. Na przykładzie krajów OECD można wyróżnić dwa podejścia. Szkołę rynku pracy, która podkreśla głównie małą aktywność bezrobotnych i niesprawne funkcjonowanie urzędów pracy – jako podstawowe źródła bezrobocia. W drugim przypadku możemy wyróżnić szkołę integralnego podejścia, którą cechuje wywodzenie źródeł bezrobocia ze zjawiska deficytu miejsc pracy. Kolejnym obszarem umożliwiającym wyróżnienie modeli przeciwdziałania bezrobociu są cele przyjmowanych programów przeciwdziałania bezrobociu. Jest ich wiele. Uogólniając możemy wyróżnić następujące:

1. Cele osłonowe – łagodzenie skutków bezrobocia poprzez zasiłki, wcześniejsze emerytury, zasiłki przedemerytalne, pomoc społeczną.
2. Łagodzenie skutków bezrobocia poprzez czasową aktywizację bezrobotnych w ramach aktywnych programów rynku pracy (roboty publiczne, prace interwencyjne, szkolenie, aktywizacja absolwentów).
3. Usuwanie czynników ekonomicznych generujących bezrobocie, prowadzących do destrukcji miejsc pracy.

ryнку pracy powiatu chojnickiego, praca na zamówienie PUP w Chojnicach, 2002, Rynek pracy w województwie śląskim (nowe metody koordynacji kształcenia i zatrudnienia wobec restrukturyzacji gospodarki), Projekt Celowy Zamawiany na wniosek Wojewody Katowickiego, Katowice 2000–2002, Opracowanie planu organizacyjnego oraz pomocy dydaktycznych (skrypt dla ćwiczeń) dla studiów podyplomowych z zakresu przedsiębiorczości, praca stacjonarna GIG, Katowice, 200,

4. Strategie promowania zatrudnienia produktywnego, jako integralny element polityki społeczno-gospodarczej, poprzez wzrost efektywnego popytu (promowanie inwestycji, wzrost eksportu, lepsze wykorzystanie zdolności wytwórczych, stymulowanie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, rozwój małych przedsiębiorstw).

Ukierunkowując się, więc na problematykę rozważaną w świetle makroekonomicznych ocen wydaje się uzasadnionym kontynuowanie poniższej refleksji na gruncie określonych możliwości rozpoznawania i usuwania czynników ekonomicznych generujących bezrobocie i rozwijających metody promowania zatrudnienia produktywnego.

W skali makroekonomicznej (globalnego rynku pracy) badający zależności pomiędzy gospodarką a zatrudnieniem operują licznymi metodami i narzędziami umożliwiającymi diagnozowanie i kształtowanie relacji popytu na pracę i podaży zasobów pracy. Do uniwersalnych i powszechnie stosowanych w ocenie i prognozowaniu zależności pomiędzy gospodarką a zatrudnieniem zasadniczo zaliczamy pomiar: zmian w strukturze demograficznej, poziomu dynamiki i struktury produktu krajowego brutto, produktywności społecznej, udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB, popytu krajowego, wydajności pracy.

Posługując się m.in. tymi czynnikami w niniejszym rozdziale podjęliśmy próbę określenia głównych zagrożeń dla rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w perspektywie lat 2006–2010.

4. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

4.1. Zadanie i zagrożenie pierwsze

W obszarze uwarunkowań demograficznych w perspektywie 2010 roku należy uwzględniać istotnie postępujący proces starzenia się ludności powiatu kwidzyńskiego. W związku z tym procesem niezbędnym jest m.in. przygotowanie sektora usług i adekwatnie do jego wymagań kadr kwalifikowanych na potrzeby szeroko profilowanej polityki społecznej i polityki socjalnej, jak i innych dziedzin aktywności gospodarczej i edukacyjnej. Nie spełnienie tego warunku może m.in. spowodować istotne niedopasowania sektora do popytu na usługi i strumienia podaży zasobów pracy w przekroju zawodowo-kwalifikacyjnym do popytu na pracę. Przeciwdziałanie mogącemu wystąpić niedopasowaniu w szczególności powinno zostać oparte na odpowiednim wspieraniu i informowaniu pracodawców i przyszłych inwestorów o nadchodzących zmianach oraz profilowaniu kwalifikacji zawodowych kadr obecnych na rynku pracy i kierunków kształcenia w szkołach średnich i wyższych do potrzeb gospodarki.

4.2. Rozwinięcie

Na przestrzeni lat 1996-2003 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego nastąpił dynamiczny spadek urodzeń żywych. W tym okresie był to spadek od 1086 do 962 urodzeń żywych. Wysoki liczbowo wskaźnik zgonów, który w tym okresie ukształtował się w przedziale od 640 do 657. Przy istotnej tendencji spadku urodzeń żywych zgony były kluczową determinantą zmniejszającego się przyrostu naturalnego. Począwszy od roku bazowego 1996 analizy wykazują trwały spadkowy przyrost naturalny. Spadek ten w liczbach bezwzględnych kształtował się w przedziale rzędu od 428 w roku 1996 do 305 w roku 2003. Był to, więc trwały ujemny przyrost naturalny, z najintensywniejszym jego spadkiem w latach 1997-1998.

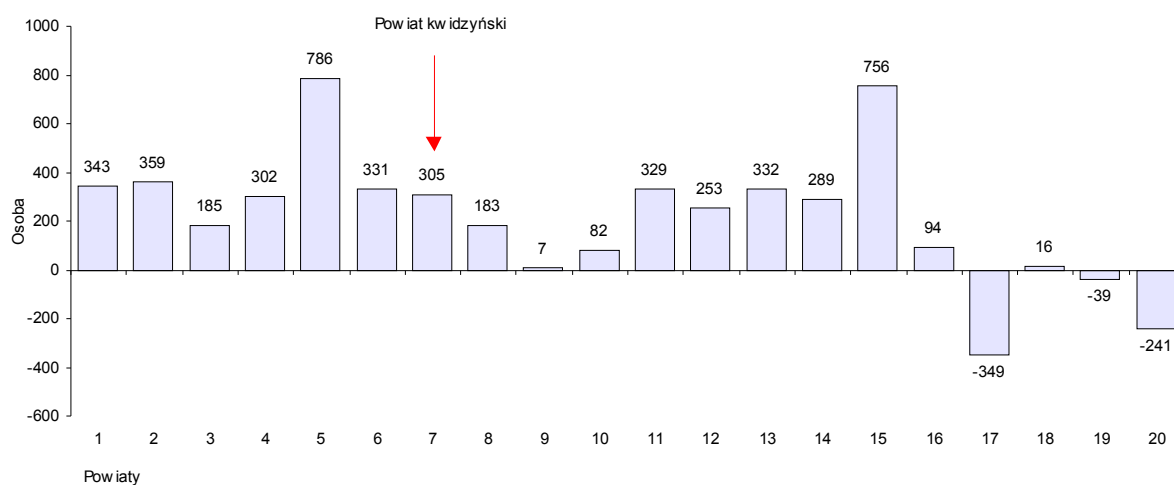
Proces spadku urodzeń żywych, jak i przyrostu naturalnego miał decydujący wpływ na kształtowanie się zmian w populacji ludności w wieku przedprodukcyjnym. Szczególnie zaznaczyło się to w grupach objętych wychowaniem przedszkolnym i szkolnictwem podstawowym i ponadpodstawowym.

Charakterystycznym dla okresu 1996–2003 jest bardzo dynamiczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym z poziomu 25 701 osób w roku 1996 do 20 625 w 2003 roku. Równoległe z tą tendencją od roku 1996 obserwuje się dodatnie przyrosty ludności w wieku produkcyjnym w przedziale od 47 888 do 50 639 osób. Począwszy od roku bazowego, występuje istotnie

dynamiczny przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym w przedziale od 8567 do 9009 osób. Grupę tą należy uznać w perspektywie kolejnych lat za decydującą o kierunkach rozwoju polityki ludnościowej w powiecie kwidzyńskim.

W woj. pomorskim występuje niskie zróżnicowanie poziomu wskaźnika przyrostu naturalnego, z dominującym udziałem wskaźników dodatnich. W powiecie kwidzyńskim wskaźnik przyrostu naturalnego w 2003 roku wyniósł 305. Dodatni przyrost na tym poziomie z tendencją trwałego spadku będzie wywoływać w perspektywie 2010 roku istotne skutki. Na przykład przyjmując, że młodość demograficzna odpowiada populacji w wieku 33 lat (wiek środkowy), należy stwierdzić, że w powiecie kwidzyńskim przy wieku środkowym, który wyniósł w 2003 roku 38 lat ludność powiatu nie jest populacją o istotnie wysokim wskaźniku młodości demograficznej. Przy utrzymującej się tendencji dalszego spadku przyrostu naturalnego należy stwierdzić, że ludność powiatu kwidzyńskiego będzie populacją wchodzącą dynamicznie, w grupie 20 powiatów woj. pomorskiego, w proces wzrastającego starzenia.

Rysunek 2. Przyrost naturalny w powiatach woj. pomorskiego – stan na 2003 rok

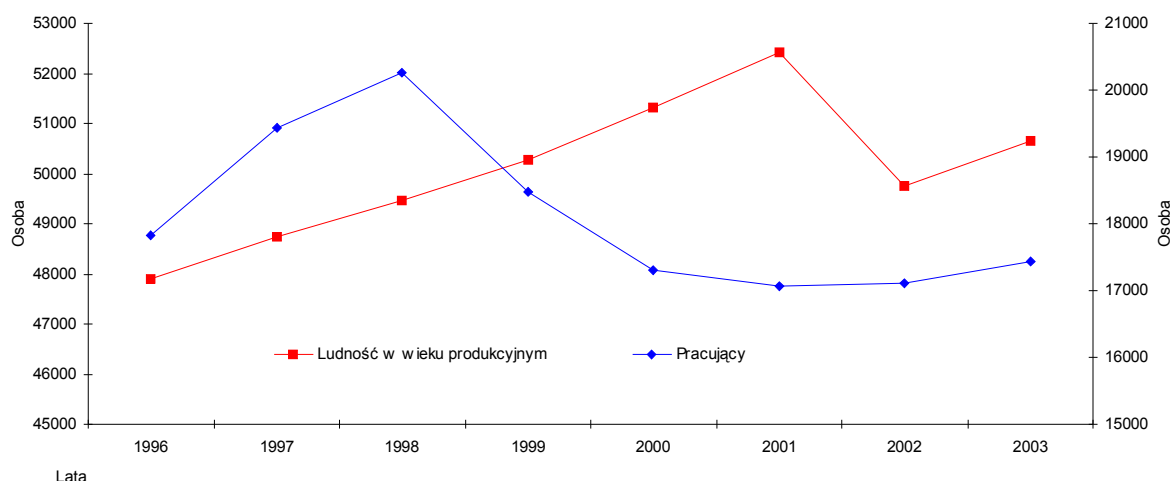
Źródło: Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Uwaga: 1 – bytowski, 2 – chojnicki, 3 – człuchowski, 4 – gdański, 5 – kartuski, 6 – kościerski, 7 – kwidzyński, 8 – lęborski, 9 – malborski, 10 – nowodworski, 11 – pucki, 12 – słupski, 13 – stargardzki, 14 – tczewski, 15 – wejherowski, 16 – sztumski, 17 – m. Gdańsk, 18 – m. Gdynia, 19 – m. Słupsk, 20 – m. Sopot

4.3. Uwagi końcowe

Na podstawie powyższych tendencji możemy stwierdzić, że najpełniej obraz wpływu zmian demograficznych na rynku pracy powiatu kwidzyńskiego ujawnia się w następującej relacji. Rosnącym do roku 2001 poziomie liczby ludności w wieku produkcyjnym i wyraźnie ujemnych przyrostach pracujących. Jak wynika z przeprowadzonych obliczeń wskazane struktury przede wszystkim determinowane są czynnikiem demograficzny, w drugiej kolejności popytem na pracę.

Rysunek 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym i pracujący w powiecie kwidzyńskim w latach 1996-2003

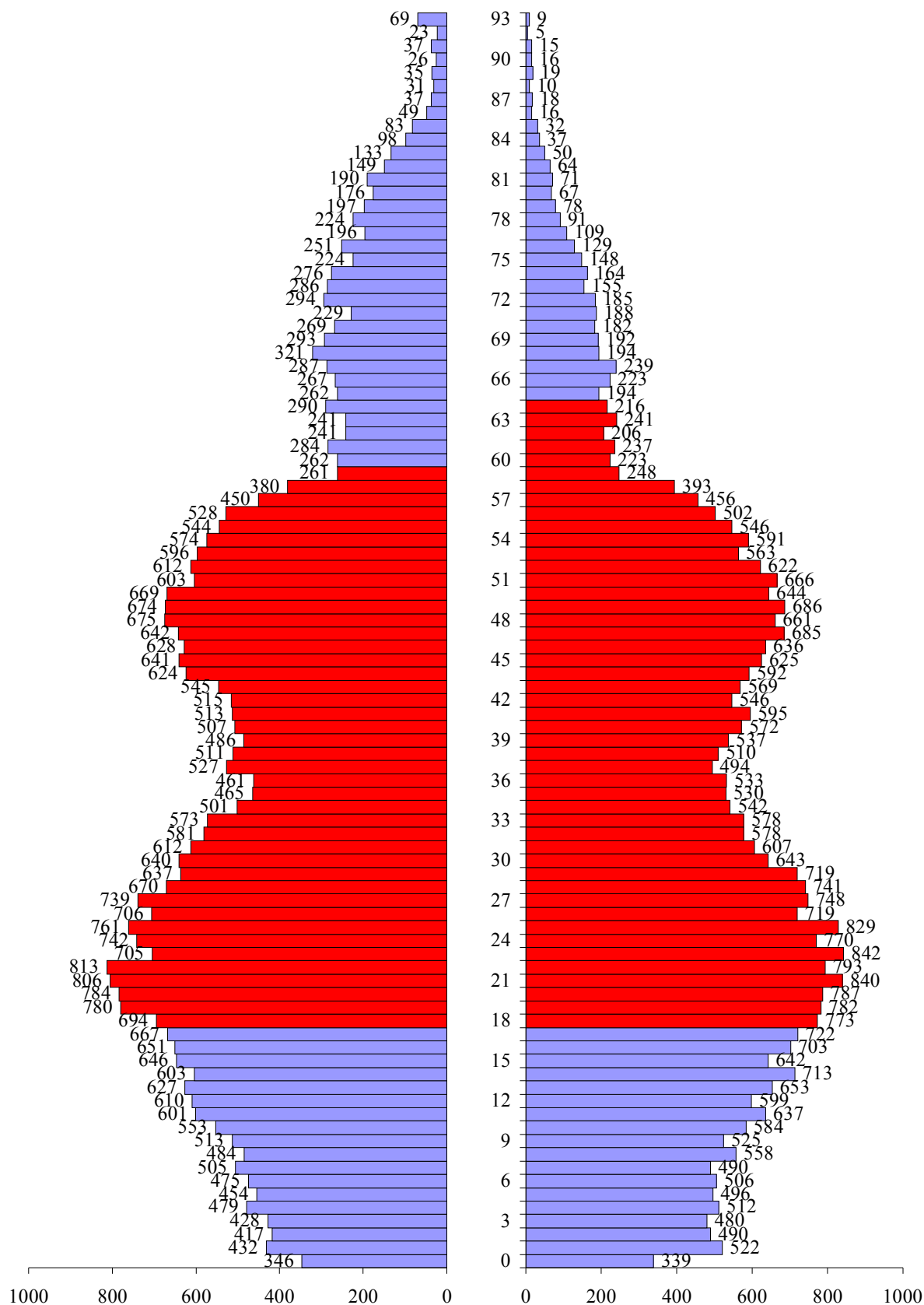
W efekcie nakreślonych tendencji proces starzenia może skutkować w gospodarce możliwością wzrostu popytu na pracę kadr wysokokwalifikowanych w działach usługowych o wysokim poziomie absorpcji w szeroko profilowanej polityce społecznej i polityce socjalnej oraz innych dziedzinach adekwatnych do potrzeb ludzi starszych. Jednakże w perspektywie 2006 roku należy przypuszczać, że wskazany rodzaj popytu na pracę nie będzie istotnie wpływał na zahamowanie trwałej tendencji spadku liczby pracujących w gospodarce powiatu kwidzyńskiego.

Nakreślone powyżej tendencje i procesy nierozzerwalnie związane są i zarazem determinowane przez poniżej zaprezentowaną strukturę demograficzną ludności powiatu kwidzyńskiego.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

Ocena stanu i przyszłe losy

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Kobiety

.....
.....
.....
.....

Mężczyźni

Rysunek 4. Ludność powiatu kwidzyńskiego według płci i wieku – stan na koniec 2003 roku

5. TENDENCJE W ZATRUDNIENIU

5.1. Zadanie i zagrożenie drugie

Bardzo ważnym jest w ramach realizowanych działań na rynku pracy powiatu kwidzyńskiego podjęcie prac mogących przeorientować model rynku pracy z osłonowego na model, w którym priorytet posiadają promowanie zatrudnienia i ograniczanie przyczyn ekonomicznych powodujących destrukcję miejsc pracy.

Zakładamy, że przy utrwalaniu się modelu osłonowego i utrzymującym się na obecnym poziomie udziale wydajności pracy w produkcie krajowym brutto; oraz co równie istotne niskim poziomie absorpcji zasobów pracy przez sektor usług prawdopodobnym może się okazać dalszy systematyczny i dynamiczny spadek zatrudnienia w powiecie kwidzyńskim.

5.2. Rozwinięcie

Diagnostując kierunki rozwoju zatrudnienia i bezrobocia w powiecie kwidzyńskim do najpoważniejszych zagrożeń na przyszłość zaliczyliśmy istotny deficyt miejsc pracy – w szczególności nowopowstających, które mogłyby amortyzować skutki likwidowanych miejsc pracy w przemysłach restrukturyzowanych. Do głównych przesłanek uzasadniających diagnozę zaliczyliśmy: systematyczny spadek zatrudnienia z poziomu 100% w roku bazowym 1998 do 86,0% w roku 2003, współczynnika aktywności zawodowej z poziomu 0,57 w roku bazowym 1998 do poziomu 0,51 w roku 2003, systematyczny wzrost bezrobocia z poziomu 7911 bezrobotnych w roku 1998 do poziomu 8565 w roku 2003 oraz niski wskaźnik zatrudnienia, który w 2003 roku wyniósł 34,5% i spadek dynamiki przyrostu Produktu Krajowego Brutto w przedziałach rocznych w latach 1998–2001 z poziomu +4,1% do +1,2%. Obserwując przebieg powyższych zjawisk można przyjąć stanowisko, że występuje istotna korelacja pomiędzy spadkiem dynamiki PKB, spadkiem zatrudnienia a wzrostem bezrobocia. Jednakże, otwartym pozostaje wciąż pytanie o kluczowy czynnik determinujący kierunki rozwoju i relacje zachodzące pomiędzy popytem na pracę i podażą zasobów pracy.

W myśl tych prawidłowości w obliczonej prognozie scenariuszowej na 2006 rok przyjęliśmy następujące założenia i mierniki. Dynamikę przyrostu PKB w Polsce za lata 1998–2003, uznając, że jest ona syntetycznym miernikiem dla wszystkich powiatów w Polsce – tym samym sumuje wartości wszystkich finalnych dóbr i usług wytworzonych w danym okresie, w danym powiecie, współczynnik aktywności zawodowej za lata 1998–2003, wielkości bezwzględne bezrobocia

i zatrudnienia wraz z indeksem zatrudnienia w analogicznym czasie i prognozą ludności w wieku produkcyjnym do 2005 roku dla powiatu kwidzyńskiego². W celu oszacowania wielkości zmian w poziomie zatrudnienia i bezrobocia w roku 2006 (prognoza bazowa) przyjęliśmy prognozę PKB do 2005 roku Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.³ W oparciu o powyższe założenia, przyjęte dwa warianty prognozowanego na lata 2002–2005 PKB i poziomu współczynnika aktywności zawodowej ludności z roku 1998 i 2002, wyznaczaliśmy cztery scenariusze zmian w poziomie miernika udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB.⁴ Analogicznie do miernika udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB wyznaczony został miernik udziału przyrostu wydajności pracy w przyroście PKB.

Jak zostało powiedziane powyżej w prognozie⁵ zastosowaliśmy zbiór następujących zmiennych diagnostycznych:

1. Produkt Krajowy Brutto.
2. Współczynnik aktywności zawodowej.
3. Ludność w wieku produkcyjnym.
4. Aktywni zawodowo.
5. Bezrobocie.
6. Pracujący.

Każda z tych zmiennych, w zależności od roli, jaką pełni w prognozie posiada walor zmiennej rzeczywistej lub zmiennej rzeczywistej i prognozowanej.

Analizując wielkości odpowiadające tym zmiennym rynek pracy powiatu kwidzyńskiego, można scharakteryzować w następujący sposób.

Liczba pracujących wyznaczona jako iloczyn poziomu współczynnika aktywności zawodowej i liczby ludności w wieku produkcyjnym pomniejszona o liczbę bezrobotnych w latach 1998–2003 zmalała z poziomu 20 271 osób do poziomu 17 445 osób. Należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że jest to trwały ujemny przyrost pracujących, który w okresie analitycznym – przy niewielkim dodatnim przyroście w latach 1998–1998, wyniósł 24,0%. Podobnie kształtował się współczynnik aktywności zawodowej. W okresie lat 1998–2002 przy niewielkich zmian zawierała się on w prze-

² Na podstawie danych i prognozy ludności w Polsce do 2030 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1998/2001.

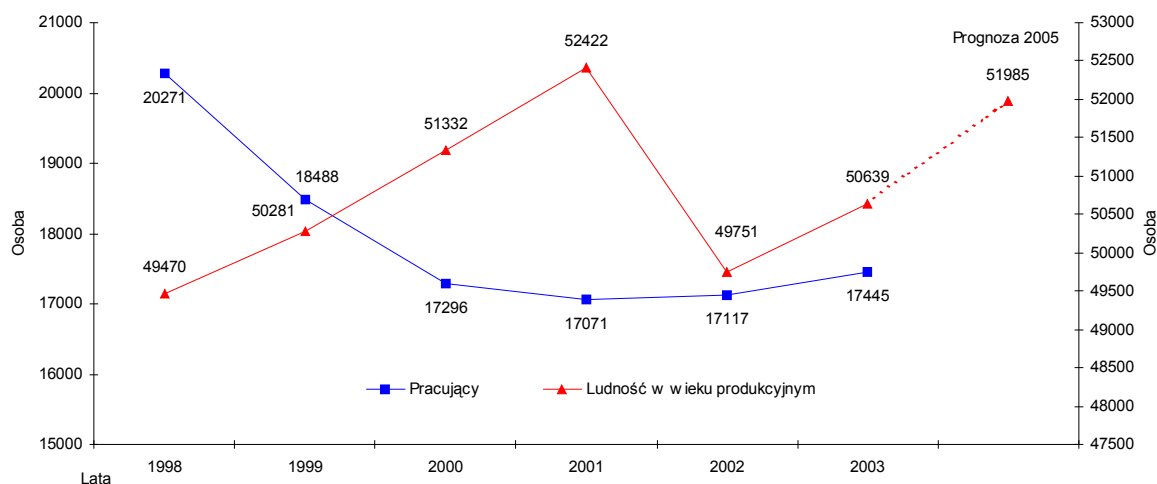
³ M. Grabowski, K. Strzała: „Dwa warianty”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku, październik 2001.

⁴ Jest to relacja dwóch mierników: wielkości zatrudnienia w okresie bazowym do przyrostu zatrudnienia w okresie bieżącym przez Produkt Krajowy Brutto w okresie bazowym do przyrostu Produktu Krajowego Brutto w okresie bieżącym.

⁵ Glikman P, Kabaj M, Muszkiet T.: Ciągłość i transformacja gospodarki. Zasoby kapitału, pracy, energii i ich wykorzystanie do roku 2000-2010, Warszawa, Key Text 1997.

dziale między 0,57 w roku 1998 i 0,51 w 2003 roku. Populacja ludności w wieku produkcyjnym w latach 1998–2002 utrzymywała się na poziomie między 49470 a 50639. Prognozy na rok 2005 informuje o wzroście tej populacji do poziomu blisko 51985 osób⁶. Bezrobocie nie pozostawało wolne od tendencji wzrostu w latach 1998-2003 z poziomu 7911 osób do 8565 osób w grudniu 2003 roku.

Rysunek 5. Pracujący i ludność w wieku produkcyjnym w latach 1996-2002, wraz z prognozą ludności w wieku produkcyjnym na 2005 rok w powiecie kwidzyńskim

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Tablica 1. Charakterystyka rynku pracy powiatu kwidzyńskiego według zmiennych diagnostycznych zastosowanych do obliczenia prognozy

Lata	Współczynnik aktywności zawodowej	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni	Pracujący	Dynamika w % Rok 1998 = 100%
1998	0,57	49470	7911	20271	100,0
1999	0,52	50281	7751	18488	91,2
2000	0,49	51332	7919	17296	85,3
2001	0,49	52422	8646	17071	84,2
2002	0,52	49751	8837	17117	84,4
2003	0,51	50639	8565	17445	86,1
2005		51985			

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2002, Prognoza ludności i gospodarstw domowych do 2030, GUS, Warszawa 2000, obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Kolejną bardzo ważną zmienną zarówno rzeczywistą jak i prognozowaną jest wielkość Produktu Krajowego Brutto. Zgodnie z przyjętymi założeniami analitycznym w celu opracowania prognozy przyjęliśmy dwa warianty rozwoju dynamiki PKB w Polsce na lata 2002–2005. Progno-

⁶ Prognoza ludności i gospodarstw domowych do 2030, GUS, Warszawa 2000.

z PKB na 2002 rok Ministerstwa Finansów RP i na lata 2003–2005 Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową⁷.

5.3. Wyniki prognozy

W oparciu o powyższe założenia, zmienne diagnostyczne i zmienne prognozowane oraz przyjęte dwa warianty prognozowanego na lata 2002–2005 PKB, wyznaczyliśmy pięć scenariuszy zmian w wielkości udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB, tj. dla przyrostu odpowiadającego wielkościom:

1. Scenariusz nr 1 dla $U_z = -0,5$,
2. Scenariusz nr 2 dla $U_z = -0,25$,
3. Scenariusz nr 3 dla $U_z = 0,1$,
4. Scenariusz nr 4 dla $U_z = 0,25$
5. Scenariusz nr 5 dla $U_z = 0,5$.

Poprzedzając wyznaczenie prognozowanych zmian w poziomie zatrudnienia i bezrobocia w roku 2006 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego należy zaznaczyć, że zasadniczym dla interpretacji przyszłych wyników z funkcji metodologicznej okazało się obliczenie udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w latach przeszłych, tj. 1998-2001⁸. W tym miejscu, należy zaznaczyć, że zgodnie z założeniem teoretycznym między udziałem zatrudnienia w przyroście PKB U_z , a udziałem wydajności w produkcji U_w , zachodzi zależność, którą można zapisać następująco:

$$U_z + U_w = 1$$

Stąd znając wielkość U_z wyznaczenie U_w zapiszemy następująco:

$$U_w = 1 - U_z.$$

Obliczenie zmiennej U_z zostało przeprowadzone na danych zawartych w poniżej załączonej tabeli.

Tablica 2. Dane źródłowe do obliczenia udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji

Lata	Produkt Krajowy Brutto		Współczynnik aktywności zawodowej	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobocie	Pracujący	Pracujący Indeks 1998–100
	Indeks 1998 = 100	Przyrost w % w stosunku do roku poprzedniego					
1998	100	+4,1	0,57	49470	7911	20271	100,0

⁷ Grabowski M., Strzała K.: „Dwa warianty”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk październik 2001.

⁸ Udziału zatrudnienia w przyroście PKB jest to relacja dwóch zmiennych: wielkości zatrudnienia w okresie bazowym do przyrostu zatrudnienia w okresie bieżącym przez Produkt Krajowy Brutto w okresie bazowym do przyrostu Produktu Krajowego Brutto w okresie bieżącym.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

1999	104,1	+4,2	0,52	50281	7751	18488	91,2
2000	108,3	+4	0,49	51332	7919	17296	85,3
2001	109,6	+1,2	0,49	52422	8646	17071	84,2
2002	109,6	+1,2	0,52	49751	8837	17117	84,4
2003	111,2	+1,6	0,51	50639	8565	17445	86,1
1999-2003	111,2	+11,2	*	*	*	*	0,861

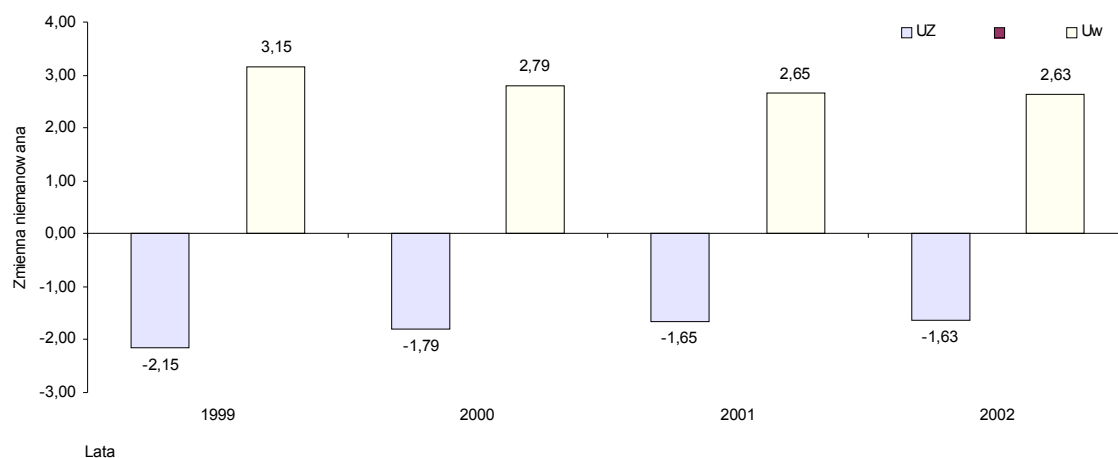
Źródło: Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Uzyskane wyniki udziału zatrudnienia w przyroście Produktu Krajowego Brutto i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji są następujące:

Tablica 3. Poziom udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji w latach 1998–2002 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego

Rynek pracy powiatu kwidzyńskiego		
Lata	Poziom zatrudnienia w przyroście PKB Uz	Poziom udziału wydajności pracy w przyroście produkcji Uw
1998	–	–
1999	–2,15	3,15
2000	–1,79	2,79
2001	–1,65	2,65
2002	–1,63	2,63

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Rysunek 6. Poziom udziału zatrudnienia w przyroście PKB i udziału wydajności pracy w przyroście produkcji w latach 1998–2002 w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Uwaga:

Uz – udział zatrudnienia w przyroście PKB.

Uw – udział wydajności pracy w produkcji.

Tak, więc na podstawie obliczeń w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w roku 2006 można oczekiwać następujących przyrostów bezrobocia i zatrudnienia.

5.4. Wariant optymistyczny

W tym wariantcie prognoza została oparta na założeniu, że wzrost gospodarczy w latach 1998–2005 osiągnie poziom 26,1%, a prognozowana wielkość wzrostu ludności w wieku produkcyjnym wyniesie w tym okresie 1346 osób. Na bazie tych założeń prognozowana liczba bezrobotnych i prognozowany przyrost zatrudnienia w roku 2006 może osiągnąć następujące wielkości.

Tablica 4. Prognozowane zmiany w bezrobociu i zatrudnieniu w lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w roku 2006 – wariant I optymistyczny

Zakładany udział przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB	Przyrost zatrudnienia w latach 1998–2005 (%)	Przyrost zatrudnienia w latach 1998–2005	Poziom bezrobocia wersja 1 ^a	Poziom bezrobocia wersja 2 ^b
0,5	–12,35	2503	6840	6720
0,25	–6,18	1252	9092	7971
0,1	2,47	501	8843	8722
–0,25	6,18	–1252	10595	10475
–0,5	12,35	–2503	11847	11726

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Uwaga:

a – według współczynnika aktywności zawodowej ludności z 1998 roku,

b – według współczynnika aktywności zawodowej ludności z 2002 roku.

5.5. Wariant pesymistyczny

W wariantcie drugim zmianie ulega zakładany wzrost gospodarczy, który ukształtuje się na poziomie 19,2%. Wyniki prognozy zawarte w poniższych tablicach są następujące.

Tablica 5. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu i bezrobociu w lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego w roku 2006

Zakładany udział przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB	Przyrost zatrudnienia w latach 1998–2005 (%)	Przyrost zatrudnienia w latach 1998–2005	Poziom bezrobocia wersja 1 ^a	Poziom bezrobocia wersja 2 ^b
0,5	–10,29	2087	7257	7136
0,25	–5,15	1043	8300	8180
0,1	2,06	417	8926	8806
–0,25	5,15	–1043	10387	10266
–0,5	–10,29	–2087	11430	11310

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych, Główny Instytut Górnictwa.

Uwaga:

a – według współczynnika aktywności zawodowej ludności z 1998 roku,

b – według współczynnika aktywności zawodowej ludności z 2002 roku.

Prognozowane wielkości w wariantcie optymistycznym wskazują, że aby w roku 2006 poziom bezrobocia był zbliżony do poziomu z 2002 roku (8565 bezrobotnych) w rynku pracy powiatu kwidzyńskiego powinny być spełnione dwa warunki. Pierwszym warunkiem jest ukształtowanie się

wielkości udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB z poziomu z roku 2002 wynoszącego – 1,63 do poziomu odpowiadającego założonej wielkości rzędu 0,1. Wymaga to odwrócenia relacji między udziałem przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB, a wydajnością pracy w przyroście produkcji. Oznacza to, że wydajność pracy w przyroście produkcji powinna być dodatnia i zbliżyć się do poziomu 0,9, przy poziomie z roku bazowego 2002 2,63. W tej kombinacji można oczekiwać, że wielkość bezrobocia – przy wzroście PKB w latach 1998–2002 wynoszącym 26,1% – ukształtuje się w roku 2006 w granicach 8843 osoby. Natomiast przy wzroście PKB wynoszącym 19,2% w granicach 8926 osób. W tych kombinacjach prognozowanego bezrobocia można oczekiwać dodatniego przyrostu zatrudnienia w przedziale od 501 do 417 osób.

Na podstawie obliczonych prognoz możemy stwierdzić, że utrzymanie się bezrobocia na poziomie z 2002 roku w 2006 roku będzie determinowane dodatnim przyrostem liczby pracujących. Jeżeli ten wariant prognozy się spełni to w powiecie kwidzyńskim liczba pracujących w końcu 2006 roku ukształtuje się w przedziale od 17 946 do 17 862 osób. Będzie to więc dalszy trwały spadek pracujących, który w relacji do 1998 roku może wynieść od 11,5% do 12,0%.

5.6. Uwagi końcowe

W świetle tych prawidłowościach, przede wszystkim, ujawnia się kierunek i charakter średnio i długofalowych programów inwestycyjnych. W obszarze analizowanego i prognozowanego zatrudnienia i bezrobocia w powiecie kwidzyńskim, można stwierdzić, że w procesach inwestycyjnych w dominującej części przeważającym był czynniki wysokiej technologii, automatyzacji i robotyzacji; i zarazem kapitałochłonności. Nie można, oczywiście, poddać krytyce żadnej pomyślnej decyzji powodującej wejście na rynek pracy powiatu kwidzyńskiego inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Należy natomiast rozważyć, co jeszcze raz podkreślamy, strukturę podmiotową inwestycji – a szczególnie relacje zachodzące pomiędzy czynnikami pracochłonności i kapitałochłonności generowanej przez podmioty gospodarcze. Konkludując, istotnym jest diagnozowanie wpływu inwestycji na poziom miernika przyrostu udziału wydajności pracy w przyroście Produktu Krajowego Brutto z jednoczesnym pomiarem przyrostu miejsc pracy w sektorze usług.

Formułując na podstawie powyższych scenariuszy i tendencji rozwojowych diagnozę dla rynku pracy w powiecie kwidzyńskim w perspektywie najbliższych 2 do 3 lat wydaje się, że:

1. Rynek pracy powiatu kwidzyńskiego pozostanie w dominującej części oparty o model, w którym dominować będą cele osłonowe.

2. Łagodzenia skutków bezrobocia w powiecie kwidzyńskim zdominowane będzie przez bierne formy, w szczególności: wcześniejsze emerytury, zasiłki przedemerytalne i zasiłki dla bezrobotnych.
3. Chronicznym będzie wysoki deficyt miejsc pracy i nadwyżka poszukujących i oczekujących na zatrudnienie.
4. Przy wyraźnie zakładanej w prognozie dynamice PKB i zbliżonych ujemnych poziomach udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB oraz przewidywanych dalszych procesach restrukturyzacji zatrudnienia w przemysłach przetwórczych poziom prognozowanego bezrobocia nie ulegnie istotnemu obniżeniu pozostając uzależnionym od poziomu wydajności pracy w produkcji.

6. TENDENCJE W EDUKACJI

6.1. Zadanie i zagrożenie trzecie

Zakładamy, że w wyniku wzrastającej liczby nowych potrzeb kwalifikacyjnych zgłaszanych przez pracodawców i braku wykwalifikowanych w nich zasobów pracy, na lokalnych rynkach i rynku pracy woj. pomorskiego, może wystąpić spowolnienie zmian społeczno-gospodarczych wyrażające się m.in. w ograniczaniu innowacyjnych procesów inwestycyjnych. Po drugie, w wyniku braku dostosowania kwalifikacji zawodowych do potrzeb gospodarczych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego, w strukturze kwalifikacyjnej zasobów prac, może wystąpić bardzo niebezpieczna luka pokoleniowa, której odtworzenie przy skutkach wyżu demograficznego w rocznikach 15-24 lat będzie bardzo trudnym i złożonym procesem. W wyniku wystąpienia takiego zjawiska organizowanie proedukacyjnego i prozatrudnieniowego systemu obsługi rynku pracy będzie przedsięwzięciem wysoce kosztownym.

6.2. Rozwinięcie

Rynek pracy dla ludzi młodych wyraźnie się zawęża. Jest to zjawisko szczególnie niekorzystne. Stopa bezrobocia wśród ludzi młodych jest ponad 2,5-krotnie wyższa od przeciętnej stopy bezrobocia, osiągając średni poziom powyżej 30%. Najgłębiej wyraża się to w trudnościach pozyskiwania zatrudnienia przez populację absolwentów w wyniku barku chłonności na kwalifikacje kształcone w systemie szkolnictwa średniego zawodowego. Dodatkowo, efekt nietrafionych w rynek pracy kwalifikacji dotyczy najaktywniejszych, którzy poddają się zabiegowi przekwalifikowania. Należy to szczególnie podkreślić, mając na uwadze strukturę szkolnictwa ponad podstawowego w powiecie kwidzyńskim, które w roku szkolnym 2004/2005 powinna opuścić zbiorowość 1384 absolwentów. Dominującym jej elementem jest właśnie szkolnictwo zawodowe nadające, co rok określonej grupie absolwentów kwalifikacje zawodowe. Analizując zatrudnienie, nie można pominąć faktu, że najwyższe bezrobocie dotyczy właśnie tej grupy kształconych.

W układzie przestrzennego rozlokowania zasobów pracy występuje wyraźne zróżnicowanie pomiędzy stanem kwalifikacji zawodowych reprezentowanym przez osoby oczekujące na zatrudnienie, a zapotrzebowaniem zgłaszanym na nie przez gospodarkę. Stan ten odzwierciedla kwalifikacje charakterystyczne dla struktury gospodarczej danego obszaru zawodowo-terytorialnego. Natomiast zapotrzebowanie jest zazwyczaj adekwatne dla ogólnych, czyli wojewódzkich tendencji rozwoju.

Zarówno na powiatowych rynkach i rynku pracy woj. pomorskiego w strukturze bezrobocia blisko 100%, na 100% ogółem zawodów kształconych na zróżnicowanym poziomie występowało w bezrobociu. Zawody reprezentujące kierunki kształcenia, które w najmniejszym stopniu dotknięte były bezrobociem należy uznać za nieistotne. Ważnym jest również zaznaczenie faktu, że w zbiorze zawodów objętych bezrobociem dominowały zawody kształcące największą liczbę absolwentów.

Tablica 6. Relacja podaży zasobów pracy w grupie absolwentów z popytem na pracę na przykładzie wybranych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim. Stan w roku szkolnym 2003/2004 i czerwiec 2004

Nazwa kierunku kształcenia	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów w klasie programowej najwyższej	Liczba absolwentów w 2004 roku	Przewidywana liczba absolwentów w 2005 roku	Liczba ofert pracy	Liczba bezrobotnych
Technik mechanik	393	150	150	150	0	92
Ekonomiczno-administracyjny	129	58	58	58	1	255
Technik technologii żywienia	131	131	43	43	1	55

Zródło: Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego i Powiatowy Urząd Pracy.

6.3. Uwagi końcowe

Czynnikami teraźniejszymi i przyszłymi mogącymi istotnie oddziaływać na projektowane działania w zakresie harmonizowania popytu na pracę z podażą zasobów pracy w przekroju zawodowo-kwalifikacyjnym mogą być m.in.:

- rozpoznanie stanu i zastosowanie informacji o zależnościach między kierunkami kształcenia zawodowego a kierunkami rozwoju dziedzin gospodarczych i społecznych zgodnie z tendencjami występującymi w zadanym rynku pracy. Powinno to wpłynąć na skuteczniejsze regulowanie przepływu środków finansowych wydatkowanych na promocję zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu oraz efektywniejsze gospodarowanie nimi,
- uzależnienie skuteczności lokalnych programów rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. od ocen i diagnoz związku kwalifikacji zawodowych z potrzebami gospodarczymi, wynikających z ich przestrzennego rozlokowania,
- uwzględnienie w systemie informacji o rynku pracy danych o potencjale intelektualnym wynikającym m.in. ze struktury zawodowo-kwalifikacyjnej społeczności lokalnych, w celu pomniejszenia dysproporcji w dostępie do pracy,
- prowadzenie działań umożliwiających zwiększenie mobilności pracowniczej i edukacyjnej w obszarze regionalnego, krajowego i unijnego rynku pracy.

7. PRZYSZŁE LOSY ABSOLWENTÓW SZKÓŁ ŚREDNICH POWIATU KWIDZYŃSKIEGO

Przeprowadzona analiza poświęcona została zagadnieniom związanym z dalszymi losami absolwentów szkół średnich w powiecie kwidzyńskim. Podstawą opracowania stały się badania ankietowe przeprowadzone w wybranych szkołach średnich, obejmujące uczniów ostatnich klas wytypowanych kierunków kształcenia.

Sytuacja na rynku pracy, nie tylko w powiecie kwidzyńskim, ale również w perspektywie całego kraju powoduje, iż kwestie młodych ludzi opuszczających mury szkół i przygotowanych do podjęcia pracy zawodowej stają się szczególnie ważne. Realia sprawiają, że zagadnienia te stają się istotną kwestią społeczną, również na płaszczyźnie struktur samorządowych – w tym przypadku powiatu kwidzyńskiego.

Istotne staje się więc rozpoznanie dalszych planów absolwentów po zakończeniu nauki na poziomie szkół średnich. Rozważyć bowiem należy kwestie związane zarówno z ich planami dotyczącymi podejmowania pracy zawodowej, jak również kontynuowania nauki.

7.1. Program, metoda i cel badań

Głównym celem przeprowadzonych badań ankietowych była diagnoza i analiza przyszłych losów absolwentów szkół średnich w powiecie kwidzyńskim.

Pytania zawarte w ankiecie miały na celu określenie przyszłych planów absolwentów dotyczących podjęcia dalszego kształcenia, poszukiwania i podejmowania pierwszej pracy oraz oczekiwań z nią związanych. Istotnym elementem było również rozpoznanie stopnia znajomości sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz rozwiązań stosowanych w ramach prowadzonej polityki społeczno-gospodarczej skierowanych do absolwentów szukających zatrudnienia.

Ważną kwestią było również określenie poziomu zainteresowania młodych ludzi możliwością prowadzenia własnej działalności gospodarczej, a także zdiagnozowanie ich stopnia mobilności w kontekście otwierających się szans szukania pracy poza granicami naszego kraju, przede wszystkim w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

Układ zaproponowanej ankiety pozwolił na wstępne określenie dwóch głównych dróg, którymi kierować się będą absolwenci po ukończeniu szkoły. Z jednej strony jest to dalsza nauka, zarówno w systemie dziennym jak też zaocznym lub wieczorowym. Kontynuacja nauki w systemie zaocznym lub wieczorowym często łączy się z podejmowaniem pracy zawodowej, zawierając w sobie niejako dwie możliwe do wyboru opcje otwierające się przed uczniami po ukoń-

czeniu szkoły średniej. Z drugiej strony młodzi absolwenci mogą dążyć do podjęcia pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu szkoły, nie deklarując chęci dalszej kontynuacji nauki.

Przeprowadzone badania pozwoliły więc określić, które z tych dwóch rozwiązań jest bardziej popularne wśród absolwentów szkół średnich w powiecie kwidzyńskim, oraz jakie konsekwencje są związane z poszczególnymi rodzajami wyborów dokonywanych przez młodych ludzi. Zadane w ankiecie pytania dały również możliwość określenia motywów, którymi kierują się absolwenci przy planowaniu swej dalszej drogi życiowej, stopnia przygotowania do realizacji swych zamierzeń i własnych oczekiwań z nimi związanych.

7.2. Dobór próby badawczej, termin przeprowadzenia badań i ich organizacja

Sposób doboru próby do przeprowadzenia badań ankietowych został zdeterminowany celem głównym, jakim było określenie dalszych losów absolwentów szkół średnich w powiecie kwidzyńskim.

Punktem wyjścia doboru próby, było przeanalizowanie struktury systemu kształcenia na szczeblu szkół średnich z uwzględnieniem typów szkół. Wśród szkół średnich można wymienić następujące rodzaje:

- szkoły policealne,
- licea zawodowe,
- licea profilowane,
- technika zawodowe,
- szkoły artystyczne II stopnia,
- zasadnicze szkoły zawodowe.

Następnie przeanalizowano funkcjonujące na terenie powiatu kwidzyńskiego szkoły średnie i dokonano wyodrębnienia tych kierunków kształcenia, w których w roku szkolnym 2004/2005 występował ostatni programowo rocznik kształcenia.

Bazę do wyznaczenia próby badawczej stanowiły dane dostarczone przez powiat kwidzyński, obejmujące swym zakresem rodzaj szkół w powiecie kwidzyńskim, kierunki kształcenia, liczbę uczniów ogółem, liczbę uczniów klas programowo najwyższych. Dostarczone dane miały formę zgodną z Ustawą o Ochronie Danych Osobowych i nie naruszały jej zasad.

Utworzona w ten sposób próba liczyła 139 uczniów klas programowo najwyższych na terenie powiatu kwidzyńskiego. Szczegółowy obraz próby badawczej ze względu na liczbę uczniów klas

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

programowo najwyższych, według poszczególnych kierunków kształcenia, objętych badaniem ankietowym przedstawia poniższa tablica.

Tablica 7. Liczba uczniów wytypowana do próby badawczej z terenu powiatu kwidzyńskiego według kierunków kształcenia

Lp.	Kierunek kształcenia	Liczba uczniów klas programowo najwyższych w próbie badawczej
1	blacharz samochodowy	1
2	chemiczne badanie środowiska	3
3	cukiernik	2
4	ekonomiczno-administracyjny	7
5	elektrotechniczny	3
6	elektryk	3
7	fryzjer	1
8	kształtowanie środowiska	2
9	kucharz	4
10	leśnictwo i technologia drewna	5
11	mechanik monter	3
12	mechanik pojazdów samochodowych	2
13	mechanik techniki wytwarzania	3
14	murarz	2
15	piekarz	2
16	socjalny	8
17	sprzedawca	4
18	technik administracji	3
19	technik architekt (modernizacja i adaptacje)	6
20	technik budownictwa	2
21	technik technologii drewna (meblarstwo)	3
22	technik ekonomista	9
23	technik elektronik	4
24	technik handlowiec	4
25	technik hotelarstwa	3
26	technik mechanik	11
27	technik obsługi turystycznej	5
28	technik ochrony środowiska	4
29	technik przetwórstwa papiernictwa	4
30	technik rachunkowości	3
31	technik technologii żywienia	2
32	technik technologii żywności	4
33	transportowo-spedycyjne	3
34	usługowo-gospodarczy	7
35	wielozawodowa	3
36	zarządzanie informacją	4
Ogół uczniów objętych badaniem ankietowym		139

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyznaczenie wielkości próby badawczej i jej wewnętrznej struktury, z uwzględnieniem liczby uczniów z poszczególnych kierunków kształcenia, stanowiło podstawę do wytypowania szkół objętych badaniem. Poszczególne szkoły, w których przeprowadzono badania ankietowe, zaprezentowano szczegółowo w poniższej tablicy.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Tablica 8. Wypytowane do badań szkoły w powiecie kwidzyńskim z uwzględnieniem liczby uczniów klas programowo najwyższych objętych badaniem ankietowym

Nazwa szkoły	Typ szkoły	Kierunek kształcenia	Liczba respondentów
ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 1 W KWIDZYNIE	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	blacharz samochodowy	1
	I Liceum Profilowane	ekonomiczno-administracyjny	4
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	fryzjer	1
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	mechanik pojazdów samochodowych	1
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	sprzedawca	4
	Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik administracji	3
	Liceum Ekonomiczne	technik ekonomista	9
	Liceum Handlowe	technik handlowiec	1
	Liceum Handlowe	technik handlowiec	3
	Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik rachunkowości	3
ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 3 W KWIDZYNIE	I Liceum Profilowane	usługowo-gospodarczy	1
	I Liceum Profilowane	zarządzanie informacją	4
	III Liceum Profilowane	elektrotechniczny	3
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	elektryk	3
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	mechanik monter	3
	III Liceum Profilowane	mechanik techniki wytwarzania	3
	Technikum Elektroniczne /pod.S.Z./	technik elektronik	4
	Technikum Mechaniczne /5lat/	technik mechanik	6
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Prabutach	Technikum Mechaniczne /pod.S.Z./	technik mechanik	1
	III Liceum Profilowane	transportowo-spedycyjne	3
	Liceum Profilowane	ekonomiczno-administracyjny (i zarządzanie informacją)	3
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	mechanik pojazdów samochodowych	1
	Technikum	technik mechanik	3
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	wielozawodowa	3
	II Liceum Profilowane	chemiczne badanie środowiska	3
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	cukiernik	2
ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 2 W KWIDZYNIE	II Liceum Profilowane	kształtowanie środowiska	1
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	kucharz	4
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	piekarz	2
	II Liceum Profilowane	socjalny	8
	Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik hotelarstwa	3
	Szkoła Policealna	technik obsługi turystycznej	5
	Technikum Ochrony Środowiska	technik ochrony środowiska	4
	Technikum Chemiczno-Spożywcze	technik przetwórstwa papiernictwa	4
	Technikum Uzupełniające nr 2	technik technologii żywienia	1
	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych nr 2	technik technologii żywienia	1
	Technikum Chemiczno-Spożywcze	technik technologii żywności	4
	II Liceum Profilowane	usługowo-gospodarczy	6
	IV Liceum Profilowane	kształtowanie środowiska	1
	IV Liceum Profilowane	leśnictwo i technologia drewna	5
ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH NR 4 W KWIDZYNIE	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 4	murarz	2
	Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik architekt (modernizacja i adaptacje)	6
	Technikum Uzupełniające nr 4 dla Dorosłych	technik budownictwa	2
	Technikum Uzupełniające nr 4 dla Młodzieży	technik technologii drewna (meblarstwo)	3
	Technikum Mechaniczne	technik mechanik	1
ŁĄCZNIE			139

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Pozostałe rodzaje szkół średnich, do których należy zaliczyć szkoły artystyczne II stopnia, nie były reprezentowane w badaniach. Badania ankietowe w wybranych placówkach oświatowych przeprowadzono przy wsparciu władz samorządowych powiatu kwidzyńskiego. Przygotowane zestawy ankiet, wraz z listą ściśle określonej liczby uczniów danego kierunku kształcenia objętych badaniem ankietowym zostały przekazane do wybranych szkół za pomocą przedstawicieli władz powiatu kwidzyńskiego.

Badania przeprowadzono w październiku 2004 roku metodą ankiety audytoryjnej. Ankiety rozdano uczniom w trakcie lekcji, instruując ich o celu badań i sposobie wypełniania kwestionariusza, po ich wypełnieniu zebrano je i przekazano osobom odpowiedzialnym za realizację badań ankietowych w terenie. Zgromadzony w ten sposób materiał został przekazany do Zakładu Badań Ekonomicznych i Społecznych Głównego Instytutu Górnictwa w celu dokonania niezbędnych analiz.

7.3. Technika badań

Badania wśród uczniów klas programowo najwyższych wybranych kierunków kształcenia, na poziomie szkół średnich w powiecie kwidzyńskim, przeprowadzono techniką ankiety audytoryjnej. Kwestionariusz ankiety wypełniany był przez uczniów w trakcie zajęć lekcyjnych. Przeprowadzone badania ankietowe miały charakter anonimowy.

Kwestionariusz ankiety obejmował następujące zagadnienia ujęte w bloki tematyczne (zestawy pytań):

- informację o sposobie poprawnego wypełniania ankiet,
- metryczkę – składającą się z pytań dotyczących: danych demograficznych (płeć, liczba lat ukończonych), rodzaju szkoły, kierunku nauczania, przyszłego zawodu,
- planów na przyszłość (pytanie o charakterze filtrującym, ukierunkowujące dalszy sposób wypełniania ankiety): kontynuowanie nauki, kontynuowanie nauki oraz podjęcie pracy zawodowej, praca zawodowa,
- zestaw pytań związanych z dalszym kontynuowaniem nauki: motywacja dla dalszego kontynuowania nauki, przyczyny wyboru dalszego kierunku kształcenia, zgodność przyszłego kierunku kształcenia z dotychczasowym, spodziewane korzyści wynikające z kontynuowania nauki,
- zestaw pytań związanych z planami podjęcia pracy zawodowej: przyczyny podjęcia pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu szkoły, stopień rozpoznania bieżącej sytuacji na rynku

pracy, stosunek respondentów do funkcjonowania urzędów pracy, rozpoznanie sytuacji rodzinnej respondentów i zakresu wsparcia w sytuacji poszukiwania pracy,

- zestaw pytań skierowany do wszystkich badanych dotyczący: oceny przygotowania absolwentów do poszukiwania pracy (ocena zajęć realizowanych w ramach programu nauczania dotyczących rynku pracy), ocena znajomości nazw (terminów) związanych z udzielanym absolwentom wsparciem w poszukiwaniu pierwszej pracy, opinie na temat form wsparcia absolwentów na rynku pracy i słuszności ich stosowania, wymagania absolwentów wobec pierwszej pracy (preferowane rodzaje firm, wysokość wynagrodzenia, trwałość zatrudnienia, warunki dojazdu), ocena mobilności i gotowości zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy, ocena poziomu gotowości podjęcia pracy poza granicami kraju oraz perspektyw związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, opinie na temat podejmowania własnej działalności gospodarczej.

Niestety przeprowadzone badania ankietowe nie objęły wszystkich wytypowanych w próbie badawczej kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim. Wynikało to zarówno z błędnych informacji dotyczących prowadzenia kierunku kształcenia w określonej szkole (kierunek mechanik pojazdów samochodowych), a także pomijaniu przez przeprowadzających badania w szkołach kierunków najmniej licznie reprezentowanych w całej próbie badawczej.

Pomimo przedstawionej ustnie instrukcji wypełniania kwestionariusza ankiety, a także wskazówek w niej zawartych, część respondentów nie odpowiedziała na pytania zgodnie z intencją tworzących narzędzie badawcze. Najczęściej występujące błędy w trakcie realizacji badań obejmujących uczniów klas programowo najwyższych w wybranych kierunkach kształcenia na terenie powiatu kwidzyńskiego dotyczyły nieprawidłowego określenia kierunków kształcenia oraz przyszłego zawodu absolwentów. W przypadku pytania o przyszły zawód, część badanych uczniów wskazywała na kwalifikacje zawodowe, które uzyska po ukończeniu planowanego, przyszłego kierunku kształcenia. Błędy te jednak nie wpływały istotnie na analizę zebranego materiału, ponieważ kierunek kształcenia i przyszły zawód możliwe były do prawidłowego ustalenia na podstawie materiałów wykorzystanych przy tworzeniu próby badawczej.

Niektórym badanym uczniom kłopot sprawiał sposób właściwego przejścia do kolejnego zestawu pytań, na które powinni odpowiedzieć. Część uczniów dopiero w trakcie udzielania odpowiedzi na dany zestaw pytań orientowała się, że nie musi na nie odpowiadać. Weryfikację w ten sposób wypełnionych ankiet przeprowadzono z uwzględnieniem prawidłowego sposobu przejścia, co pozwoliło przeanalizować udzielone odpowiedzi. Podobną procedurę zastosowano

w przypadku wyboru większej liczby odpowiedzi w pytaniach wymagających wskazania tylko jednej. W tym przypadku w analizie wyników brano pod uwagę pierwszą, wskazaną odpowiedź.

Brak odpowiedzi odnotowano również w pytaniach otwartych (wymagających wpisania własnoręcznie odpowiedzi) oraz pytaniach pół-otwartych. Generalnie pytania tego typu w badaniach ankietowych są często pomijane przez osoby badane, wymagają bowiem nieco więcej uwagi i zastanowienia. Niemniej dają one zawsze pogłębiony obraz badanej tematyki, często sugerują nowe sposoby analizy zebranego materiału. W przeprowadzonych badaniach brak odpowiedzi na ten rodzaj pytań nie był znaczny.

Wstępna analiza zebranych ankiet nie doprowadziła do odrzucenia wypełnionych kwestionariuszy, stosowanie omówionych powyżej rozwiązań pozwoliło na uzasadnione i pełne wykorzystanie zgromadzonego materiału. Brak odpowiedzi był analizowany w kontekście omawiania poszczególnych pytań. Nie objęte badaniem ankietowym kierunki kształcenia wchodzące w skład opracowanej próby badawczej nie zmieniły zasadniczo struktury uzyskanych danych i nie wykluczyły właściwej realizacji celu badań, co wynikało z ich niewielkiej liczebności.

8. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

8.1. Charakterystyka badanej próby

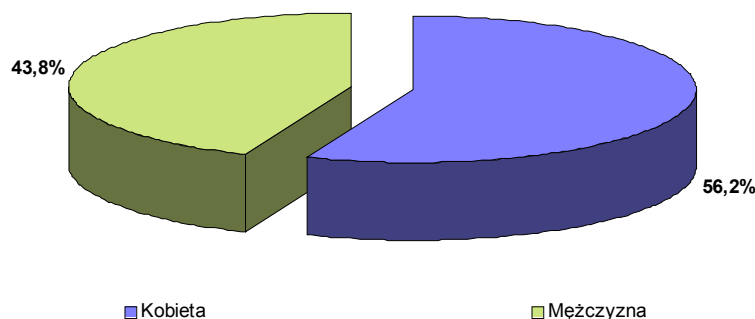
Badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów klas programowo najwyższych, wybranych kierunków kształcenia na poziomie szkół średnich w powiecie kwidzyńskim objęły 121 osób. Wyselekcjonowana wstępnie grupa liczyła 139 osób, badaniem nie objęto ostatecznie 18 osób, co wynika ze omówionych problemów związanych z przeprowadzaniem badań w wytypowanych szkołach powiatu kwidzyńskiego. Badaniem nie objęto przedstawicieli następujących kierunków kształcenia:

- Blacharz samochodowy – jedna osoba,
- Mechanik pojazdów samochodowych – dwie osoby,
- Piekarz – dwie osoby,
- Technik administracji – trzy osoby,
- Technik hotelarstwa – trzy osoby,
- Technik obsługi turystycznej – pięć osób.

Oprócz wymienionych kierunków kształcenia, które nie zostały objęte badaniem ankietowym, w przypadku kierunków kształcenia technik architekt oraz technik mechanik badaniem objęto odpowiednio pięć i dziesięć osób, o jedną osobę mniej niż zamieszczono w instrukcji przesłanej do szkół.

Spośród ogółu objętych badaniem ankietowym uczniów większość stanowiły kobiety – 68 osób badanych.

Charakterystykę grupy objętej badaniem ze względu na płeć przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 7. Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według płci (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Udział kobiet i mężczyzn w badanej grupie był w znacznej mierze związany ze sposobem doboru próby badawczej, której nadrzędnym celem było odzwierciedlenie struktury udziałów po-

szczególnych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim. Rozpatrując według kryterium płci objętą badaniem grupę, a równocześnie uwzględniając udział poszczególnych kierunków kształcenia, uzyskujemy szczegółową charakterystykę ich wzajemnych powiązań zaprezentowaną w poniższej tabeli.

Tablica 9. Charakterystyka badanej grupy uczniów klas najwyższych programowo w powiecie kwidzyńskim ze względu na płeć i kierunek kształcenia

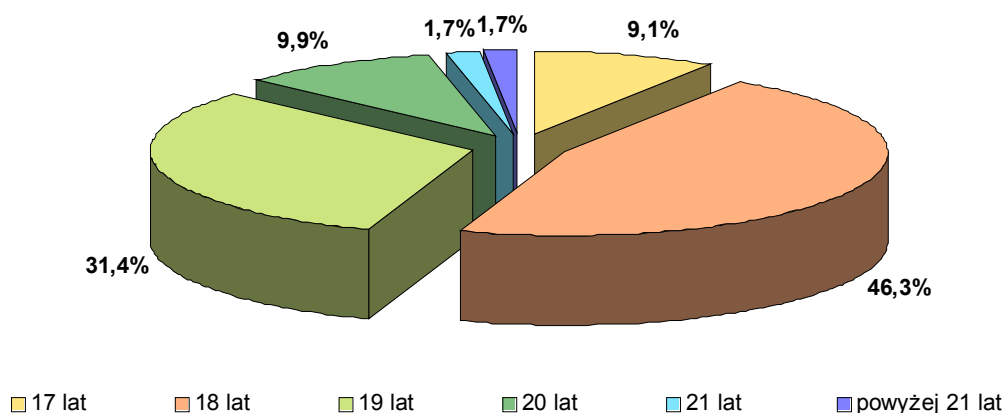
Kierunek kształcenia	Liczba uczniów wg płci		
	Kobieta	Mężczyzna	Ogółem
Chemiczne badanie środowiska	0	3	3
Cukiernik	2	0	2
Ekonomiczno-administracyjny	5	2	7
Elektrotechniczny	0	3	3
Elektryk	0	3	3
Fryzjer	1	0	1
Kształtowanie środowiska	2	0	2
Kucharz	3	1	4
Leśnictwo i technologia drewna	4	1	5
Mechanik monter	0	3	3
Mechanik techniki wytwarzania	0	3	3
Murarz	0	2	2
Socjalny	8	0	8
Sprzedawca	3	1	4
Technik architekt (modernizacje i adaptacje)	2	3	5
Technik budownictwa	0	2	2
Technik technologii drewna (meblarstwo)	3	0	3
Technik ekonomista	8	1	9
Technik elektronik	0	4	4
Technik handlowiec	4	0	4
Technik mechanik	0	10	10
Technik ochrony środowiska	2	2	4
Technik przetwórstwa papiernictwa	0	4	4
Technik rachunkowości	2	1	3
Technik technologii żywienia	2	0	2
Technik technologii żywności	4	0	4
Transportowo-spedycyjny	1	2	3
Usługowo-gospodarczy	7	0	7
Wielozawodowy	3	0	3
Zarządzanie informacją (średnie)	2	2	4
Ogółem	68	53	121

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Analizując badaną grupę pod względem zmiennej wieku należy stwierdzić, że całość badanej grupy stanowili ludzie młodzi, uczniowie klas programowo najwyższych wybranych kierunków kształcenia powiatu kwidzyńskiego. Występujące różnice wieku wynikają przede wszystkim z rodzaju szkół w których kształcą się badani uczniowie.

Charakterystykę badanej grupy ze względu na wiek przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 8. Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według wieku (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Analizując badaną grupę można stwierdzić, że badane osoby mieszczą się w przedziale wiekowym od 17-21 lat, osoby powyżej 21 roku życia to przede wszystkim uczniowie szkół policealnych oraz techników uzupełniających. Najstarszą wiekowo grupę uczniów (powyżej 21 lat) stanowiły zaledwie dwie osoby, tyle samo osób objętych badaniem ankietowym liczyło 21 lat.

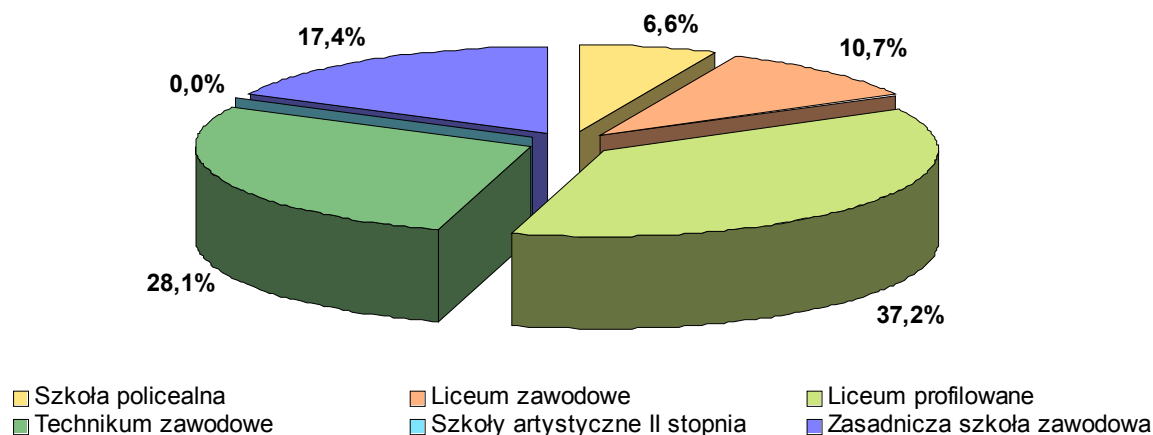
W badanej grupie 17 lat ukończyło 11 uczniów, natomiast 18 rok życia ukończyło 56 osób objętych badaniem ankietowym – stanowiąc tym samym najliczniejszą wiekowo grupę. Kolejne grupy, wyodrębnione na podstawie zmiennej wieku, były reprezentowane stosunkowo licznie: w wieku 19 lat – 38 osób, natomiast 20 lat ukończyło 12 uczniów. W całej grupie przeważały osoby w przedziale wiekowym od 18 do 19 lat stanowiąc 77,7% ogółu objętych badaniem ankietowym uczniów.

Kolejną zmienną służącą analizie badanej grupy jest rodzaj szkoły do której uczęszczają przyszli absolwenci. W grupie dominowali uczniowie liceów profilowanych, w tym rodzaju szkół uczęszczało 45 respondentów. Pozostała część objętej badaniem grupy uczęszcza odpowiednio do: szkoły policealnej (osiem osób), liceów zawodowych (13 osób), techników zawodowych (34 osoby) oraz zasadniczych szkół zawodowych (21 osób).

Struktura grupy wyznaczona w oparciu o rodzaj szkoły do której uczęszczają przyszli absolwenci wynika ze sposobu doboru próby badawczej i odzwierciedla udział poszczególnych typów szkół w powiecie kwidzyńskim. Równocześnie stanowi zmienną umożliwiającą przeprowadzenie pogłębionej analizy uzyskanych informacji i uchwycenie potencjalnych różnic w opiniach badanych uczniów.

Charakterystykę badanej grupy ze względu na rodzaj szkoły do której uczęszczają uczniowie przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 9. Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według rodzaju szkoły (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Najważniejszą zmienną opisującą badaną grupę uczniów klas programowo najwyższych objętych badaniem ankietowym jest kierunek kształcenia. To on bowiem determinował pośrednio wiek badanej grupy oraz jej charakterystykę ze względu na płeć i stanowić będzie jedną z istotnych zmiennych służących pogłębieniu analizy uzyskanych danych.

Szczegółowe przedstawienie kierunków kształcenia uczniów objętych badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim przedstawia poniższa tablica.

Tablica 10. Badana grupa uczniów klas programowo najwyższych w powiecie kwidzyńskim według kierunków kształcenia

Liczba kierunków kształcenia objętych badaniem ankietowym	Kierunek kształcenia	Liczba uczniów objętych badaniem ankietowym
1	Chemiczne badanie środowiska	3
2	Cukiernik	2
3	Ekonomiczno-administracyjny	7
4	Elektrotechniczny	3
5	Elektryk	3
6	Fryzjer	1
7	Kształtowanie środowiska	2
8	Kucharz	4
9	Leśnictwo i technologia drewna	5
10	Mechanik monter	3
11	Mechanik techniki wytwarzania	3
12	Murarz	2
13	Socjalny	8
14	Sprzedawca	4
15	Technik architekt (modernizacje i adaptacje)	5
16	Technik budownictwa	2
17	Technik technologii drewna (meblarstwo)	3

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

18	Technik ekonomista	9
19	Technik elektronik	4
20	Technik handlowiec	4
21	Technik mechanik	10

Ciąg dalszy tablicy na następnej stronie

22	Technik ochrony środowiska	4
23	Technik przetwórstwa papiernictwa	4
24	Technik rachunkowości	3
25	Technik technologii żywienia	2
26	Technik technologii żywności	4
27	Transportowo-spedycyjny	3
28	Usługowo-gospodarczy	7
29	Wielozawodowy	3
30	Zarządzanie informacją (średnie)	4
31	Ogółem	121

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

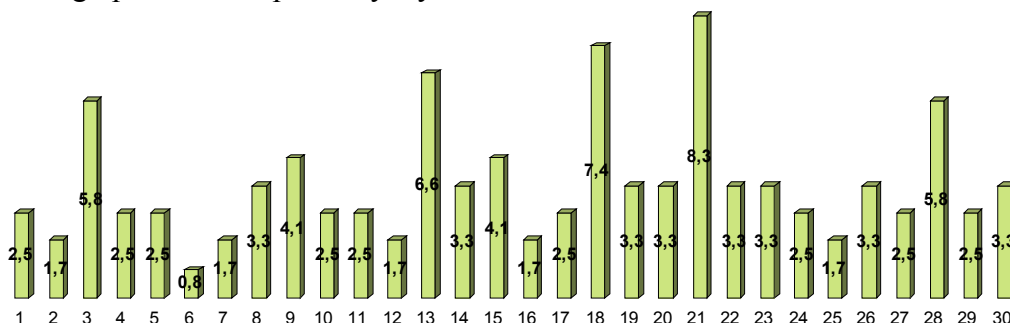
Metoda doboru próby do przeprowadzonych badań ankietowych spowodowała, że najliczniej reprezentowane były te kierunki kształcenia, które proporcjonalnie posiadają największą ilość uczniów w klasach programowo najwyższych w powiecie i odgrywają znaczącą rolę w strukturze kształcenia. W związku z tym, istotną rolę w badanej grupie odegrają przyszli absolwenci kierunków:

- Ekonomiczno-administracyjny – siedem osób objętych badaniem ankietowym,
- Socjalny – osiem osób objętych badaniem ankietowym,
- Technik ekonomista – dziewięć osób objętych badaniem ankietowym,
- Technik mechanik – dziesięć osób objętych badaniem ankietowym,
- Usługowo-gospodarczy – siedem osób objętych badaniem ankietowym.

Dominujące kierunki kształcenia są na tyle licznie reprezentowane w badanej grupie uczniów, że stwarzają możliwość pogłębienia analizy zgromadzonego materiału i uchwycenia ewentualnych różnic, o ile te są wyraźne. Nie pozwalają jednak na wysuwanie daleko idących wniosków i interpretacji w sytuacji zaistnienia niewielkich różnic w zakresie rozkładu uzyskanych odpowiedzi. Przedstawiona charakterystyka grupy uczniów objętych badaniem ankietowym ze względu na kierunek kształcenia wskazuje na wyraźne zróżnicowanie występujące w strukturze edukacyjnej powiatu, nawet najliczniej reprezentowane kierunki kształcenia nie dominują wyraźnie wśród ogółu uczniów. Pozwala to na uniknięcie problemów w sytuacji dominacji w strukturze kształcenia niewielkiej liczby kierunków nie odpowiadających zmieniającym się wymogom rynku pracy. Występujące zróżnicowanie sprzyjać również może procesowi dostosowywania kierunków kształcenia zgodnie z występującym popytem na pracę.

Rozkład udziału poszczególnych kierunków kształcenia w badanej grupie uczniów powiatu kwidzyńskiego przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 10. Charakterystyka badanej grupy uczniów klas programowo najwyższych według kierunku kształcenia (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 1 – Chemiczne badanie środowiska, 2 – Cukiernik (ZSZ), 3 – Ekonomiczno-administracyjny, 4 – Elektrotechniczny, 5 – Elektryk, 6 – Fryzjer, 7 – Kształtowanie środowiska, 8 – Kucharz, 9 – Leśnictwo i technologia drewna, 10 – Mechanik monter, 11 – Mechanik techniki wytwarzania, 12 – Murarz, 13 – Socjalny, 14 – Sprzedawca, 15 – Technik architekt (modernizacje i adaptacje), 16 – Technik budownictwa, 17 – Technik technologii drewna (meblarstwo), 18 – Technik ekonomista, 19 – Technik elektronik, 20 – Technik handlowiec, 21 – Technik mechanik, 22 – Technik ochrony środowiska, 23 – Technik przetwórstwa papiernictwa, 24 – Technik rachunkowości, 25 – Technik technologii żywienia, 26 – Technik technologii żywności, 27 – Transportowo-spedycyjny, 28 – Usługowo-gospodarczy, 29 – Wielozawodowy, 30 – Zarządzanie informacją.

Ostatnią zmienną opisującą badaną grupę stanowi przyszły zawód uczniów objętych badaniem, który ściśle wynika z kierunku kształcenia.

Zawody występujące w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych w powiecie kwidzyńskim zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tablica 11. Badana grupa uczniów klas programowo najwyższych według kierunku kształcenia i przyszłego zawodu

Liczba kierunków kształcenia objętych badaniem ankietowym	Kierunek kształcenia	Przyszły zawód	Liczba uczniów objętych badaniem ankietowym
1	Chemiczne badanie środowiska	Brak możliwości przyporządkowania	3
2	Cukiernik	Cukiernik (741201)	2
3	Ekonomiczno-administracyjny	Pozostali pracownicy ds. finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani (341990) lub Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	7
4	Elektrotechniczny	Brak możliwości przyporządkowania	3
5	Elektryk	Elektryk (724)	3
6	Fryzjer	Fryzjer (514102)	1
7	Kształtowanie środowiska	Brak możliwości przyporządkowania	2
8	Kucharz	Kucharz (512201)	4
9	Leśnictwo i technologia drewna	Technik leśnik (321205)	5
10	Mechanik monter	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń (7233)	3
11	Mechanik techniki wytwarzania	Brak możliwości przyporządkowania	3

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

12	Murarz	Murarz (712102)	2
13	Socjalny	Pracownik socjalny (346104) lub Pozostali pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej (346190)	8
14	Sprzedawca	Sprzedawca (522107)	4

Ciąg dalszy tablicy na następnej stronie

15	Technik architekt (modernizacje i adaptacje)	Technik architekt (311203)	5
16	Technik budownictwa	Technik budownictwa (311204)	2
17	Technik technologii drewna (meblarstwo)	Technik technologii drewna (311911)	3
18	Technik ekonomista	Asystent ekonomiczny (341902)	9
19	Technik elektronik	Technik elektronik (311401)	4
20	Technik handlowiec	Handlowiec (341501)	4
21	Technik mechanik	Technik mechanik (311502)	10
22	Technik ochrony środowiska	Technik ochrony środowiska (311209)	4
23	Technik przetwórstwa papiernictwa	Technik papiernictwa (311601)	4
24	Technik rachunkowości	Asystent rachunkowości (412102)	3
25	Technik technologii żywienia	Technik żywienia i gospodarstwa domowego (321402)	2
26	Technik technologii żywności	Technik technologii żywności (3213)	4
27	Transportowo-spedycyjny	Spedytor (342204) lub Pozostali spedytorzy i pokrewni (342290)	3
28	Usługowo-gospodarczy	Brak możliwości przyporządkowania	7
29	Wielozawodowy	Brak możliwości przyporządkowania	3
30	Zarządzanie informacją	Brak możliwości przyporządkowania	4
Ogółem liczba uczniów objętych badaniem			121

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Przyszły zawód, i jego właściwe zdefiniowanie, stanowiło znaczny problem dla badanych uczniów. Niemniej właściwa interpretacja i przypisanie zawodu przyszłym absolwentom było stosunkowo łatwe, ponieważ określone zostały – przy doborze próby badawczej – kierunki kształcenia uczestniczących w badaniu osób wyznaczające ich przyszły zawód.

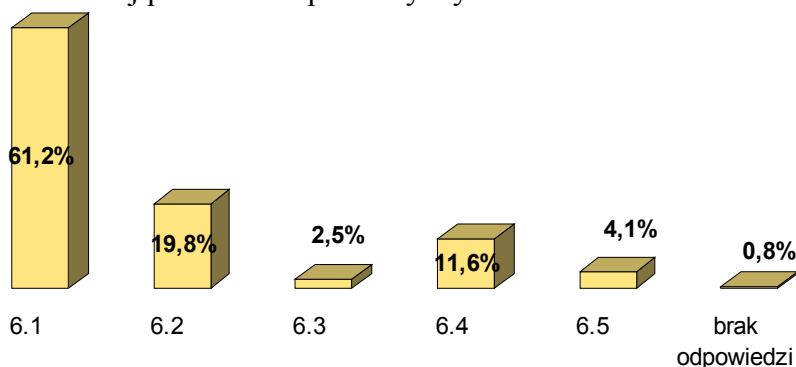
Zaistniałe problemy mogą jednak wskazywać na brak jednoznacznej i pewnej wiedzy uczniów w zakresie swych przyszłych kwalifikacji zawodowych, co może stanowić barierę przy poszukiwaniu pracy.

8.2. Prezentacja wyników badań

Pierwsze pytanie, zadane badanym uczniom objętym badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim, dotyczyło wstępnego określenia ich dalszych planów po ukończeniu nauki w obecnej szkole. Pozwoliło również na odpowiednie ukierunkowanie osób badanych w dalszym wypełnianiu kwestionariusza ankiety i uzyskanie pogłębionego zakresu informacji związanych z deklarowanymi planami młodych ludzi.

Rozkład odpowiedzi, w ogóle badanej grupy uczniów, dotyczących dalszego losu absolwentów po ukończeniu nauki w obecnej szkole oraz planów związanych z kontynuacją edukacji lub podjęciem pracy zawodowej przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 11. Rozkład odpowiedzi, w badanej grupie uczniów powiatu kwidzyńskiego, na pytanie
Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły?
(N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 6.1 – zamierzam uczyć się dalej, 6.2 – zamierzam kontynuować naukę, ale już po podjęciu pracy, 6.3 – zdecydowanie zamierzam podjąć pracę, jednak tylko w swoim zawodzie, 6.4 – chcę zacząć pracować i to jak najszybciej, niekoniecznie w swoim zawodzie, 6.5 – inna odpowiedź.

Większość objętych badaniem uczniów zdecydowana jest nadal kontynuować naukę, ponad połowa badanych (74 osoby) chce podjąć naukę bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły i nie zamierza łączyć jej z pracą zawodową, a więc w zdecydowanej większości będzie edukować się w dziennym systemie kształcenia. Kolejna pod względem liczebności grupa zamierza połączyć kontynuację nauki z rozpoczęciem pracy zawodowej – deklarację taką złożyło 24 badanych uczniów.

Siedemnaście osób badanych deklaruje chęć podjęcia pracy zawodowej i brak zainteresowania dalszą kontynuacją nauki. Jedynie trzy osoby spośród tej grupy zamierzają poszukiwać pracy tylko w swoim zawodzie, zdecydowana większość (14 osób) zamierza podjąć pracę jak najszybciej (niekoniecznie w swoim wyuczonym zawodzie). Pośrednio, może to świadczyć o znajomości trudnej sytuacji na rynku pracy, gdzie zatrudnienie i możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego są najistotniejszą kwestią dla absolwentów. Zaledwie jeden uczeń nie odpowiedział na tak postawione w ankiecie pytanie.

Grupę badanych uczniów, która wybrała „inną odpowiedź” stanowi łącznie pięć osób. Wśród wypowiedzi tej części objętych badaniem osób pojawiły się następujące deklaracje:

- zamierzam wyjechać zagranicę i tam podjąć pracę niekoniecznie w swoim obecnym zawodzie – dwie osoby,

- obecnie pracuję a naukę kontynuuję by podnieść swoje kwalifikacje zawodowe i poprawić swoją sytuację na rynku pracy – jedna osoba,
- zamierzam pójść do wojska – jedna osoba,
- zamierzam otworzyć własną firmę – jedna osoba.

Omawiana grupa uczniów przeszła następnie do wypełniania ostatniej, trzeciej części ankiety, a udzielone przez nią odpowiedzi związane są bądź z obecną sytuacją zawodową, typem szkoły objętej badaniem (szkoły policealne i technika uzupełniające, które kształcą również osoby starsze i aktywne zawodowo) lub też planami dotyczącymi odbycia służby wojskowej.

Wśród respondentów zamierzających kontynuować naukę bezpośrednio po ukończeniu szkoły najczęściej deklarowane, przyszłe szkoły w których uczniowie zamierzają podjąć naukę obejmują poziom szkół wyższych – 27 wskazań. Jednocześnie 16 osób z tej grupy nie potrafiło określić rodzaju szkoły wyższej do której chciałyby uczęszczać. Liczba wskazań w zakresie miejsca dalszej edukacji nie pokrywa się z liczbą osób deklarujących dalszą naukę po ukończeniu obecnej szkoły – badanym uczniom pozostawiono możliwość wskazania kilku planowanych miejsc dalszej edukacji i kierunku kształcenia, co objęci badaniem ankietowym uczniowie wykorzystali w niewielkim zakresie.

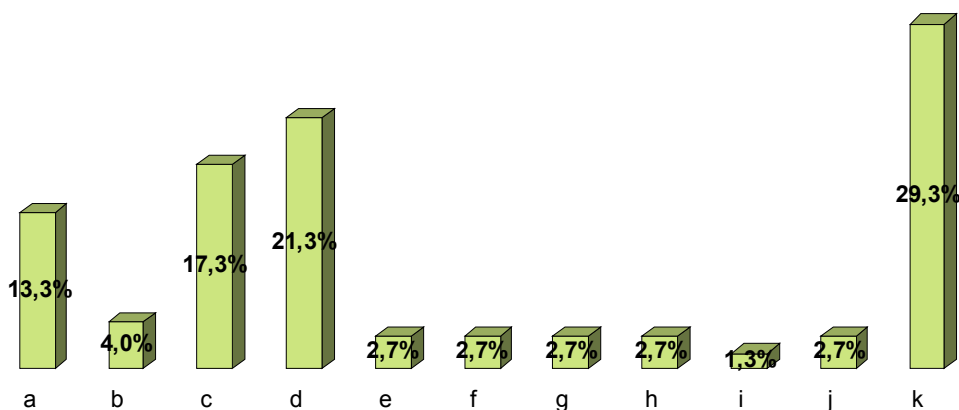
Wśród uczniów określających rodzaj szkoły wyższej w której planują podjęcie dalszej nauki, występowało znaczne zróżnicowanie, wskazywano na następujące rodzaje szkół wyższych:

- uniwersytet – dwie osoby,
- politechnika – dwie osoby,
- Akademia Wychowania Fizycznego – dwie osoby,
- Wyższa Szkoła Bankowości – dwie osoby,
- Wyższe szkoły wojskowe – dwie osoby,
- Szkoła policyjna – jedna osoba.

Stosunkowo liczną grupę stanowili również uczniowie deklarujący kontynuację nauki w szkołach policealnych – 13 osób. Bardzo istotna wydaje się również grupa osób planujących podjęcie dalszej nauki w technikach – dziesięciu uczniów objętych badaniem ankietowym oraz liceach – troje uczniów objętych badaniem ankietowym. Staje się to szczególnie istotne w kontekście liczby uczniów objętych badaniem ankietowym kształcących się obecnie w zasadniczych szkołach zawodowych – 21 osób. Świadczy to o wysokim stopniu świadomości tej grupy uczniów w zakresie konieczności podjęcia dalszej nauki i podwyższenia swojego poziomu wykształcenia.

Liczna grupa uczniów zamierzających kontynuować naukę nie podjęła jeszcze ostatecznej decyzji w kwestii rodzaju swej przyszłej szkoły – stanowisko takie wyraziło 22 osoby objęte badaniem ankietowym.

Rysunek 12. Rozkład odpowiedzi dotyczących rodzaju szkół w których badani uczniowie zamierzają kontynuować naukę bezpośrednio po ukończeniu szkoły
(N = 75)*

*Liczba wskazań nie odpowiada bezpośrednio liczbie uczniów deklarujących podjęcie dalszej nauki bezpośrednio po ukończeniu szkoły, co wynika z możliwości podania dowolnej liczby przyszłych miejsc i kierunków kształcenia przez osoby objęte badaniem ankietowym.

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: a – technikum, b – liceum, c – szkoła policealna, d – szkoła wyższa, e – uniwersytet, f – politechnika, g – AWF, h – Wyższa Szkoła Bankowości, i – szkoła policyjna, j – wyższa szkoła wojskowa, k – brak wskazania typu przyszłej szkoły.

Dalsze kierunki kształcenia wybierane przez młodych ludzi to:

- ekonomia – pięć wskazań,
- finanse i bankowość – dwa wskazania,
- zarządzanie i marketing – cztery wskazania,
- zarządzanie zasobami ludzkimi – jedno wskazanie,
- prawo – dwa wskazania,
- politologia i stosunki międzynarodowe – dwa wskazania,
- socjologia – jedno wskazanie,
- filologia angielska i inne – jedno wskazanie,
- psychologia i resocjalizacja – dwa wskazania,
- pedagogika – dwa wskazania,
- architektura (w tym architektura wnętrz) – jedno wskazanie,
- ochrona środowiska – jedno wskazanie,
- kształtowanie środowiska – jedno wskazanie,
- automatyka i robotyka – jedno wskazanie,
- chemia – dwa wskazania,

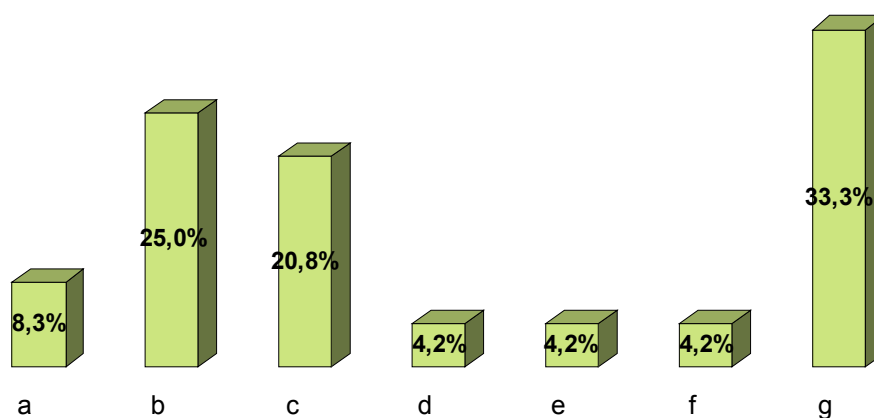

- medycyna – dwa wskazania,
- aktorstwo – jedno wskazanie,
- informatyka (w tym informatyka w zarządzaniu) – cztery wskazania,
- zarządzanie informacją – jedno wskazanie,
- technik technologii żywienia – trzy wskazania,
- organizacja obrotu portowo-morskiego – jedno wskazanie,
- kucharz – dwa wskazania,
- fryzjerstwo i kosmetyka – dwa wskazania,
- mechanik – dwa wskazania,
- elektryczny – dwa wskazania,
- brak wskazania przyszłego kierunku kształcenia – 29 wskazań.

W grupie respondentów deklarujących kontynuację nauki po rozpoczęciu pracy zawodowej (łącznie 24 osoby) wybierane rodzaje szkół były podobne. Liczba wskazań w zakresie miejsca dalszej edukacji pokrywa się z liczbą osób deklarujących dalszą naukę po podjęciu pracy zawodowej, chociaż również w tym wypadku badanym uczniom pozostawiono możliwość wskazania kilku planowanych miejsc dalszej edukacji i kierunku kształcenia. W grupie tej stosunkowo licznie wskazywano szkoły wyższe, dalszą naukę w nich zadeklarowało łącznie ośmiu uczniów. Natomiast chęć kontynuacji nauki w szkołach policealnych po podjęciu pracy zawodowej wyraziło sześć osób, a w technikum kolejnych dwóch respondentów.

Wybierane rodzaje szkół wyższych to: politechnika – jedna osoba, szkoła policyjna – jedna osoba oraz Wyższa Szkoła Pożarnictwa – jedna osoba.

Licznie w tej grupie reprezentowane były osoby, które nie potrafiły określić rodzaju szkoły, w której zamierzają kontynuować naukę – osiem osób zadeklarowało takie stanowisko.

Rysunek 13. Rozkład odpowiedzi dotyczących rodzaju szkół w których badani uczniowie zamierzają kontynuować naukę po podjęciu pracy zawodowej (N = 24)*

*Liczba wskazań nie odpowiada bezpośrednio liczbie uczniów deklarujących podjęcie dalszej nauki bezpośrednio po ukończeniu szkoły, co wynika z możliwości podania dowolnej liczby przyszłych miejsc i kierunków kształcenia przez osoby objęte badaniem ankietowym.

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: a – technikum, b – szkoła policealna (w tym studium zawodowe), c – szkoła wyższa, d – politechnika, e – szkoła policyjna, f – Wyższa Szkoła Pożarnictwa, g – brak wskazania typu przyszłej szkoły.

Dalsze kierunki kształcenia wybierane przez młodych ludzi to:

- ekonomia – jedno wskazanie,
- controlling – jedno wskazanie,
- finanse i bankowość – jedno wskazanie,
- prawo – jedno wskazanie,
- socjologia i kulturoznawstwo – jedno wskazanie,
- chemia – jedno wskazanie,
- ochrona środowiska – jedno wskazanie,
- budownictwo – trzy wskazania,
- turystyka i hotelarstwo – dwa wskazania,
- pielęgniarstwo – jedno wskazanie,
- fryzjerstwo i kosmetyka – jedno wskazanie,
- brak wskazania przyszłego kierunku kształcenia – 11 wskazań.

Uzupełnienie analizy odpowiedzi dotyczących dalszych planów uczniów po ukończeniu edukacji w obecnej szkole stanowi ich korelacja z rodzajem szkoły do której uczęszcza respondent.

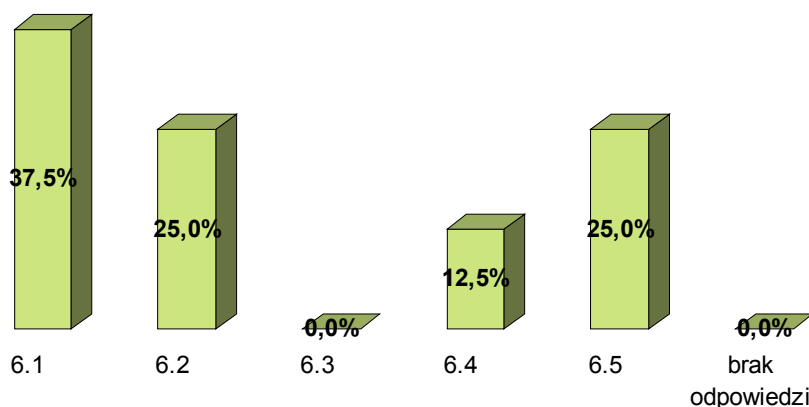
Analizując dalsze plany uczniów, w zależności od rodzaju szkół do których uczęszczają, należy zwrócić uwagę na odbiegające od struktury ogółu odpowiedzi deklaracje uczniów trzech typów szkół. Zarówno w przypadku objętych badaniem osób kształcących się w szkołach policealnych jak też w liceach zawodowych mniej liczne są grupy osób deklarujących podjęcie dalszej edukacji bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły. Osoby zamierzające kontynuować naukę bezpośrednio po ukończeniu szkoły zdecydowanie dominują wśród uczniów szkół zasadniczych zawodowych.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów szkół policealnych, liceów zawodowych oraz zasadniczych szkół zawodowych na pytanie dotyczące planów po ukończeniu obecnej szkoły przedstawiają poniższe wykresy.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

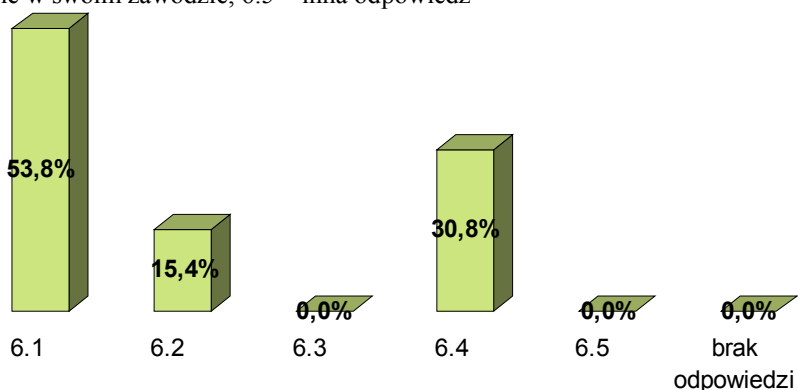
O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 14. Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów szkół policealnych na pytanie
Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły?
(N = 8)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

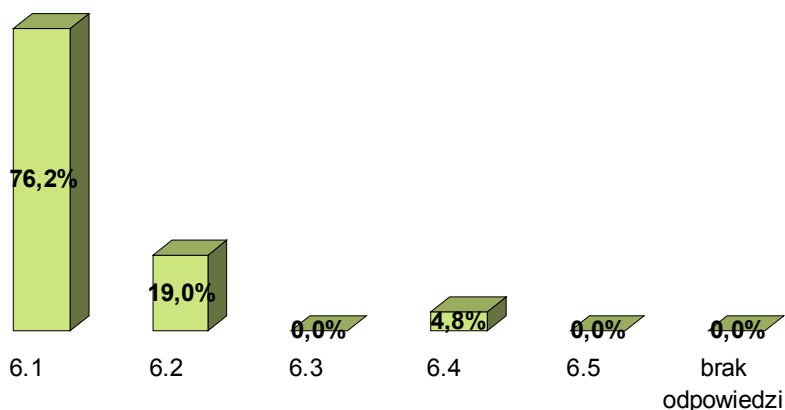
Legenda: 6.1 – zamierzam uczyć się dalej, 6.2 – zamierzam kontynuować naukę, ale już po podjęciu pracy, 6.3 – zdecydowanie zamierzam podjąć pracę, jednak tylko w swoim zawodzie, 6.4 – chcę zacząć pracować i to jak najszybciej, niekoniecznie w swoim zawodzie, 6.5 – inna odpowiedź

Rysunek 15. Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów liceów zawodowych na pytanie
Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły?
(N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 6.1 – zamierzam uczyć się dalej, 6.2 – zamierzam kontynuować naukę, ale już po podjęciu pracy, 6.3 – zdecydowanie zamierzam podjąć pracę, jednak tylko w swoim zawodzie, 6.4 – chcę zacząć pracować i to jak najszybciej, niekoniecznie w swoim zawodzie, 6.5 – inna odpowiedź.

Rysunek 16. Rozkład odpowiedzi w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych na pytanie
Jakie masz plany na przyszłość – co zamierzasz robić po ukończeniu tej szkoły?
(N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 6.1 – zamierzam uczyć się dalej, 6.2 – zamierzam kontynuować naukę, ale już po podjęciu pracy, 6.3 – zdecydowanie zamierzam podjąć pracę, jednak tylko w swoim zawodzie, 6.4 – chcę zacząć pracować i to jak naj-
szybciej, niekoniecznie w swoim zawodzie, 6.5 – inna odpowiedź.

Badani uczniowie, którzy w pytaniu szóstym pełniącym rolę pytania filtrującego wybrali odpowiedź pierwszą i drugą, a więc zamierzają kontynuować naukę bezpośrednio po ukończeniu szkoły lub też zaraz po podjęciu pracy zawodowej, proszeni byli o odpowiedź na pytania od numeru siedem do dziesięć.

Celem tych pytań było uzyskanie pogłębionych informacji w zakresie planów uczniów dotyczących podjęcia dalszej nauki, typu szkół i kierunków kształcenia które wybierają, motywacji którymi kierują się młodzi ludzie, a także spodziewanych korzyści wynikających z dalszego kształcenia.

Pytanie siódme dotyczyło przyczyn dla których przyszli absolwenci decydują się na kontynuację kształcenia. Odpowiadało na nie łącznie 98 osób, w tym 24 osoby deklarujące zamiar kontynuowania nauki po podjęciu pracy zawodowej.

Zdecydowana większość badanych jako główną przyczynę podjęcia dalszej nauki wskazuje niskie szanse na znalezienie pracy przy swoim obecnym poziomie wykształcenia – 48 badanych osób wybrało taką odpowiedź. Kolejnych 27 uczniów wskazało na chęć poszerzenia własnych kwalifikacji zawodowych. Wybór tych odpowiedzi można łączyć z ogólnym wzrostem świadomości w zakresie wymagań jakie stawia obecnie rynek pracy, dużej konkurencji jaka panuje przy ubieganiu się o pracę i trudnościami związanymi z jej znalezieniem.

Znaczący udział w badanej grupie uczniów miały osoby, które niejako zawsze dążyły do kontynuacji kształcenia, traktując naukę w obecnej szkole jako kolejny, aczkolwiek nieostatni etap swojej edukacji – taką odpowiedź przedstawiło 17 osób.

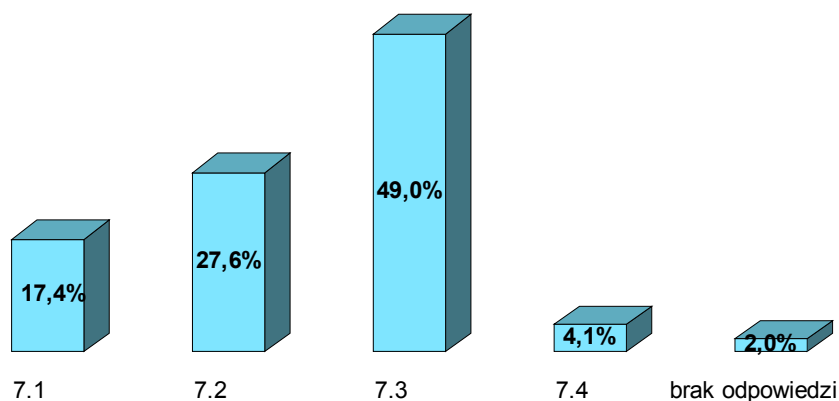
Najmniej liczna grupa – zaledwie cztery osoby – wskazała na inne przyczyny podjęcia dalszej nauki, pojawiły się tutaj następujące odpowiedzi:

- chęć zdobycia nowego doświadczenia – jedno wskazanie,
- odroczenie służby wojskowej – jedno wskazanie,
- podjęcie dalszej nauki wiąże się z oczekiwaniami i wymaganiami rodziców – dwa wskazania.

Odpowiedzi tej grupy uczniów były stosunkowo zróżnicowane i wiązały się bądź ze specyficzną sytuacją osobistą – uniknięcie służby wojskowej czy też presją ze strony rodziców, lub też planami młodzieży i dalszym rozwojem osobistym.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące przyczyn podjęcia dalszego kształcenia przedstawia poniższy wykres.

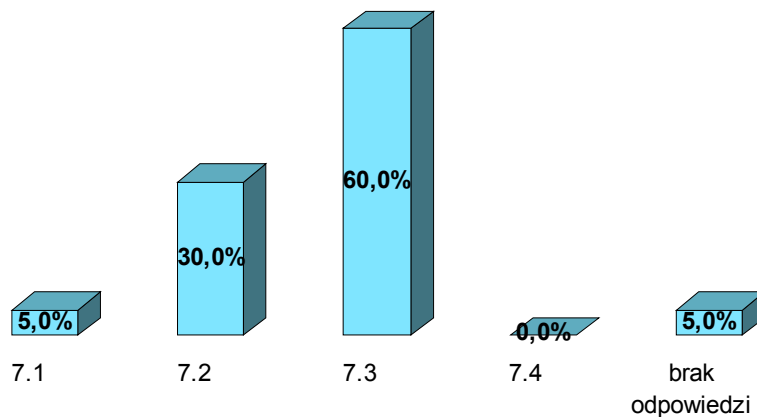
Rysunek 17. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia dalszej nauki w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły lub też po podjęciu pracy zawodowej

(N = 98)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 7.1 – zawsze chciałem/am dalej kontynuować naukę, 7.2 – nadal chce poszerzać swoje kwalifikacje zawodowe, 7.3 – obecny poziom wykształcenia nie daje Mi dużych szans na rynku pracy, 7.4 – inne przyczyny.

Poszerzeniem analizy odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia dalszej nauki jest ich korelacja z rodzajem szkół, w których kształcą się objęci badaniem ankietowym uczniowie. Nieco odmienny rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podejmowania dalszej nauki odnotowano w przypadku uczniów zasadniczych szkół zawodowych, wśród których zdecydowanie dominuje przekonanie o niewystarczającym poziomie wykształcenia i niskich szansach na rynku pracy.

Rysunek 18. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia dalszej nauki w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły lub też po podjęciu pracy zawodowej (N = 20)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 7.1 – zawsze chciałem/am dalej kontynuować naukę, 7.2 – nadal chce poszerzać swoje kwalifikacje zawodowe, 7.3 – obecny poziom wykształcenia nie daje Mi dużych szans na rynku pracy, 7.4 – inne przyczyny.

Istotną kwestią, w przeprowadzanym badaniu ankietowym, było uzyskanie informacji dotyczących motywów, którymi kierowali się uczniowie przy wyborze dalszych kierunków kształcenia.

Najwięcej młodych ludzi planujących podjęcie dalszego kształcenia wskazuje jako główny motyw swojego postępowania możliwość zwiększenia szans na rynku pracy – stanowisko takie wyraziły 62 osoby. Drugim w kolejności motywem wskazywanym przez uczniów jest zgodność kierunku kształcenia z własnymi zainteresowaniami – stwierdzenie to wskazało 13 osób. Obrazuje to pośrednio, jak istotną rolę wśród młodych ludzi odgrywa ten aspekt przyszłej pracy zawodowej, nie chodzi tutaj bowiem jedynie o znalezienie pracy, ale również satysfakcję z jej wykonywania. Młodzi ludzie traktują pracę nie tylko jako źródło przyszłych dochodów, lecz również ważny element swojego życia.

Istotnymi motywami wskazanymi przez badanych uczniów były również: możliwość zdobycia nowych umiejętności i wiedzy – na co wskazało 11 osób oraz poszerzenie własnych kwalifikacji – tą odpowiedź wybrało dziewięć osób.

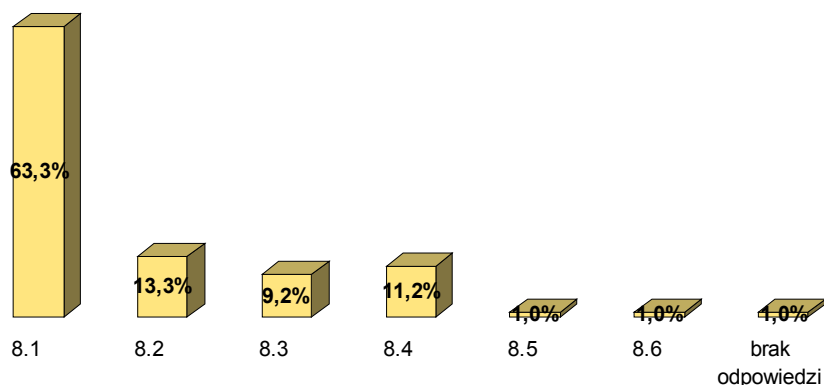
Stosunkowo rzadko uczniowie wskazywali na renomę i prestiż wybranej szkoły jako główny motyw swoich wyborów dotyczących przyszłych kierunków kształcenia – zaledwie jedno wskazanie. Może to wynikać zarówno ze słabej znajomości ofert edukacyjnych poszczególnych szkół i uczelni, a także nie brania pod uwagę niewymiernych bezpośrednio korzyści wynikających z ukończenia prestiżowych, dobrych szkół w trakcie poszukiwaniu pracy. Istnieje jednak inna interpretacja uzyskanego w badaniu wyniku. Nie można bowiem odrzucić możliwości, w której prestiż szkoły staje się nieodzownym gwarantem polepszenia własnej sytuacji na rynku pracy, uzyskania dodatkowej wiedzy i umiejętności. W konsekwencji nie był on wybierany jako główny motyw decyzji, lecz traktowany raczej jako oczywistość.

Wśród innych przyczyn wyboru dalszego kierunku kształcenia, na które wskazał tylko jeden respondent, pojawiła się kwestia nie dokonania w chwili badania ankietowego wyboru dalszego kierunku kształcenia.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 19. Rozkład odpowiedzi dotyczących motywów wyboru kierunku dalszej nauki w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły, jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 98)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 8.1 – większe szanse na znalezienie pracy, 8.2 – zgodność z dotychczasowymi zainteresowaniami, 8.3 – możliwość poszerzenia własnych kwalifikacji, 8.4 – możliwość zdobycia nowych umiejętności i wiedzy, 8.5 – renowa i prestiż wybranej szkoły, 8.6 – inne przyczyny.

Przeanalizowanie motywów, którymi kierowała się badana grupa uczniów przy wyborze dalszego kierunku kształcenia pozwoliło na sprawdzenie, w jakim zakresie planowane kierunki kształcenia odpowiadają tym, w których obecnie kształcą się młodzi ludzie.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowili uczniowie wybierający przyszły kierunek nauczania zgodny z obecnym – odpowiedzi takiej udzieliły 44 osoby. Dalszą naukę niezgodnie z dotychczasowym kierunkiem nauczania decyduje się podjąć 21 osób badanych.

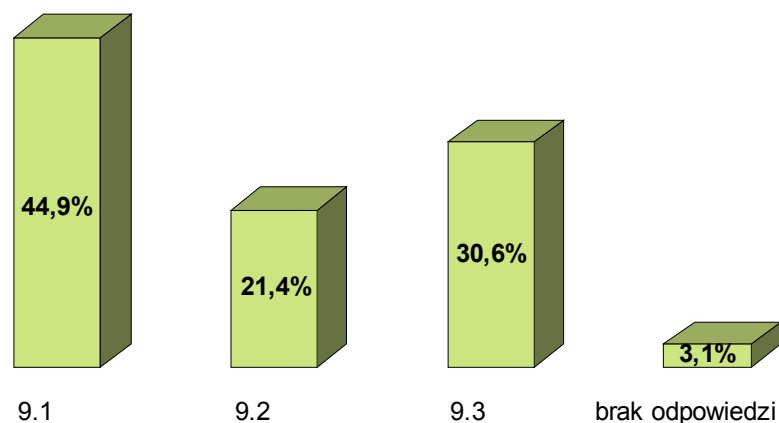
Niestety, sporą grupę stanowili młodzi ludzie, którzy nie potrafili określić zgodności bądź różnic pomiędzy obecnym a przyszłym kierunkiem nauczania. Trzydzieści osób stwierdziło, że nie potrafi określić czy planowany kierunek kształcenia jest zgodny z wyuczonym zawodem, a więc dotychczasowym kierunkiem kształcenia. Biorąc pod uwagę problemy badanej grupy z określeniem własnego zawodu uzyskanego po ukończeniu szkoły, nie może dziwić liczna grupa uczniów odpowiadająca w ten sposób na zadane pytanie. Niemniej wybór przyszłego kierunku kształcenia, przy ograniczonym poziomie wiedzy w tym zakresie, może budzić wątpliwości i niepokój.

Spośród ogółu uczniów odpowiadających na pytanie dotyczące zgodności obecnego kierunku kształcenia z planowanym zaledwie trzy osoby badane nie udzieliły odpowiedzi.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 20. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 98)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 9.1 – tak, 9.2 – nie, 9.3 – trudno powiedzieć.

W grupie osób, które zadeklarowały zmianę dotychczasowego kierunku kształcenia, wskazywano na następujące przyczyny decyzji:

- zmieniły się moje zainteresowania, z którymi związany jest nowy kierunek kształcenia – dziewięć wskazań,
- nowy kierunek kształcenia zwiększy moje szanse na rynku pracy – trzy wskazania,
- nie interesuje mnie obecny kierunek kształcenia i praca z nim związana (nie przyniesie mi satysfakcji) – jedno wskazanie,
- nowy kierunek kształcenia poszerzy moje kwalifikacje zawodowe i wiedzę – jedno wskazanie,
- nowy kierunek kształcenia daje mi szansę dalszego rozwoju i zwiększa moją wszechstronność (kolejny zawód) – dwa wskazania,
- obecną szkołę wybrałam bo poziom nauczania w technikum budowlanym, które bardziej mnie interesowało, był niezadowolający – jedno wskazanie,
- wcześniej nie udało mi się dostać na ten kierunek – jedno wskazanie,
- brak uzasadnienia zmiany dotychczasowego kierunku kształcenia – trzy wskazania.

Ogólna liczba wskazań nie pokrywa się z liczbą uczniów udzielających odpowiedzi na pytanie, ponieważ uczniowie mieli możliwość podania więcej niż jednej przyczyny zmiany dotychczasowego kierunku nauczania.

Duża liczba uzasadnień wskazujących na zmianę kierunku kształcenia ze względu na rozwój własnych kwalifikacji, wiedzy i umiejętności świadczyć może o świadomym oraz odpowiedzialnym wyborze dokonywanym przez młodych ludzi. Należy więc podjąć działania wspierające pla-

nowane wybory młodych osób, by po kolejnych kilku latach nie okazało się, że nie przynoszą one spodziewanych korzyści. Pojawia się więc konieczność stworzenia systemu doradztwa skierowanego do młodych ludzi, deklarujących chęć podjęcia dalszej nauki. Udzielana pomoc, powinna służyć im w wyborze kierunków kształcenia dających większy powód do zadowolenia, szanse na znalezienie zatrudnienia i pozwalających realizować w większym stopniu aspiracje zawodowe.

Uzupełnienie analizy dalszych kierunków kształcenia wybieranych przez uczniów oraz dokonywanych zmian w tym zakresie stanowi korelacja udzielonych przez uczniów odpowiedzi z rodzajem szkoły do której uczęszczają, a także obecnym kierunkiem kształcenia.

Przeprowadzone korelacje wykazały, że w ramach dwóch dominujących kierunków kształcenia – kierunek socjalny oraz usługowo-gospodarczy – widoczne są odchylenia od rozkładu ogółu udzielonych odpowiedzi dotyczących zgodności dalszego kierunku nauki z dotychczasowym.

W wypadku kierunku socjalnego mamy do czynienia ze znacznie wyższą zgodnością z dotychczasowym kierunkiem kształcenia, spośród ośmiu uczniów tego kierunku planujących kontynuację nauki aż pięć osób zamierza wybrać ten sam kierunek dalszej nauki. Odwrotnie przedstawia się sytuacja w przypadku uczniów profilu usługowo-gospodarczego, tutaj zaledwie dwóch - spośród siedmiu uczniów deklaruujących dalszą naukę – ma zamiar kontynuować ją zgodnie z obecnym kierunkiem, a cztery osoby nie potrafią określić poziomu zgodności.

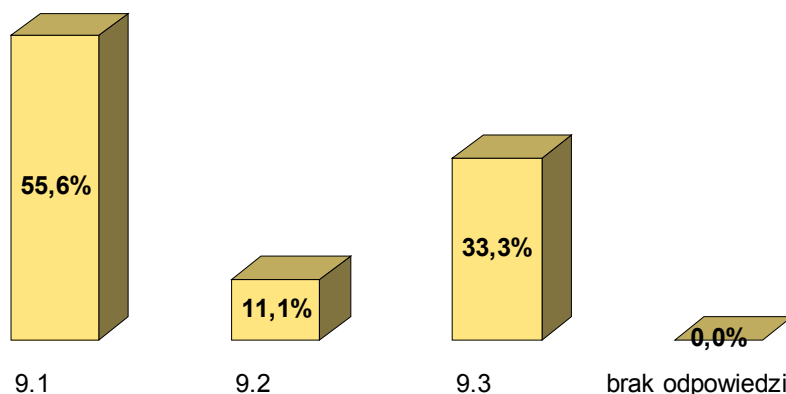
Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w zakresie odpowiedzi uczniów według poszczególnych rodzajów szkół. W tym wypadku rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego kierunku kształcenia z dotychczasowym jest nieco inny w grupie uczniów szkół policealnych, liceów zawodowych oraz zasadniczych szkół zawodowych.

Wśród uczniów szkół policealnych zamierzających kontynuować naukę tak samo liczne grupy uczniów zamierzają zmienić jak też pozostać przy dotychczasowym kierunku kształcenia – po dwóch respondentów. Grupa ta jest zbyt mała liczebnie by wysuwać wnioski w zakresie deklaracji uczniów tego typu szkół, możemy jednak mieć tutaj do czynienia ze swoistym wahaniem się uczniów będących najstarszą wiekowo grupą respondentów.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

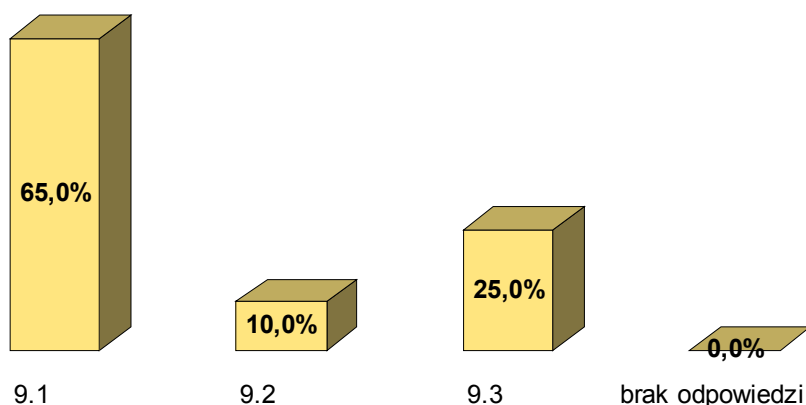

Rysunek 21. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów liceów zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 9)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 9.1 – tak, 9.2 – nie, 9.3 – trudno powiedzieć.

W przypadku uczniów liceów zawodowych deklarujących chęć dalszej nauki procentowy udział osób podejmujących decyzję o zmianie dalszego kierunku kształcenia jest bardzo niski – załedwie jedna osoba zamierza zmienić dotychczasowy kierunek kształcenia, a kolejne trzy osoby nie są w stanie określić potencjalnych różnic.

Rysunek 22. Rozkład odpowiedzi dotyczących zgodności planowanego i dotychczasowego kierunku kształcenia w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej (N = 20)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 9.1 – tak, 9.2 – nie, 9.3 – trudno powiedzieć.

Osoby uczące się w zasadniczych szkołach zawodowych w przeważającej części zamierzają kontynuować naukę zgodnie z dotychczasowym kierunkiem kształcenia – opinię taką wyraziło 13

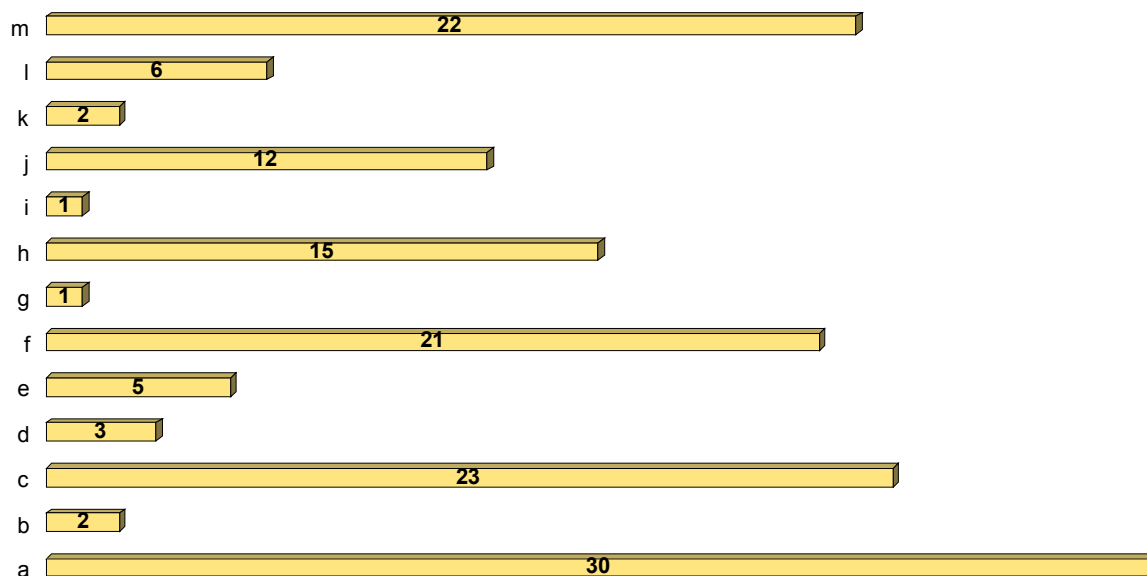
osób. Zaledwie dwie osoby zadeklarowały chęć zmiany kierunku kształcenia. Świadczyć to może zarówno o prawidłowym wyborze kierunku kształcenia wśród tej grupy uczniów, jak też o swoistej pasywności wobec ewentualnych zmian. Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych powinni być poddani szczególnej uwadze pod kątem dostosowania dotychczasowych kierunków kształcenia do wymogów rynku pracy w powiązaniu z ogromnym potencjałem tej grupy przyszłych absolwentów wynikającym z chęci podejmowania dalszego kształcenia.

Uzupełnieniem informacji związanych z planowaniem dalszej nauki przez badanych uczniów było zdiagnozowanie korzyści, które spodziewają się uzyskać. Na tak postawione pytanie odpowiadało łącznie 98 uczniów, którzy mieli pełną dowolność formułowania własnych odpowiedzi. Na skutek sposobu sformułowania pytania łączna ilość odpowiedzi nie pokrywa się z liczbą osób je udzielających, ponieważ istniała możliwość wskazania dowolnej liczby spodziewanych korzyści.

Na pytanie nie odpowiedziała grupa 22 uczniów. Brak wskazania korzyści wynikających z planowania dalszej edukacji może niestety wynikać z małej wiedzy dotyczącej przyszłego kierunku kształcenia, lub też braku konkretnych i precyzyjnych decyzji w tym zakresie.

Pozostali respondenci wymieniali kilka głównych korzyści, które spodziewają się osiągnąć dzięki kontynuacji nauki. Najczęściej wskazywano na poprawę własnej sytuacji na rynku pracy i zwiększenie własnych szans w poszukiwaniu pierwszego zatrudnienia – odpowiedzi takiej udzieliło 30 osób. Kolejnymi spodziewanymi korzyściami na które najczęściej wskazywali badani uczniowie były: poszerzenie wiedzy – 23 osoby, poszerzenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności – 21 osób. Odpowiedzi te niewątpliwie wskazują na dążenie uczniów do poszerzenia swych własnych umiejętności i kwalifikacji, również w kontekście przyszłego poszukiwania pracy. Wymagania, lub też oczekiwania młodych ludzi co do przyszłej pracy wydają się być stosunkowo wysokie, niemniej istnieje w młodym pokoleniu świadomość, że własne oczekiwania muszą zostać poparte odpowiednim potencjałem, kwalifikacjami i umiejętnościami. Dalsza edukacja jest traktowana nie tylko jako zwiększenie szans na rynku pracy, lecz również możliwość znalezienia „lepszego miejsca” w większym stopniu odpowiadającej deklarowanym aspiracjom.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące spodziewanych korzyści wynikających z podjęcia dalszej nauki przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 23. Spodziewane korzyści wynikające z kontynuacji nauki wskazane przez badaną grupę uczniów deklarujących dalszą edukację po ukończeniu szkoły jak też bezpośrednio po podjęciu pracy zawodowej

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: a – większe szanse na rynku pracy (możliwość znalezienia pracy), b – samorealizacja i rozwój własnych zainteresowań, c – pogłębienie wiedzy, d – możliwość poznania ciekawych ludzi, e – zdobycie zawodu, f – poszerzenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności, g – możliwość podjęcia pracy w „wymarzonym zawodzie”, h – zwiększenie szans na uzyskanie dobrze płatnej pracy, i – odroczenie odbycia zasadniczej służby wojskowej, j – prestiż społeczny i korzyści związane z uzyskaniem wyższego poziomu wykształcenia (m.in. matura, tytuł naukowy), k – efektywny sposób wykorzystania wolnego czasu, l – satysfakcja i poszerzenie własnych horyzontów, m – brak odpowiedzi.

Następny zestaw pytań zawartych w ankiecie dotyczył pogłębienia informacji związanych z podejmowaniem przez badanych uczniów pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu szkoły. Pytania objęły tą część badanej grupy, która wcześniej zadeklarowała chęć podjęcia pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu szkoły i ewentualne połączenie jej z kontynuacją nauki.

Przedstawione pytania, miały na celu uzyskanie informacji dotyczących przyczyn decyzji o podjęciu pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu edukacji na obecnym poziomie kształcenia, znajomości rynku pracy i szans na znalezienie zatrudnienia w swym wyuczonym zawodzie, sytuacji związanej z poszukiwaniem pierwszej pracy i rolą jaką pełnią w tym procesie urzędy pracy, a także sytuacji rodzinnej uczniów oraz zakresu wsparcia na jakie mogą liczyć w trakcie poszukiwania swego pierwszego zatrudnienia.

Łącznie na tę grupę pytań odpowiadało 41 osób spośród ogółu uczniów powiatu kwidzyńskiego objętych badaniem ankietowym.

Pierwsze z zadanych pytań dotyczyło przyczyn dla których uczniowie zdecydowali się podjąć pracę bezpośrednio po ukończeniu szkoły. Najwięcej respondentów wskazało na konieczność rozpoczęcia zarobkowania – 19 osób.

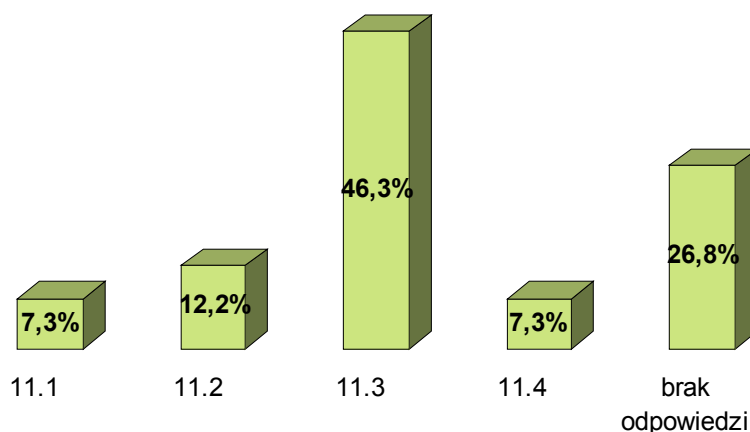

Kolejne przyczyny na które wskazywali uczniowie to zadowolenie z obecnego poziomu wykształcenia i brak chęci kontynuacji nauki (trzy osoby wskazały na tą przyczynę własnej decyzji) oraz zadowolenie z poziomu własnych kwalifikacji dających szansę na znalezienie pracy (pięć osób wybrało tą odpowiedź).

Trzy osoby zadeklarowały inny rodzaj przyczyn, którymi kierowały się przy podejmowaniu decyzji o podjęciu pracy zawodowej i wskazały na konieczność zarobkowania w celu finansowania swej dalszej edukacji.

Znaczną grupę stanowili uczniowie, którzy nie odpowiedzieli na pytanie dotyczące przyczyn podjęcia decyzji o poszukiwaniu pracy – łącznie to 11 respondentów spośród ogółu 41 uczniów.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia decyzji o rozpoczęciu pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 24. Rozkład odpowiedzi dotyczących przyczyn podjęcia pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 11.1 – nie mam zamiaru kontynuować nauki, obecny poziom wykształcenia uważam za zadowalający, 11.2 – obecny poziom kwalifikacji pozwala Mi znaleźć pracę, 11.3 – muszę podjąć pracę by zacząć zarobkować, 11.4 – inne przyczyny.

Bardzo istotną kwestią było rozpatrzenie przez badanych uczniów planujących rozpoczęcie pracy zawodowej swych szans na rynku pracy z uwzględnieniem wyuczonego zawodu zgodnego z obecnym kierunkiem kształcenia.

Niestety, aż 12 osób badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Kolejnych 17 uczniów zadeklarowało, że nie wiedzą jakie mają szanse na znalezienie pracy, w tym 12 osób nie interesowało się jeszcze tymi zagadnieniami, natomiast pięć osób nie uzyskało wiedzy w tym zakresie pomimo swoich starań. Wyniki te świadczą o niskim stopniu znajomości rynku pracy i źródeł pozyskiwania informacji w tym zakresie. Niestety obrazują także fakt, iż młodzi ludzie nie podej-

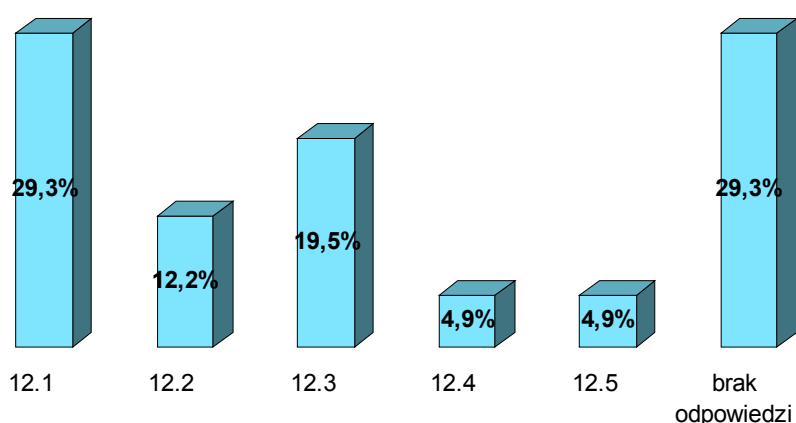

mują z należnym wyprzedzeniem działań przygotowujących ich do poszukiwania pracy pomimo podjętych decyzji dotyczących przyszłych planów po ukończeniu kształcenia. Posiadają nadal niewielki zasób wiedzy w zakresie źródeł zdobywania informacji związanych z rynkiem pracy. W konsekwencji działania służące przygotowaniu ich do nowych wyzwań związanych z podjęciem pierwszej pracy powinny być rozszerzone.

W omawianej grupie uczniów, dziesięć osób zadeklarowało znajomość sytuacji na rynku pracy, przy czym zaledwie dwie osoby spośród nich oceniają poziom zdobytej wiedzy i informacji bardzo dobrze.

Dwóch uczniów spośród osób badanych wyraziło inną opinię w tym zakresie, stwierdzając że w zawodzie zgodnym z obecnym kierunkiem kształcenia szanse na znalezienie pracy są niewielkie i dlatego należy szukać innych możliwości oraz, że wiedza z zakresu rynku pracy była zdobywana samodzielnie i jest „jako taka”.

Szczegółowy rozkład opinii dotyczących szans znalezienia zatrudnienia w zawodzie uzyskanym dzięki obecnemu kierunkowi kształcenia prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 25. Rozkład odpowiedzi dotyczących szans znalezienia zatrudnienia zgodnego z obecnym kierunkiem kształcenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 12.1 – nie wiem, głównie dlatego, że się jeszcze tym nie interesowałem/am, 12.2 – nie wiem, chociaż próbowałem/am zdobyć takie informacje, 12.3 – wiem, interesowały mnie te kwestie, 12.4 – wiem, jestem bardzo zorientowany (dotarłem do szeregu informacji), 12.5 – inna odpowiedź.

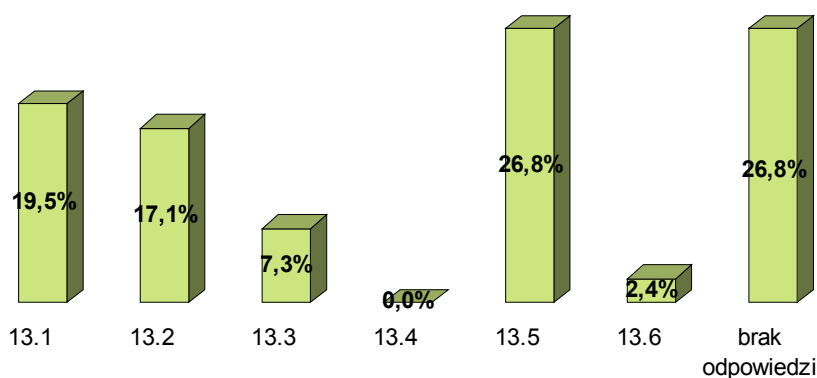
Ciekawym uzupełnieniem powyższych kwestii związanych z szansą znalezienia zatrudnienia zgodnie z dotychczasowym kierunkiem kształcenia, było rozpoznanie opinii uczniów w kwestii rozpoczynania pracy zawodowej i funkcji urzędów pracy jakie pełnią w tym procesie.

Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 11 respondentów, a więc znaczna część objętej pytaniem grupy uczniów. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowili uczniowie oceniający pozytywnie rejestrację w urzędach pracy, jako część funkcjonowania na rynku pracy dającą możliwość uzyskania wsparcia w poszukiwaniu pierwszego zatrudnienia – 11 osób. Kolejnych osiem osób oceniło rozpoczęcie kariery zawodowej od rejestracji w urzędach pracy jako porażkę na samym wstępie, a następnych siedmiu respondentów jako smutną konieczność wynikającą z trudnej sytuacji na rynku pracy. Zaledwie trzech uczniów stwierdziło, że wśród młodych bezrobotnych jest wielu takich których mogłoby pracować, ale nie chce. Jeden uczeń objęty badaniem wyraził inną opinię w tym względzie stwierdzając, że rejestracja w urzędach pracy daje możliwość uczestnictwa w kursach i szkoleniach przez nie organizowanych.

Wyniki uzyskanych odpowiedzi mogą wskazywać na fakt, że urzędy pracy i działania przez nie proponowane w znacznej mierze są pozytywnie odbierane przez ludzi młodych i nie kojarzą się już z bierną postawą wobec sytuacji braku pracy. Istotną kwestią nadal pozostaje odpowiednie przygotowanie młodych ludzi do problemu poszukiwania pracy, właściwe ukierunkowanie i wsparcie, wykorzystujące nie tylko ich kwalifikacje i umiejętności, ale również zapał i zdolność dostosowywania się do nowych sytuacji.

Szczegółowy rozkład opinii dotyczących „pierwszych kroków” stawianych przez absolwentów na rynku pracy przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 26. Rozkład opinii dotyczących rozpoczynania przez absolwentów kariery zawodowej od rejestracji w urzędach pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 13.1 – według mnie jest to wielka porażka na samym wstępie, 13.2 – nikt nie chce być bezrobotnym z własnej woli, to smutna konieczność, 13.3 – myślę, że wśród młodych bezrobotnych jest wielu takich, którzy mogliby pracować, ale nie chcą (np. są na utrzymaniu rodziny), 13.4 – w innych krajach jest podobnie, trzeba zjawisko bezrobotnych absolwentów rozpatrywać szerzej, 13.5 – rejestracja daje możliwość uzyskania wsparcia (np. doradztwo zawodowe) w szukaniu pierwszej pracy i dlatego nie widzę w tym nic złego, 13.6 – inna odpowiedź.

Istotną kwestią stało się również zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej uczniów i zakresu wsparcia, na które mogą liczyć w momencie poszukiwania swej pierwszej pracy.

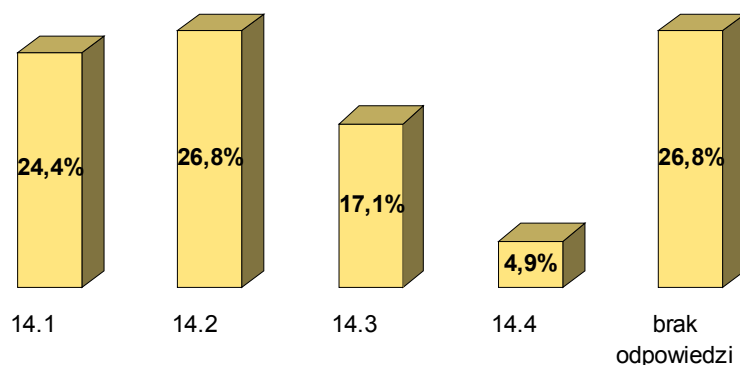
Spośród badanej grupy 11 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że może liczyć na wsparcie rodziny (21 osób), przy czym 11 osób zaznaczyło, iż pomoc ta jest ograniczona w swym zakresie (dotyczy tylko określonego czasu i nie może być udzielana stale). Liczba uczniów którzy zdecydowanie nie mogą liczyć na wsparcie rodziny to siedem osób spośród ogółu badanej grupy.

Dwóch uczniów wybrało inną odpowiedź i złożyło następujące deklaracje:

- co prawda może liczyć na pomoc rodziny, ale „chce zacząć zarabiać na siebie” – jedno wskazanie,
- brak wsparcia wynikający z sytuacji funkcjonowania w rodzinie niepełnej – jedno wskazanie.

Wyniki wskazują na sytuację, w której na wsparcie rodziny bez jakichkolwiek ograniczeń może liczyć mniejsza część badanych uczniów. Wiąże się to niewątpliwie z sytuacją społeczno-gospodarczą w naszym kraju i jest powiązane z deklaracjami samych uczniów, którzy wskazywali często na konieczność rozpoczęcia zarobkowania jako jedną z głównych przyczyn decyzji o rozpoczęciu pracy zawodowej.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące wsparcia ze strony rodziny w sytuacji braku pracy wśród badanej grupy uczniów przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 27. Rozkład opinii dotyczących wsparcia ze strony rodziny w sytuacji braku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych deklarujących chęć rozpoczęcia pracy zawodowej (N = 41)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 14.1 – tak, mogę liczyć na pomoc rodziny, i to tak długo jak będzie trzeba, 14.2 – tak, rodzina może mi pomóc, ale tylko przez określony czas, 14.3 – nie, zdecydowanie nie mogę liczyć na rodzinę, 14.4 – inna odpowiedź.

Ostatni zestaw pytań w ankiecie, skierowany był do całej grupy badanych uczniów, niezależnie od deklarowanych planów dotyczących dalszych losów po ukończeniu edukacji na obecnym poziomie kształcenia.

Przedstawione pytania miały na celu rozpoznanie poziomu wiedzy w zakresie wsparcia udzielanego absolwentom wkraczającym na rynek pracy i opinii uczniów na ten temat, jak również ich oczekiwań związanych z podjęciem pierwszej pracy, opinii dotyczących zmiany miejsca zamieszkania (również kraju) w związku z podjęciem zatrudnienia. Niejako odrębną kwestię stanowił problem podejmowania przez absolwentów samodzielnej działalności gospodarczej.

Powyższe pytania skierowane zostały zarówno do uczniów którzy planują podjęcie dalszej nauki jak też i pracy zawodowej. Związane są one bowiem z opiniami oraz przekonaniem respondentów, które rzutować będą na ich sytuację i podejmowane decyzje dotyczące zatrudnienia, nawet jeśli odsunięte będą one nieco w czasie.

Pierwsze z pytań dotyczyło zajęć prowadzonych w ramach programu nauczania związanych z problematyką poszukiwania pracy, pomocy oraz doradztwa zawodowego dla absolwentów. Celem pytania było uzyskanie opinii absolwentów na temat zakresu realizacji tego typu zajęć, ich poziomu oraz przydatności.

Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie, którzy nie mieli tego typu zajęć, ale są zdania, że powinny mieć one miejsce – 71 osób badanych przedstawiło taką opinię. Następną grupę stanowili respondenci, którzy nie ocenili pozytywnie poziomu przeprowadzonych zajęć – 17 osób stwierdziło, że pomimo odbytych zajęć ich wiedza w tym zakresie jest stanowczo zbyt niska. Kolejną grupę stanowili uczniowie którzy stwierdzili, że zajęcia jeszcze się nie odbyły ale z pewnością zostaną przeprowadzone – 17 uczniów wyraziło taką opinię. Jedynie dziewięciu badanych uczniów, spośród ogółu 121 osób, ocenia pozytywnie poziom przeprowadzonych zajęć z zakresu rynku pracy, a cztery osoby uważają że zajęcia tego typu nie są potrzebne gdyż samo życie jest najlepszym nauczycielem.

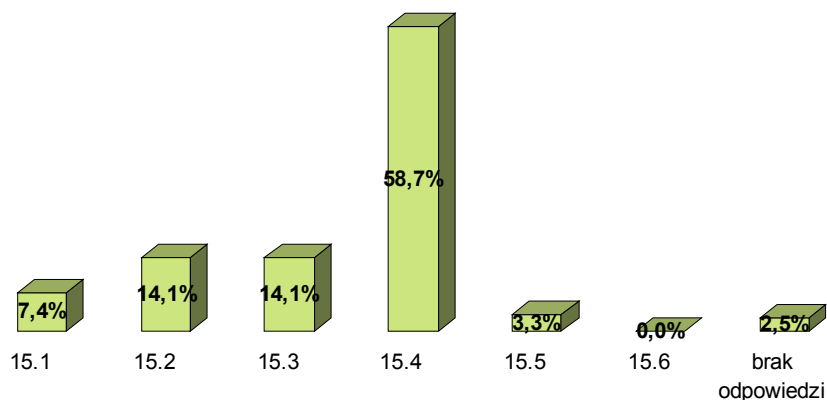
W badanej grupie uczniów szkół powiatu kwidzyńskiego odpowiedzi na pytanie dotyczące zajęć obejmujących tematykę rynku pracy nie udzieliły trzy osoby.

Uzyskane wyniki nie pozwalają na pozytywną ocenę poziomu i stopnia realizacji zajęć przygotowujących przyszłych absolwentów do wchodzenia na rynek pracy. Jednocześnie sami uczniowie zauważają przydatność tego typu zajęć, co powinno zaowocować zmianą podejścia do tych kwestii w samych szkołach. Przy współpracy z urzędami pracy można bowiem przygotować odpowiedni program szkoleniowy dla uczniów, ułatwiając im tym samym dostęp do informacji z zakresu wsparcia na które mogą liczyć wkraczając na rynek pracy. Zagadnienia te są szczególnie

ważne w kontekście opinii znacznej części uczniów dotyczących między innymi funkcjonowania i roli urzędów pracy oraz posiadanej wiedzy z zakresu oceny własnych szans na rynku pracy, których nie można uznać za w pełni zadowalające.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 28. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

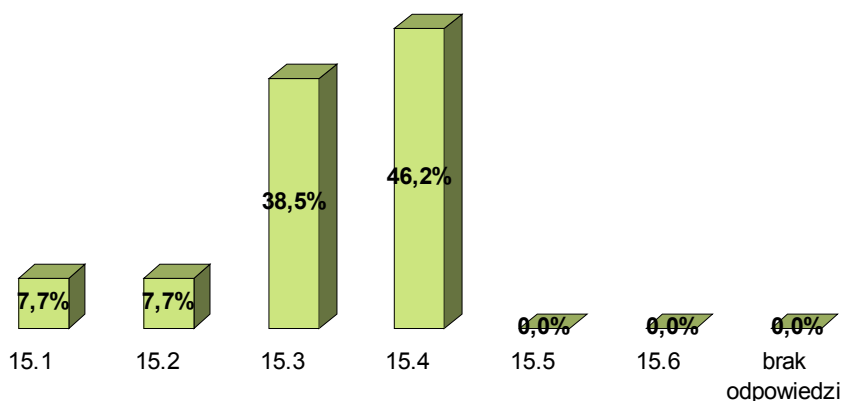
Legenda: 15.1 – tak mieliśmy i najważniejsze informacje uzyskaliśmy, 15.2 – tak mieliśmy, ale nie były one wystarczające (wiem na ten temat stanowczo za mało), 15.3 – nie mieliśmy, ale myślę, że takie zajęcia dopiero się odbędą, 15.4 – nie mieliśmy, ale myślę że tego typu zajęcia powinny mieć miejsce, 15.5 – myślę, że takie zajęcia nie są nam potrzebne-samo życie nauczy nas wszystkiego, 15.6 – inna odpowiedź.

Uzupełnienie analizy opinii uczniów w zakresie poziomu i przydatności zajęć dotyczących zagadnień rynku pracy stanowi ich korelacja z rodzajem szkoły w których uczą się osoby objęte badaniem. W przypadku poszczególnych rodzajów szkół występują znaczne różnice w odpowiedziach wskazywanych przez uczniów. Strukturę opinii uczniów objętych badaniem ankietowym kształcących się w liceach zawodowych, liceach profilowanych, technikach zawodowych oraz zasadniczych szkołach zawodowych szczegółowo przedstawiają poniższe wykresy.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

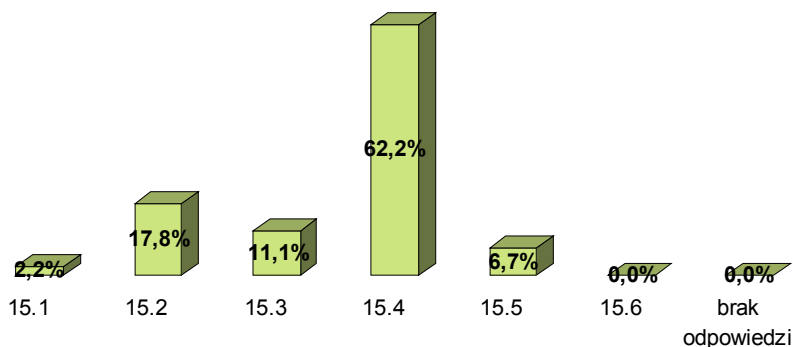

Rysunek 29. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 15.1 – tak mieliśmy i najważniejsze informacje uzyskaliśmy, 15.2 – tak mieliśmy, ale nie były one wystarczające (wiem na ten temat stanowczo za mało), 15.3 – nie mieliśmy, ale myślę, że takie zajęcia dopiero się odbędą, 15.4 – nie mieliśmy, ale myślę że tego typu zajęcia powinny mieć miejsce, 15.5 – myślę, że takie zajęcia nie są nam potrzebne-samo życie nauczy nas wszystkiego, 15.6 – inna odpowiedź.

Wśród uczniów liceów zawodowych zdecydowana większość stwierdza brak zajęć z zakresu rynku pracy, jednocześnie dostrzegając ich przydatność – sześciu uczniów. Kolejna pod względem liczebności jest grupa uczniów wskazująca na brak tego typu zajęć przy jednoczesnym przekonaniu co do ich przeprowadzenia w najbliższej przyszłości – pięciu uczniów.

Rysunek 30. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N = 45)

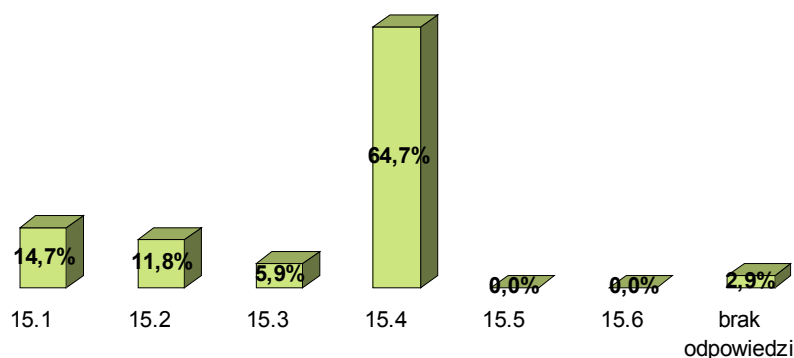
Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 15.1 – tak mieliśmy i najważniejsze informacje uzyskaliśmy, 15.2 – tak mieliśmy, ale nie były one wystarczające (wiem na ten temat stanowczo za mało), 15.3 – nie mieliśmy, ale myślę, że takie zajęcia dopiero się odbędą, 15.4 – nie mieliśmy, ale myślę że tego typu zajęcia powinny mieć miejsce, 15.5 – myślę, że takie zajęcia nie są nam potrzebne-samo życie nauczy nas wszystkiego, 15.6 – inna odpowiedź.

Grupa uczniów liceów profilowanych jest zdecydowanie najgorzej poinformowana w zakresie rynku pracy. Wśród uczniów tego rodzaju szkół, aż 28 osób deklaruje brak zajęć dotyczących zagadnień rynku pracy, jednocześnie dostrzegając ich przydatność, a kolejnych pięciu

respondentów stwierdza, że zajęcia tego typu nie miały miejsca ale się odbędą. Stosunkowo liczna jest również grupa uczniów stwierdzających, że poziom przeprowadzonych zajęć był niewystarczający – ośmiu uczniów.

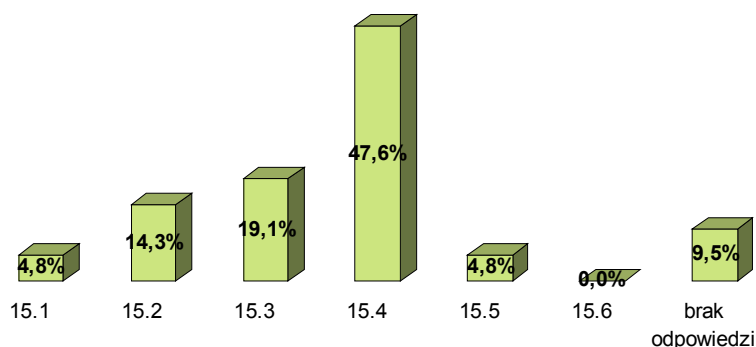

Rysunek 31. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 34)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 15.1 – tak mieliśmy i najważniejsze informacje uzyskaliśmy, 15.2 – tak mieliśmy, ale nie były one wystarczające (wiem na ten temat stanowczo za mało), 15.3 – nie mieliśmy, ale myślę, że takie zajęcia dopiero się odbędą, 15.4 – nie mieliśmy, ale myślę że tego typu zajęcia powinny mieć miejsce, 15.5 – myślę, że takie zajęcia nie są nam potrzebne-samo życie nauczy nas wszystkiego, 15.6 – inna odpowiedź.

W przypadku uczniów techników zawodowych ocena poziom znajomości instrumentów rynku pracy jest stosunkowo wysoka, niemniej najliczniejszą grupę stanowią respondenci wskazujący na brak przeprowadzenia zajęć tego typu, a równocześnie dostrzegający ich przydatność – 22 osoby.

Rysunek 32. Rozkład opinii dotyczących zajęć w ramach programu nauczania poświęconych problemom poszukiwania pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 15.1 – tak mieliśmy i najważniejsze informacje uzyskaliśmy, 15.2 – tak mieliśmy, ale nie były one wystarczające (wiem na ten temat stanowczo za mało), 15.3 – nie mieliśmy, ale myślę, że takie zajęcia dopiero się odbędą, 15.4 – nie mieliśmy, ale myślę że tego typu zajęcia powinny mieć miejsce, 15.5 – myślę, że takie zajęcia nie są nam potrzebne-samo życie nauczy nas wszystkiego, 15.6 – inna odpowiedź.

W przypadku uczniów szkół zasadniczych zawodowych również dominuje przekonanie o przydatności przeprowadzania zajęć z zakresu rynku pracy, które nie odbyły się do tej pory – dziesięciu uczniów wyraziło taką opinię. Niestety również w tej grupie uczniów pojawiają się opi-

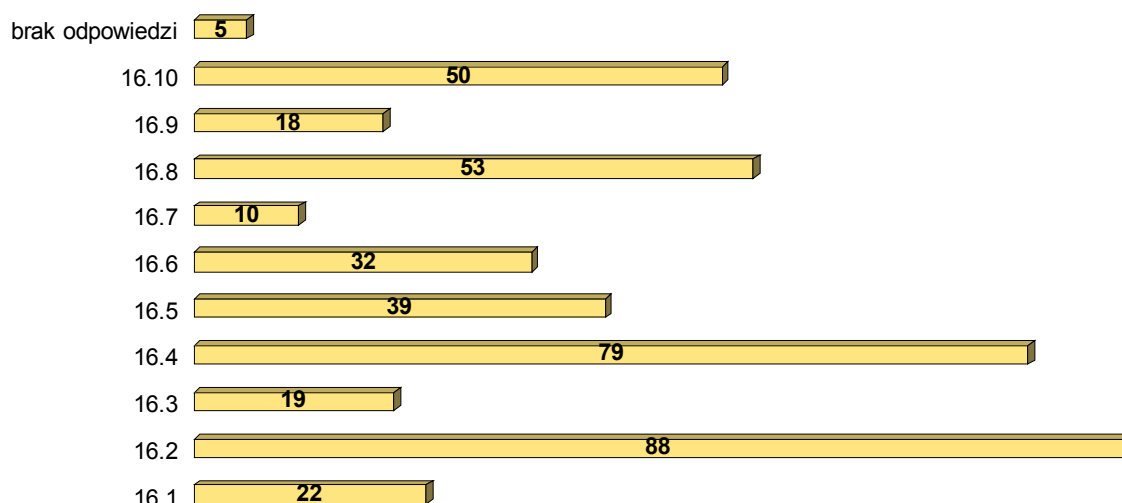
nie o nie wystarczającym poziomie zajęć z zakresu rynku pracy przeprowadzonych w szkołach – trzech respondentów.

Kolejne pytanie zawarte w ankiecie przedstawiało uczniom zestaw pojęć związanych z funkcjonującymi formami wsparcia na rynku pracy, a ich zadaniem było wybranie tych, które są im znane. Liczba wskazań (zaznaczonych odpowiedzi) w tym pytaniu nie była ograniczona, stąd całkowita liczba udzielonych odpowiedzi nie jest równa liczbie objętych badaniem uczniów. Spośród ogółu badanych osób odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło pięciu uczniów.

Wśród przedstawionych nazw (terminów) najbardziej znane uczniom były: giełda pracy – 88 osób wskazało na znajomość tego terminu, pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej – 79 osób wskazało ten termin oraz staż absolwencki – 53 osoby wskazały tę nazwę. Nieco mniej znane były takie terminy jak: warsztaty poszukiwania pracy – 50 osób wskazało tę nazwę, prace interwencyjne – 39 osób wskazało na znajomość tego terminu oraz program „Absolwent”, który znają 32 osoby badane.

Uzyskane odpowiedzi nie obrazują w pełni wiedzy uczniów dotyczącej rozwiązań stojących za wymienionymi terminami, niemniej poziom ich znajomości przez uczniów nie wydaje się zadowalający. Terminy takie jak refundacja absolwencka czy też umowy absolwenckie nie są znane nawet połowie objętych badaniem uczniów, a dotyczą istotnych narzędzi wsparcia absolwentów na rynku pracy.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości terminów związanych ze wsparciem absolwentów na rynku pracy przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 33. Ocena znajomości poszczególnych pojęć dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”,

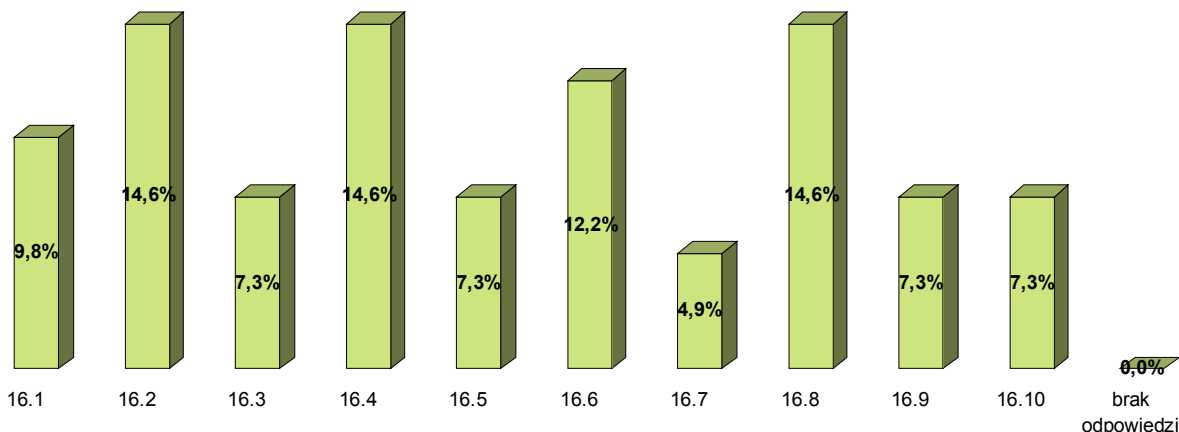
Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Poszerzenie zakresu informacji dotyczących znajomości instrumentów rynku pracy wśród uczniów szkół powiatu kwidzyńskiego stanowi przedstawienie korelacji odpowiedzi udzielonych przez uczniów z rodzajem szkoły do której uczęszczają.

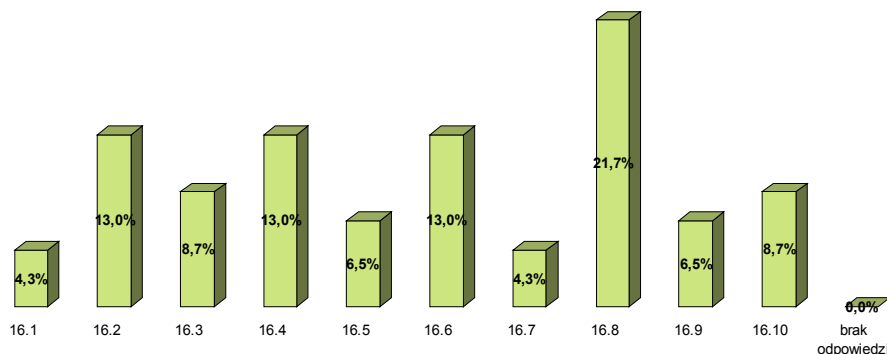
Szczegółowo informacje w tym zakresie przedstawiono na poniższych wykresach.

Rysunek 34. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów szkół policealnych (N = 41 wskazań)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”, 16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Rysunek 35. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 46 wskazań)

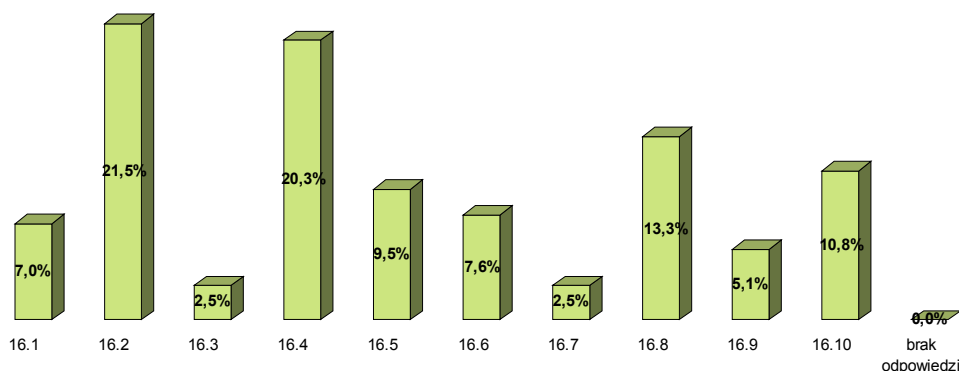
Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”, 16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

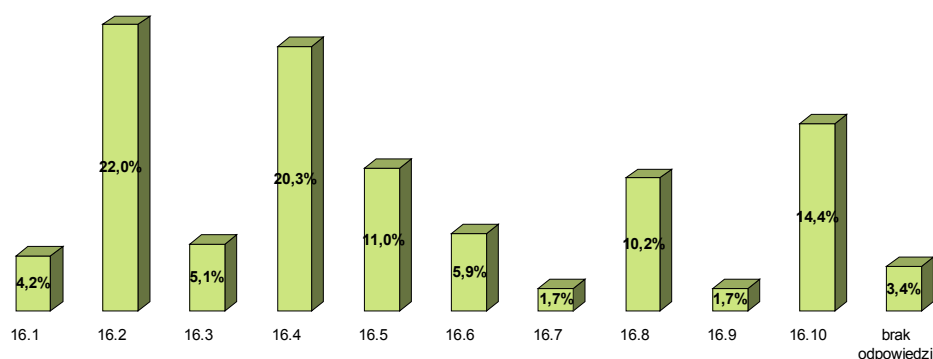
O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 36. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N=158 wskazań)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

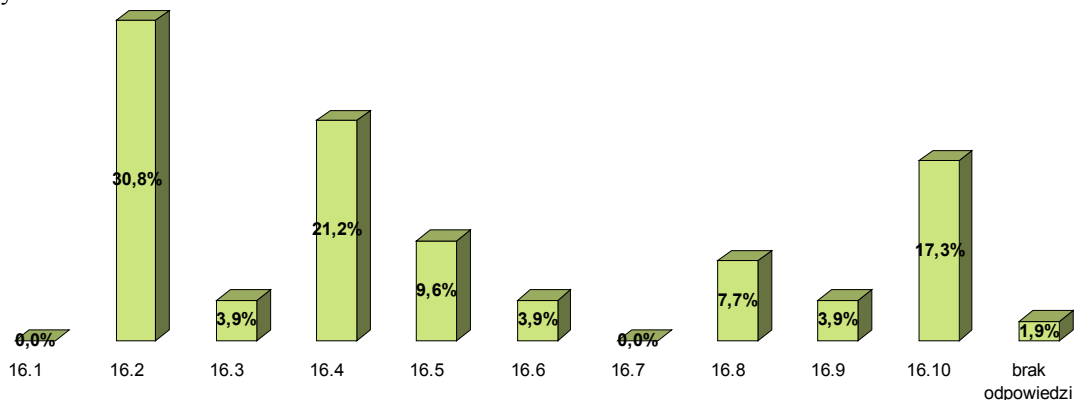
Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”, 16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Rysunek 37. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 118 wskazań)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”, 16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Rysunek 38. Ocena znajomości poszczególnych nazw dotyczących działań podejmowanych na rynku pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 52 wskazania)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

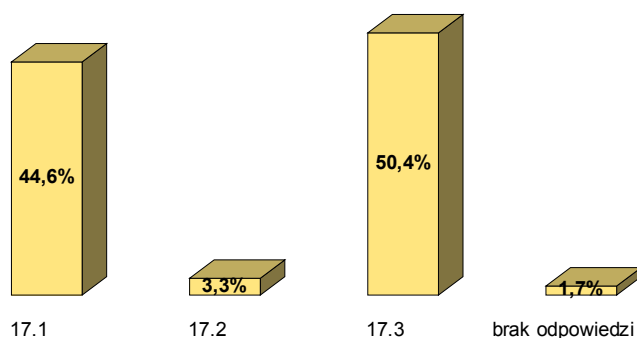
Legenda: 16.1 – Centrum Informacji i Planowania Kariery, 16.2 – Giełda pracy, 16.3 – Klub Pracy, 16.4 – Pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 16.5 – Prace interwencyjne, 16.6 – Program „Absolwent”, 16.7 – Refundacja absolwencka, 16.8 – Staż absolwencki, 16.9 – Umowy absolwenckie, 16.10 – Warsztaty poszukiwania pracy.

Interesującym aspektem prowadzonych badań stało się również rozpoznanie opinii uczniów na temat sensowności stosowania instrumentów wsparcia absolwentów na rynku pracy. Pytanie skierowane do badanej grupy dotyczyło zarówno oceny zasadności i celowości podejmowania tego typu działań, jak również ewentualnych propozycji w tym zakresie zgłaszanych przez osoby objęte badaniem, które deklarują poparcie dla takich rozwiązań.

Znaczna część uczniów deklaruje poparcie dla wsparcia absolwentów na rynku pracy – opinię taką wyraziły 54 osoby. Jeszcze liczniejszą grupę stanowili uczniowie nie mający jasnego stanowiska w tej kwestii – 61 osób badanych, co częściowo można łączyć z ograniczoną wiedzą uczniów w zakresie funkcjonujących instrumentów na rynku pracy.

Jedynie cztery osoby wyraziły opinię, że tego typu działania nie powinny być podejmowane. Na pytanie odpowiedzi nie udzieliły zaledwie dwie osoby spośród ogółu 121 uczniów.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące opinii uczniów w zakresie celowości i zasadności tworzenia form wsparcia absolwentów na rynku pracy przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 39. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 17.1 – tak, 17.2 – nie, 17.3 – trudno powiedzieć.

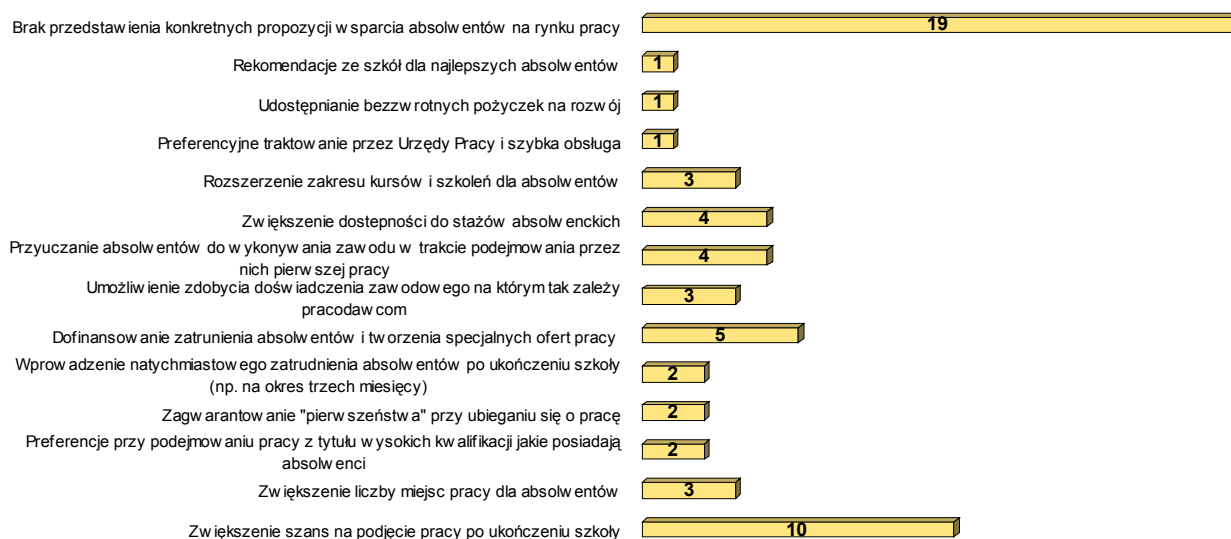
Znacząca grupa uczniów (54 osoby) deklarująca poparcie dla wsparcia absolwentów na rynku pracy proszona była również o przedstawienie propozycji możliwych do zastosowania rozwiązań w tym zakresie. Około jedna trzecia uczniów nie zaproponowało własnych rozwiązań w tej sferze – 19 osób badanych.

Szczegółowy rozkład propozycji form wsparcia absolwentów na rynku pracy zaproponowanych przez uczniów przedstawia poniższy wykres.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 40. Propozycje form wsparcia absolwentów przedstawione przez badaną grupę uczniów klas programowo najwyższych deklarujących poparcie dla stosowania tego typu rozwiązań na rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Omawiając zaproponowane przez uczniów rozwiązania w zakresie form wsparcia absolwentów na rynku pracy można poczynić kilka uwag ogólnych. Po pierwsze część propozycji jest bardzo ogólna i nie przedstawia konkretnych rozwiązań. Po drugie część przedstawionych form wsparcia odwołuje się do rozwiązań już stosowanych, między innymi możliwości podjęcia stażu jako formy próbnego podjęcia pracy, preferencji przy zakładaniu własnej działalności gospodarczej oraz kursów i szkoleń dla absolwentów. Niektóre z propozycji dotyczą poprawy skuteczności w funkcjonowaniu obecnych rozwiązań, jak chociażby postulat zwiększenia dostępności do kursów i szkoleń oraz staży.

Warto jednak zauważyć, że część przedstawionych rozwiązań jest daleko idąca w swych konsekwencjach i postuluje chociażby: tworzenie miejsc pracy specjalnie dla absolwentów, zapewnienie pierwszeństwa w zatrudnieniu, zapewnienie pracy zgodnie z kwalifikacjami i umiejętnościami absolwentów, czy też wsparcie finansowe.

Analiza odpowiedzi badanej grupy uczniów pozwala stwierdzić, że w kontekście trudnej sytuacji na rynku pracy, część uczniów domaga się silnego wsparcia absolwentów i stworzenia warunków istotnie ułatwiających podjęcie pierwszej pracy.

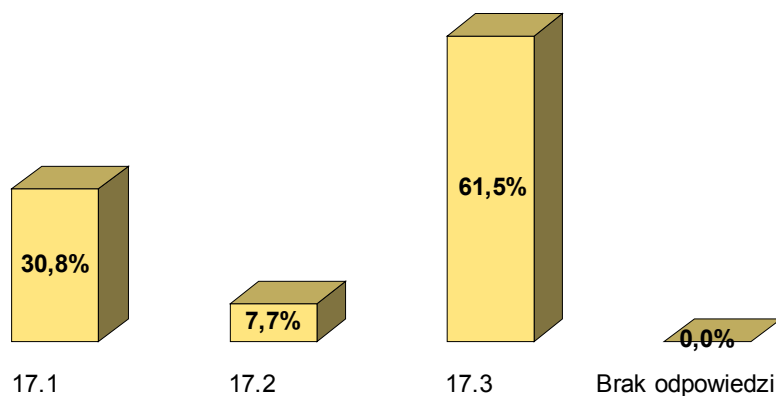
Korelacja uzyskanych odpowiedzi w zakresie wsparcia absolwentów na rynku pracy z rodzajem szkoły pokazuje wyraźne odchylenie w rozkładzie uzyskanych odpowiedzi – od ogółu badanych osób – uczniów liceów zawodowych oraz zasadniczych szkół zawodowych.

W przypadku objętych badaniem uczniów liceów zawodowych wyraźny jest znacznie wyższy poziom braku zdecydowania i jasnego stanowiska w zakresie wsparcia absolwentów na rynku pracy – brak zdania w tej kwestii zadeklarowało osiem badanych osób.

Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych, tutaj zdecydowanie przeważają osoby popierające ideę wsparcia absolwentów na rynku pracy – opinie taką wyraziło 13 osób, a zaledwie jedna osoba badana była przeciwnego zdania.

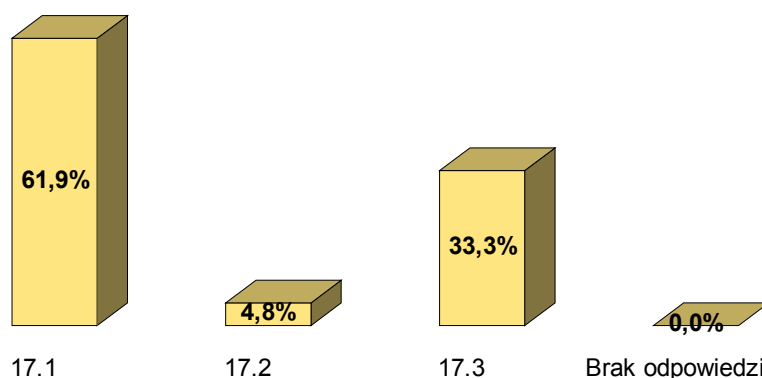
Szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów liceów zawodowych oraz zasadniczych szkół zawodowych objętych badaniem ankietowym dotyczących celowości i sensowności podejmowania działań zmierzających do wsparcia absolwentów na rynku pracy przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 41. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 17.1 – tak, 17.2 – nie, 17.3 – trudno powiedzieć.

Rysunek 42. Rozkład opinii dotyczących zasadności funkcjonowania form wsparcia absolwentów na rynku pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

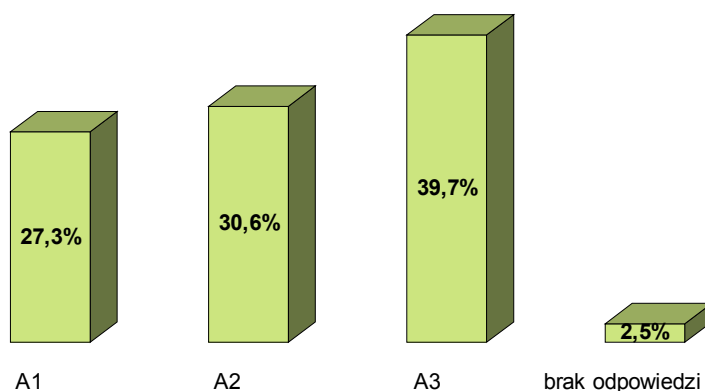
Legenda: 17.1 – tak, 17.2 – nie, 17.3 – trudno powiedzieć.

Kolejnym elementem przeprowadzonych badań była diagnoza oczekiwań badanych uczniów wobec przyszłej, pierwszej pracy. Pytania przedstawione badanej grupie dotyczyły rodzaju firmy

preferowanej jako miejsca pierwszego zatrudnienia, wysokości wynagrodzenia, trwałości zatrudnienia oraz warunków dojazdu.

Wśród badanej grupy uczniów jako preferowane miejsce przyszłej, pierwszej pracy dominowały firmy prywatne – odpowiedzi takiej udzieliło 37 osób badanych. Równocześnie w firmach państwowych chęć pracy zadeklarowały 33 osoby. Miejsce pierwszej pracy ze względu na rodzaj firmy nie ma znaczenia dla większości badanych osób – 48 osób. Na tak sformułowane pytanie odpowiedzi nie udzieliło trzech objętych badaniem uczniów.

Rysunek 43. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: A1 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie państwowej, A2 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie prywatnej, A3 – byłoby mi to obojętne.

W rozkładzie odpowiedzi badanej grupy uczniów nie dominuje zdecydowanie żaden z proponowanych rodzajów firm, najliczniejszą grupę stanowią osoby dla których rodzaj podmiotu lub też sfera działalności dająca im zatrudnienie nie stanowi przedmiotu specjalnych wymagań i preferencji. Wynika to z pewnością częściowo z sytuacji panującej na rynku pracy, gdzie najważniejszą kwestią wydaje się być podjęcie pracy przez młodych ludzi i zdobycie doświadczenia zawodowego.

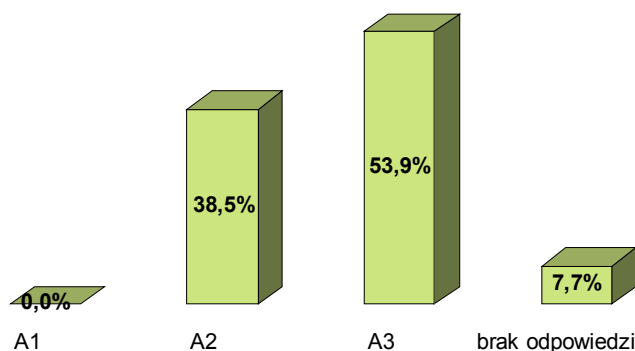
Korelacja odpowiedzi udzielonych na temat rodzaju firmy (lub sfery gospodarczej), w której absolwenci preferowaliby podjęcie pierwszej pracy z rodzajem szkoły do której uczęszczają pokazała wyraźne różnice w rozkładzie odpowiedzi w przypadku uczniów liceów zawodowych oraz techników zawodowych.

Wśród uczniów liceów zawodowych nie wskazano na chęć podjęcia pracy w sektorze państwowym, natomiast liczniej deklarowano brak preferencji w tym względzie („byłoby mi to obojętne”) – odpowiedź taką wybrało siedem osób.

W przypadku uczniów techników zawodowych przeważa brak preferencji w tym względzie – 19 osób stwierdziło, że kwestie te są im obojętne, natomiast kolejną grupę pod względem liczności stanowili uczniowie wskazujący na sektor przedsiębiorstw państwowych jako preferowane miejsce pierwszego zatrudnienia – osiem osób.

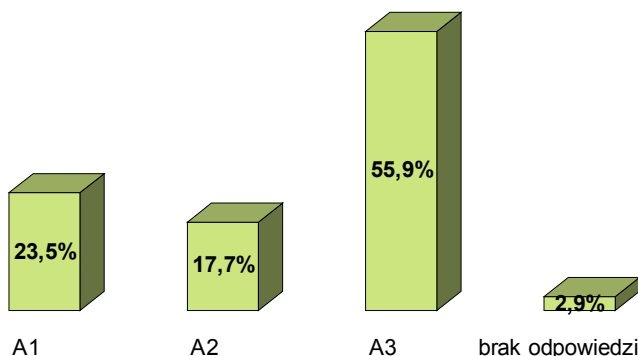
Szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów liceów zawodowych oraz techników zawodowych w zakresie rodzaju firmy preferowanej jako miejsce pierwszego zatrudnienia przedstawiono na poniższych wykresach.

Rysunek 44. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: A1 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie państwowej, A2 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie prywatnej, A3 – byłoby Mi to obojętne.

Rysunek 45. Rozkład opinii dotyczących preferowanego rodzaju firm jako miejsca pierwszej pracy w badanej grupie uczniów techników zawodowych (N = 34)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: A1 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie państwowej, A2 – wolałbym/abym zatrudnienie w firmie prywatnej, A3 – byłoby Mi to obojętne.

Kolejnym wyznacznikiem oczekiwań uczniów wobec przyszłej pracy jest wysokość wynagrodzenia jakie spodziewają się uzyskać młodzi ludzie i które uznają za zadowalające.

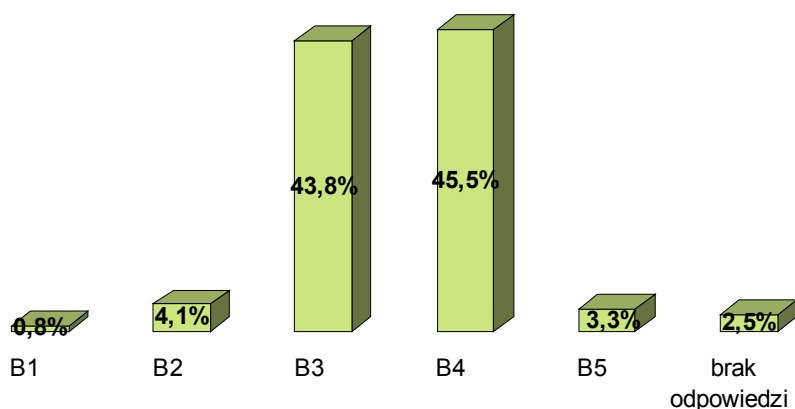

Odpowiedzi na to pytanie wskazują jednoznacznie, że uczniowie szkół średnich w powiecie kwidzyńskim oczekują stosunkowo wysokiego wynagrodzenia w swej pierwszej pracy, niekoniecznie przystającego do panujących realiów.

Spośród badanych uczniów tylko jedna osoba zadeklarowała chęć pracy za kwotę do 500 zł netto, pięć osób badanych uznało możliwość pracy za kwotę zawierającą się w przedziale pomiędzy 500 a 800 zł netto. Zdecydowanie liczniejsza była grupa uczniów uznająca za zadowalający poziom wynagrodzenia pomiędzy 800 a 1200zł netto – deklarację taką złożyły 53 osoby. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie uznający za zadowalający poziom zarobków powyżej 1200zł netto – 55 osób badanych.

Własnego zdania w zakresie preferowanego poziomu zarobków nie miało zaledwie czterech uczniów – stwierdzając, że kwestie te są im obojętne, natomiast trzy osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów objętych badaniem przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 46. Rozkład opinii dotyczących preferowanej wysokości wynagrodzenia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: B1 – do 500 zł netto, B2 – od 500 do 800 zł netto, B3 – od 800 do 1200 zł netto, B4 – powyżej 1200 zł netto, B5 – wysokość wynagrodzenia jest Mi obojętna.

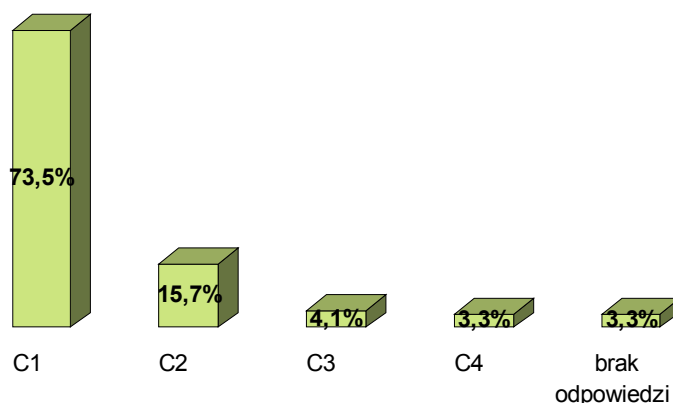
Korelacja odpowiedzi uczniów objętych badaniem ankietowym dotyczących wysokości wynagrodzenia z rodzajem szkół do których uczęszczają wskazuje, że najwyższe wymagania w tym względzie występują wśród uczniów szkół policealnych – wynagrodzenie powyżej 1200 zł netto zadeklarowało pięciu spośród ogółu ośmiu uczniów tego typu szkół.

Wyznacznikiem oczekiwań uczniów wobec swej przyszłej, pierwszej pracy była również trwałość zatrudnienia. Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że jest to największa zaleta przyszłej pracy – 89 osób badanych. Jedynie 19 respondentów uznało ten element za mało istotny twierdząc, że ważniejszą kwestią jest podjęcie pierwszej pracy, a nie trwałość zatrudnienia.

Tylko pięciu objętych badaniem uczniów stwierdziło, że od trwałości zatrudnienia wyżej ceni sobie swobodę działania, a zaledwie cztery osoby stwierdziły, że kwestie te są im obojętne. Na pytanie nie udzieliły odpowiedzi cztery osoby spośród ogółu 121 badanych uczniów.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących roli, jaką przypisują uczniowie trwałości zatrudnienia w swej pierwszej pracy przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 47. Rozkład opinii dotyczących trwałości zatrudnienia w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: C1 – dla Mnie to największa zaleta przyszłej pracy, inne sprawy byłyby mniej ważne, C2 – niekoniecznie musi to być trwałe zajęcie, byle się „zaczepić” na początek, C3 – nie zależy Mi na trwałym zatrudnieniu, chcę mieć swobodę działania, C4 – byłoby Mi to obojętne.

Korelacja odpowiedzi uzyskanych w zakresie ważności trwałości zatrudnienia z rodzajem szkół do których uczęszczają uczniowie nie wykazała znaczących rozbieżności w strukturze uzyskanych odpowiedzi. Dla uczniów wszystkich rodzajów szkół trwałość zatrudnienia stanowi w zdecydowanej większości największą zaletą przyszłej pracy.

Ostatnim elementem wyznaczającym oczekiwania badanej grupy uczniów wobec pierwszej pracy były warunki dojazdu. W tej kwestii, podział opinii w badanej grupie rozkładał się nierównomiernie.

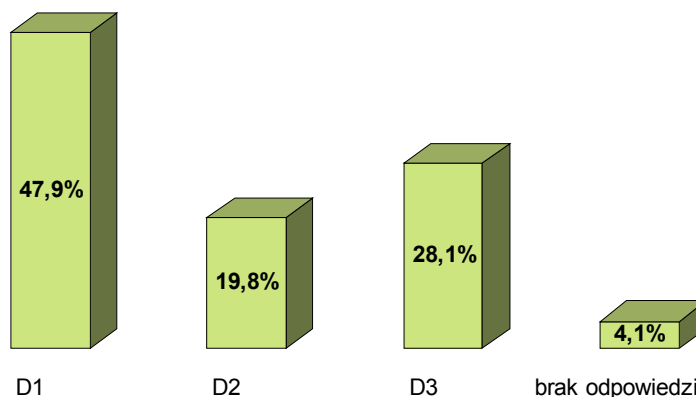
Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie zainteresowani pracą głównie w miejscu zamieszkania lub najbliższej okolicy – taką deklarację złożyło 58 osób objętych badaniem ankietowym. Osoby deklarujące, że kwestia dojazdu nie stanowi dla nich problemu to druga pod względem liczebności grupa uczniów – 34 osoby. Stosunkowo liczna była również grupa osób, które wyznałyby możliwy do zaakceptowania czas trwania dojazdu do pracy – 24 osoby. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi pięciu uczniów.

Szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

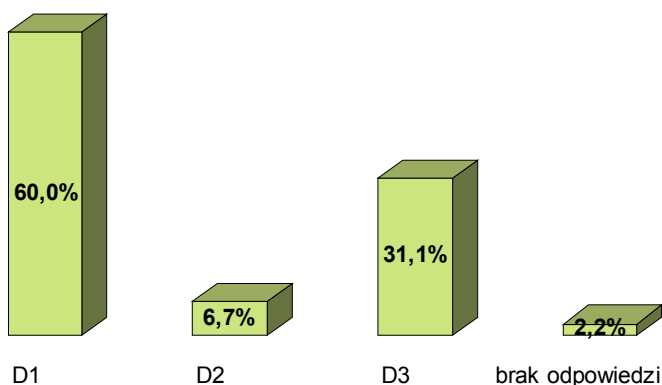

Rysunek 48. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)]

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: D1 – interesowałaby mnie wyłącznie praca na miejscu lub w najbliższej okolicy, D2 – najdłuższy dojazd do pracy nie powinien przekraczać ... godzin, D3 – kwestia dojazdu nie stanowi problemu, jestem w stanie się dostosować.

Korelacja ogółu odpowiedzi uzyskanych w kwestii warunków dojazdu – a więc lokalizacji pierwszego miejsca pracy – z rodzajem szkół do których uczęszczają uczniowie wskazuje, że prace w pobliżu miejsca zamieszkania w najwyższym stopniu preferują uczniowie liceów profilowanych i zasadniczych szkół zawodowych – około 60% uczniów tego rodzaju szkół. Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących warunków dojazdu do miejsca pierwszego zatrudnienia wśród uczniów liceów profilowanych oraz zasadniczych szkół zawodowych przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 49. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów liceów profilowanych (N = 45)]

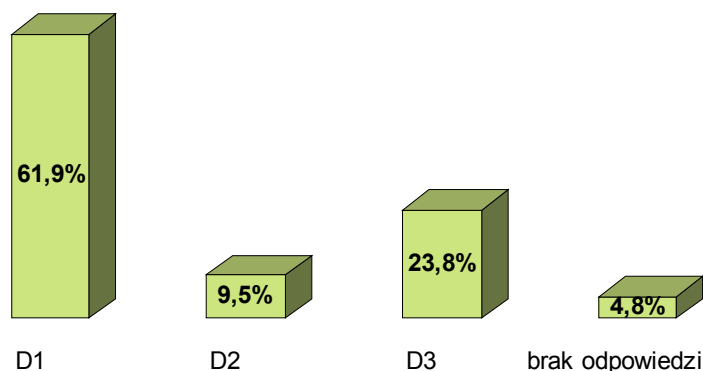
Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: D1 – interesowałaby mnie wyłącznie praca na miejscu lub w najbliższej okolicy, D2 – najdłuższy dojazd do pracy nie powinien przekraczać ... godzin, D3 – kwestia dojazdu nie stanowi problemu, jestem w stanie się dostosować.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 50. Rozkład opinii dotyczących warunków dojazdu do pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: D1 – interesowałaby mnie wyłącznie praca na miejscu lub w najbliższej okolicy, D2 – najdłuższy dojazd do pracy nie powinien przekraczać ... godzin, D3 – kwestia dojazdu nie stanowi problemu, jestem w stanie się dostosować.

Koniecznym uzupełnieniem uzyskanych odpowiedzi w zakresie warunków dojazdu do pracy jest charakterystyka odpowiedzi dotyczących liczby godzin, które uczniowie są gotowi przeznaczyć na dojazd do pracy. Spośród 24 uczniów określających maksymalny czas dojazdu do pracy, zaledwie cztery osoby mieszczą się w kategorii poniżej jednej godziny, natomiast 20 uczniów plasuje się w przedziale od jednej do dwóch godzin. Żaden z uczniów nie zadeklarował gotowości dojazdu do pracy powyżej dwóch godzin.

Uzyskane wyniki w zakresie oczekiwań dotyczących pierwszej pracy pozwalają stwierdzić, że w badanej grupie uczniów dominuje chęć pracy w firmie prywatnej, przy poziomie osiągniętych zarobków powyżej 1200 zł netto oraz trwałości zatrudnienia i przy bliskiej lokalizacji miejsca pracy.

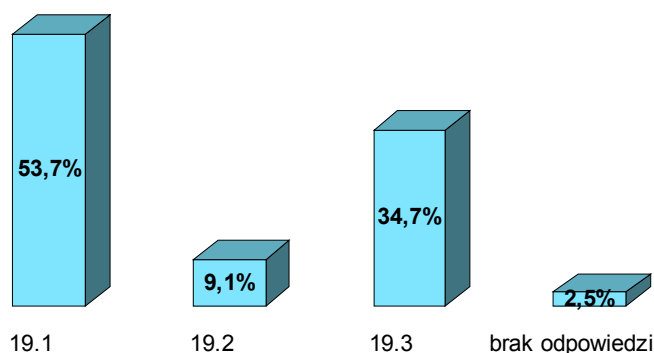
Oczekiwania uczniów w zakresie pierwszej pracy należy uznać w swej większości za mało przystające do realiów panujących na rynku pracy, a jednocześnie ograniczające możliwość jej podjęcia, zwłaszcza ze względu na wymagania finansowe, które przedstawiają młodzi ludzie.

Uzupełnieniem powyższych kwestii związanych z oczekiwaniami wobec przyszłej, pierwszej pracy, były deklaracje dotyczące zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem zatrudnienia.

Badani uczniowie w większości zadeklarowali gotowość zmiany miejsca zamieszkania – 65 respondentów, co stanowi ponad połowę badanej grupy uczniów, przeciwnego zdania było zaledwie 11 osób objętych badaniem. Nie sprecyzowane stanowisko w zakresie potencjalnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy miały 42 osoby. Na pytanie nie odpowiedziało trzech objętych badaniem ankietowym uczniów.

Odpowiedzi udzielone przez uczniów wskazują na stosunkowo wysoki poziom gotowości młodych osób do zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy zawodowej. Trudno na podstawie uzyskanych informacji wyciągać daleko idące wnioski, niemniej deklaracje te mogą wynikać częściowo z trudnej sytuacji na rynku pracy i wysokich wymagań dotyczących wysokości wynagrodzenia, chociaż pozostają w swoistej sprzeczności z opiniami uczniów w kwestii dojazdu do miejsca pracy (w tym wypadku większość młodych osób preferowała pracę blisko miejsca zamieszkania). Szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 51. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 19.1 – tak, 19.2 – nie, 19.3 – trudno powiedzieć.

Pogłębienie analizy stanowi korelacja deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy zawodowej z rodzajem szkoły oraz kierunkami kształcenia uczniów objętych badaniem ankietowym.

W przypadku kierunków kształcenia trudno mówić o znacznych różnicach w zakresie odpowiedzi dotyczących potencjalnej zmiany miejsca zamieszkania, a liczebność poszczególnych grup uczniów nie pozwala na wyciąganie uzasadnionych wniosków w tym zakresie.

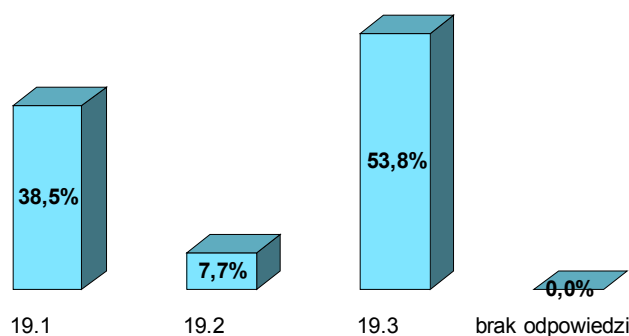
Natomiast skorelowanie uzyskanych odpowiedzi dotyczących zmiany miejsca zamieszkania z rodzajem szkół do których uczęszczają badani uczniowie wskazuje, że znaczące różnice w rozkładzie opinii ogółu uczniów występują jedynie wśród osób kształcących się w liceach zawodowych i zasadniczych szkołach zawodowych.

Wśród uczniów liceów zawodowych znacznie wyższy jest stopień niezdecydowania wobec ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania – siedmiu uczniów spośród 13 osób w tej grupie nie potrafi sprecyzować zdania w tej kwestii, a zaledwie pięciu uczniów gotowych jest zmienić miejsce zamieszkania.

W przypadku uczniów zasadniczych szkół zawodowych mamy do czynienia z wysokim poziomem deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania – 13 osób spośród 21 uczniów kształcących się w tym rodzaju szkół jest gotowych podjąć taką decyzję.

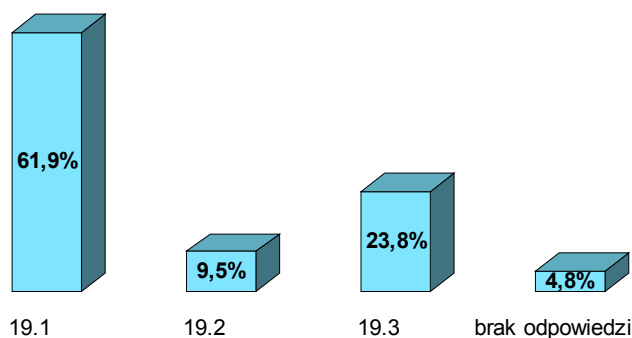
Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy zawodowej wśród uczniów liceów zawodowych oraz zasadniczych szkół zawodowych przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 52. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 19.1 – tak, 19.2 – nie, 19.3 – trudno powiedzieć.

Rysunek 53. Rozkład deklaracji dotyczących ewentualnej zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

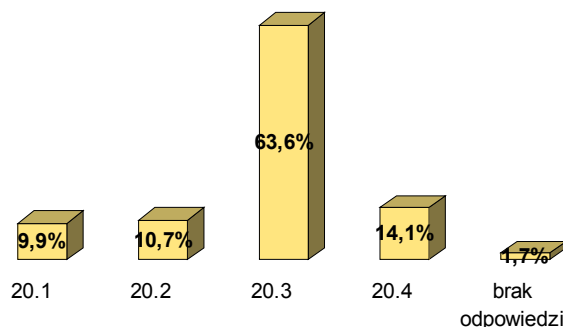
Legenda: 19.1 – tak, 19.2 – nie, 19.3 – trudno powiedzieć.

Kolejne pytanie zadane uczniom objętym badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim dotyczyło możliwości poszukiwania pracy poza granicami kraju. Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że zaczyna obecnie brać pod uwagę taką możliwość – 77 badanych uczniów. Niemniej jedynie 17 uczniów spośród badanej grupy aktualnie myśli nad wyjazdem.

Przeciwnie opinie wyraziło łącznie 25 respondentów, przy czym nigdy nie brało pod uwagę takiego rozwiązania 12 osób. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi dwóch objętych badaniem uczniów.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących możliwości poszukiwania pracy zagranicą przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 54. Rozkład deklaracji dotyczących możliwości podjęcia pracy poza granicami kraju w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 20.1 – nie, nigdy takiego rozwiązania nie brałem, i nie biorę pod uwagę, 20.2 – owszem, kiedyś o tym myślałem, ale teraz już nie, 20.3 – zaczynam brać pod uwagę taką możliwość, 20.4 – aktualnie zastanawiam się nad wyjazdem.

Pogłębienie informacji w zakresie zamiarów młodych ludzi w kwestii poszukiwania pracy poza granicami naszego kraju stanowi korelacja ich deklaracji z rodzajem szkół oraz kierunkami kształcenia.

W przypadku dominujących kierunków kształcenia w strukturze edukacyjnej powiatu kwidzyńskiego różnice w rozkładzie odpowiedzi odnotowano jedynie w wypadku profilu socjalnego. Spośród ośmiu uczniów kształcących się w tym kierunku i objętych badaniem ankietowym, aż sześć osób zadeklarowało, że zaczyna brać pod uwagę taką możliwość. Oczywiście liczebność tej grupy nie mogła przesądzić o rozkładzie odpowiedzi w całej próbie badanych uczniów powiatu kwidzyńskiego, świadczyć jednak może o specyfice kierunku kształcenia i potencjalnych większych możliwościach poszukiwania pracy w zawodzie przez absolwentów poza granicami naszego kraju.

Analiza odpowiedzi badanych uczniów w zależności od rodzaju szkoły do której uczęszczają wskazuje na pewne różnice w rozkładzie złożonych deklaracji w obrębie grupy uczniów szkół policealnych.

Wśród uczniów szkół policealnych wzrasta udział odpowiedzi wskazujących na zmianę dotychczasowych przekonań i rezygnację z rozważań dotyczących podjęcia pracy zagranicą – dwóch spośród ogółu ośmiu osób uczęszczających do tego typu szkół wyraziło taką opinię.

W kontekście możliwości podjęcia pracy poza granicami kraju, ważne stało się rozpoznanie opinii uczniów dotyczących nowych szans otwierających się wraz ze członkostwem Polski w Unii Europejskiej.

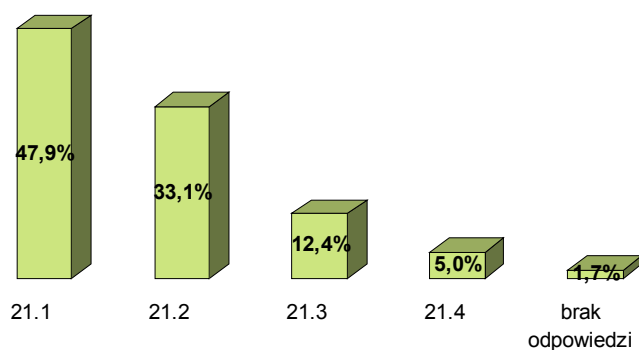
Zdecydowana większość respondentów zauważa nowe możliwości otwierające się przed absolwentami w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej. Najlicniejsza jest grupa uczniów widząca nowe możliwości i szanse na zatrudnienie na rynku europejskim – opinię taką wyraża 58 uczniów. Nieco mniej liczna grupa uczniów wyraża opinię w myśl której, młodym ludziom nie będzie łatwo znaleźć zatrudnienia na europejskim rynku pracy – deklarację taką złożyło 40 osób.

Jedynie 15 badanych uczniów ocenia słabo szanse polskich absolwentów na europejskim rynku pracy. Inną opinię na temat sytuacji absolwentów wobec członkostwa Polski w Unii Europejskiej wyraziło sześć osób (w tym jedna osoba nie przedstawiła swojej opinii w sposób szczegółowy). Spośród 121 uczniów objętych badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim zaledwie dwie osoby nie udzieliły odpowiedzi na tak postawione pytanie.

Wśród innych, deklarowanych opinii uczniów na ten temat pojawiają się następujące stwierdzenia:

- absolwenci mają szanse na znalezienie pracy w UE, problem stanowić może znajomość języków obcych – jedno wskazanie,
- myślę, że wstąpienie Polski do UE niczego nie zmieni – jedno wskazanie,
- mamy niewielkie szanse na znalezienie odpowiedniej pracy w UE, bo tam też jest wielu ludzi poszukujących pracy – dwa wskazania,
- absolwenci nie posiadają stażu pracy, który w UE jest wymagany – jedno wskazanie.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi dotyczących opinii na temat zmian związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 55. Rozkład opinii dotyczących szans absolwentów szukających pracy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

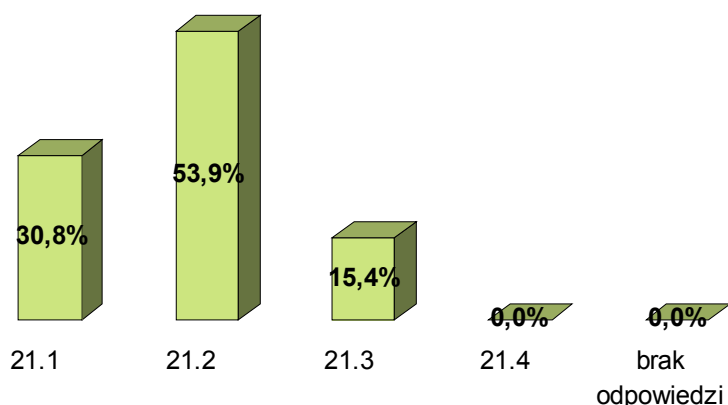

Legenda: 21.1 – myślę, że możemy mieć szanse na znalezienie zatrudnienia na europejskim rynku pracy, 21.2 – myślę, że polskiemu absolwentowi nie będzie łatwo znaleźć pracę na europejskim rynku pracy, 21.3 – myślę, że polski absolwent ma niewielkie szanse na znalezienie pracy na rynku europejskim, 21.4 – inna opinia.

Pogłębiając analizę udzielonych odpowiedzi w zakresie szans pojawiających wraz z członkostwem Polski w Unii Europejskiej przeanalizowano różnice w rozkładach odpowiedzi związane z rodzajem szkoły, w których uczą się osoby objęte badaniem.

Zauważalny staje się mniejszy optymizm wobec zachodzących zmian wśród uczniów liceów zawodowych oraz szkół policealnych. W analizowanej grupie uczniów szkół policealnych przeważają osoby deklarujące inną opinię w tych kwestiach – trzech uczniów spośród ośmiu kształcących się w tego rodzaju szkołach wyraziło taką opinię.

Z kolei w przypadku uczniów liceów zawodowych przeważa trzeźwa i stosunkowo sceptyczna ocena sytuacji – siedmiu uczniów wyraża opinie w myśl, której polskiemu absolwentowi nie będzie łatwo znaleźć pracę na europejskim rynku pracy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi udzielonych przez uczniów liceów zawodowych przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 56. Rozkład opinii dotyczących szans absolwentów szukających pracy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej w badanej grupie uczniów liceów zawodowych (N = 13)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 21.1 – myślę, że możemy mieć szanse na znalezienie zatrudnienia na europejskim rynku pracy, 21.2 – myślę, że polskiemu absolwentowi nie będzie łatwo znaleźć pracę na europejskim rynku pracy, 21.3 – myślę, że polski absolwent ma niewielkie szanse na znalezienie pracy na rynku europejskim, 21.4 – inna opinia.

Korelacja udzielonych odpowiedzi dotyczących szans absolwentów na rynku pracy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej z wybranymi, dominującymi w strukturze kształcenia powiatu kwidzyńskiego kierunkami kształcenia nie przyniosła widocznych różnic w rozkładzie odpowiedzi. Poziom nadziei, oczekiwań i sceptycyzm uczniów kształcących się w tychże kierunkach nie odbiega od struktury opinii ogółu uczniów objętych badaniem ankietowym

w powiecie kwidzyńskim, a ich niewielka liczebność nie pozwala na wysunięcie uzasadnionych wniosków w przypadku niewielkich, zaistniałych różnic w złożonych przez uczniów deklaracjach.

Ostatnim zagadnieniem poruszonym w badaniach było rozpoznanie opinii uczniów dotyczących podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej przez absolwentów. Zdecydowana większość uczniów zgłasza wiele zastrzeżeń w stosunku do tego sposobu rozwiązywania problemu podejmowania pierwszej pracy. Jedynie trzy osoby objęte badaniem ankietowym stwierdziły,

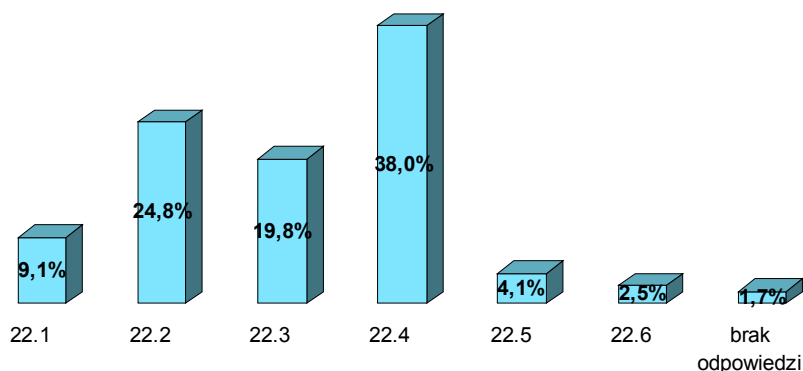
że jest to najlepsze rozwiązanie i wystarczy mieć dobry pomysł, by rozpocząć jego realizację.

Grupa uczniów, która jednoznacznie odrzuca tego typu rozwiązanie liczy 11 osób. Najliczniejsza grupa, bo aż 46 objętych badaniem uczniów, jako główną barierę dla podjęcia własnej działalności gospodarczej widzi brak odpowiednich środków finansowych. Kolejni uczniowie wskazują na brak doświadczenia i konieczność zdobycia niezbędnych umiejętności dzięki pracy u innych osób – 30 uczniów wyraziło takie stanowisko. Natomiast na brak odpowiedniego przygotowania i kwalifikacji wskazały kolejne 24 osoby objęte badaniem.

Opinie osób deklarujących odmienne stanowisko w tej kwestii – łącznie trzy osoby – dotyczyły następujących stwierdzeń:

- planowania otwarcia własnej działalności gospodarczej – jedno wskazanie,
- to najlepsze rozwiązanie (szczególnie w dłuższej perspektywie czasu) ale uzależnione jest od umiejętności, operatywności i finansów poszczególnych osób – jedno wskazanie,
- to dobry pomysł pod warunkiem, że ma się niezbędne środki finansowe oraz odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie – jedno wskazanie.

Szczegółowy rozkład opinii uczniów objętych badaniem ankietowym dotyczących podjęcia własnej działalności gospodarczej przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 57. Rozkład opinii dotyczących podejmowania własnej działalności gospodarczej przez absolwentów w badanej grupie uczniów klas programowo najwyższych (N = 121)

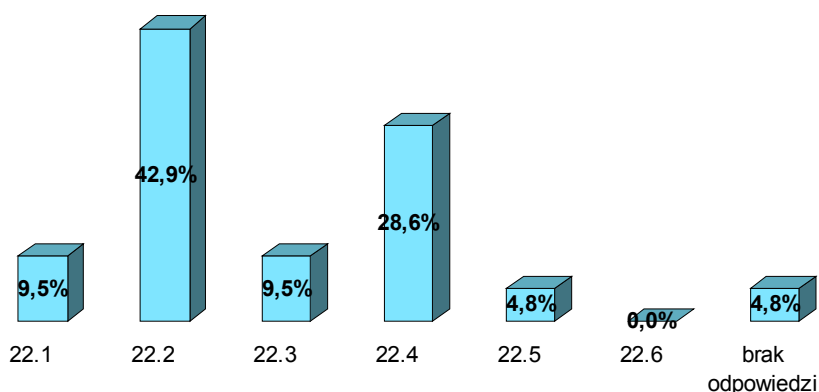

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 22.1 – w ogóle nie biorę takiego rozwiązania pod uwagę, 22.2 – myślę, że każdy absolwent powinien najpierw popracować u innych, potem samodzielnie, 22.3 – większość z nas nie jest do tego przygotowana, brakuje nam kwalifikacji, 22.4 – to dobry pomysł, ale najczęściej młodym brakuje na to środków finansowych, 22.5 – to jedno z najlepszych rozwiązań, liczy się tylko dobry pomysł, 22.6 – inna odpowiedź.

W przypadku dominujących kierunków kształcenia największy entuzjazm dla podejmowania działalności gospodarczej przez absolwentów widoczny jest wśród uczniów kształcących się w kierunku ekonomiczno-administracyjnym – trzech uczniów spośród ogółu siedmiu osób stwierdziło, że liczy się tylko dobry pomysł dla podjęcia własnej działalności gospodarczej. Natomiast na barierę w postaci braku środków finansowych przy podejmowaniu działalności gospodarczej wskazywało, aż pięciu uczniów spośród ogółu dziewięciu osób kształcących się w kierunku technik ekonomista.

Korelując opinie absolwentów w zakresie podejmowania własnej działalności gospodarczej z rodzajem szkoły do której uczęszczają przyszli absolwenci największe różnice w rozkładzie użytych odpowiedzi wystąpiły w przypadku uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Najliczniejsza grupa uczniów stwierdziła, że absolwenci muszą najpierw popracować u innych a dopiero później otworzyć własną firmę – dziewięć osób wyraziło taką opinię. Kolejnych sześciu uczniów wskazało na brak środków finansowych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, a zaledwie jeden uczeń był zdania, że liczy się jedynie dobry pomysł. Szczegółowy rozkład odpowiedzi w tej grupie uczniów przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 58. Rozkład opinii dotyczących podejmowania własnej działalności gospodarczej przez absolwentów w badanej grupie uczniów zasadniczych szkół zawodowych (N = 21)

Źródło: Opracowanie własne Zakład Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Legenda: 22.1 – w ogóle nie biorę takiego rozwiązania pod uwagę, 22.2 – myślę, że każdy absolwent powinien najpierw popracować u innych, potem samodzielnie, 22.3 – większość z nas nie jest do tego przygotowana, brakuje nam kwalifikacji, 22.4 – to dobry pomysł, ale najczęściej młodym brakuje na to środków finansowych, 22.5 – to jedno z najlepszych rozwiązań, liczy się tylko dobry pomysł, 22.6 – inna odpowiedź.

8.3. Wnioski końcowe z przeprowadzonych badań

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród uczniów klas programowo najwyższych wybranych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim pozwalają na wysunięcie następujących wniosków:

- Badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów klas programowo najwyższych, wybranych kierunków kształcenia na poziomie szkół średnich w powiecie kwidzyńskim objęły 121 osób. Spośród ogółu objętych badaniem ankietowym uczniów większość stanowiły kobiety – 68 osób badanych. Udział kobiet i mężczyzn w badanej grupie był w znacznej mierze związany ze sposobem doboru próby badawczej, której nadrzędnym celem było odzwierciedlenie struktury udziałów poszczególnych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim. Uczniowie objęci badaniem ankietowym mieszczą się w przedziale wiekowym od 17-21 lat, osoby powyżej 21 roku życia to przede wszystkim uczniowie szkół policealnych oraz techników uzupełniających (najstarszą wiekowo grupę uczniów powyżej 21 lat reprezentowały zaledwie dwie osoby). W całej grupie przeważały osoby w przedziale wiekowym od 18 do 19 lat stanowiąc 77,7% ogółu objętych badaniem ankietowym uczniów (najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 18 lat – 56 uczniów).
- W grupie dominowali uczniowie liceów profilowanych, w tym rodzaju szkół uczy się 45 respondentów. Pozostała część objętej badaniem grupy uczęszcza odpowiednio do: szkoły policealnej (osiem osób), liceów zawodowych (13 osób), techników zawodowych (34 osoby) oraz zasadniczych szkół zawodowych (21 osób). Struktura grupy, objętej badaniem ankietowym, wyznaczona w oparciu o zmienną typu szkoły do której uczęszczają respondenci wynika ze sposobu doboru próby badawczej i odzwierciedla dominujące w powiecie kwidzyńskim rodzaje szkół. Zmienna ta służyła również pogłębieniu analizy uzyskanych w drodze badań informacji i uchwyceniu ewentualnych różnic wynikających z typu szkoły, w której kształcą się badani uczniowie.
- Najważniejszą zmienną opisującą badaną grupę uczniów klas programowo najwyższych objętych badaniem ankietowym jest kierunek kształcenia. Metoda doboru próby do przeprowadzonych badań spowodowała, że najliczniej reprezentowane były te kierunki kształcenia, które proporcjonalnie posiadają największą ilość uczniów w klasach programowo najwyższych w powiecie kwidzyńskim: ekonomiczno-administracyjny, socjalny, technik ekonomista, technik mechanik, usługowo-gospodarczy. Dominujące kierunki kształcenia są na tyle licznie reprezentowane w badanej grupie uczniów, że stwarzają możliwość pogłębienia analizy

zgromadzonego materiału, nie pozwalają jednak na wysuwanie daleko idących wniosków i interpretacji w sytuacji zaistnienia niewielkich różnic w zakresie rozkładu uzyskanych odpowiedzi. Przedstawiona charakterystyka grupy uczniów objętych badaniem ankietowym ze względu na kierunek kształcenia wskazuje na wyraźne zróżnicowanie występujące w strukturze edukacyjnej powiatu, nawet najliczniej reprezentowane kierunki kształcenia nie dominują wyraźnie wśród ogółu uczniów. Występujące zróżnicowanie sprzyjać może procesowi dostosowywania kierunków kształcenia zgodnie z występującym popytem na rynku pracy.

- Większość objętych badaniem uczniów powiatu kwidzyńskiego zdecydowana jest nadal kontynuować naukę, ponad połowa badanych (74 osoby) chce podjąć naukę bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły i nie zamierza łączyć jej z pracą zawodową, a więc w zdecydowanej większości będzie edukować się w dziennym systemie kształcenia. Kolejna pod względem liczebności grupa zamierza połączyć kontynuację nauki z rozpoczęciem pracy zawodowej – deklarację taką złożyło 24 badanych uczniów. Zaledwie siedemnaście osób badanych deklaruje chęć podjęcia pracy zawodowej i brak zainteresowania dalszą kontynuacją nauki. Świadczy to niewątpliwie o wysokich aspiracjach edukacyjnych młodego pokolenia, co potwierdza fakt, że najczęściej deklarowane, przyszłe szkoły, w których uczniowie zamierzają podjąć naukę obejmują poziom szkół wyższych – 27 wskazań (niemniej 16 osób z tej grupy nie potrafiło określić rodzaju szkoły wyższej do której chciałyby uczęszczać). Stosunkowo liczną grupę stanowili również uczniowie deklarujący kontynuację nauki w szkołach policealnych – 13 osób, technikach – dziesięciu uczniów oraz liceach – troje uczniów. Staje się to szczególnie istotne w kontekście liczby uczniów objętych badaniem ankietowym kształcących się obecnie w zasadniczych szkołach zawodowych – 21 osób. Świadczy to o wysokim stopniu świadomości tej grupy uczniów w zakresie konieczności podjęcia dalszej nauki i podwyższenia swojego poziomu wykształcenia. Podobne tendencje zaobserwowano w grupie uczniów deklarujących kontynuację nauki po podjęciu pracy zawodowej. Wśród obydwu grup uczniów licznie reprezentowane są osoby, które nie podjęły decyzji w zakresie miejsca i kierunku dalszej nauki, co wymaga podjęcia dodatkowych działań o charakterze informacyjnym i doradczym wspierających młodych ludzi przy podejmowaniu jakże istotnych decyzji.
- Przyczyny, dla których przyszli absolwenci w powiecie kwidzyńskim decydują się na kontynuację kształcenia to przede wszystkim niskie szanse na znalezienie pracy przy obecnym poziomie wykształcenia – 48 badanych osób wybrało taką odpowiedź. Kolejnych 27 uczniów wskazało na chęć poszerzenia własnych kwalifikacji zawodowych. Wybór tych odpowiedzi można łączyć z ogólnym wzrostem świadomości w zakresie wymagań, jakie stawia obecnie

rynek pracy, dużej konkurencji jaka panuje przy ubieganiu się o pracę i trudnościami związanymi z jej znalezieniem. Znaczący udział w badanej grupie uczniów miały osoby, które niejako zawsze dążyły do kontynuacji kształcenia, traktując naukę w obecnej szkole jako kolejny, aczkolwiek nieostatni etap swojej edukacji – taką odpowiedź przedstawiło 17 osób. Pojawiły się również inne wskazane przez badanych uczniów przyczyny podjęcia decyzji o dalszym kształceniu, które wiązały się bądź ze specyficzną sytuacją osobistą - uniknięcie służby wojskowej czy też presją ze strony rodziców, lub też osobistymi planami młodzieży i dalszym rozwojem.

- Istotną kwestią, w przeprowadzanym badaniu ankietowym, było uzyskanie informacji dotyczących motywów, którymi kierowali się uczniowie przy wyborze dalszych kierunków kształcenia. Najwięcej młodych ludzi planujących podjęcie dalszego kształcenia wskazuje jako główny motyw swojego postępowania możliwość zwiększenia szans na rynku pracy (stanowiło takie wyrażyły 62 osoby) a także zgodność kierunku kształcenia z własnymi zainteresowaniami. Obrazuje to pośrednio, jak istotną rolę wśród młodych ludzi pełni praca traktowana nie tylko jako źródło przyszłych dochodów, lecz również ważny element życia. Istotnymi motywami wskazanymi przez badanych uczniów były również: możliwość zdobycia nowych umiejętności i wiedzy – na co wskazało 11 osób oraz poszerzenie własnych kwalifikacji – tą odpowiedź wybrało dziewięć osób.
- Najliczniejszą grupę respondentów stanowili uczniowie wybierający przyszły kierunek nauczania zgodny z obecnym – odpowiedzi takiej udzieliły 44 osoby. Dalszą naukę niezgodnie z dotychczasowym kierunkiem nauczania decyduje się podjąć 21 osób badanych. Niestety, sporą grupę stanowili młodzi ludzie, którzy nie potrafili określić zgodności bądź różnic pomiędzy obecnym a przyszłym kierunkiem nauczania. Trzydzieści osób stwierdziło, że nie potrafi określić czy planowany kierunek kształcenia jest zgodny z wyuczonym zawodem, a więc dotychczasowym kierunkiem kształcenia. Biorąc pod uwagę problemy badanej grupy z określeniem własnego zawodu uzyskanego po ukończeniu szkoły, nie może dziwić liczna grupa uczniów odpowiadająca w ten sposób na zadane pytanie. Niemniej wybór przyszłego kierunku kształcenia, przy ograniczonym poziomie wiedzy w tym zakresie, może budzić wątpliwości i niepokój. Znacząca liczba uzasadnień wskazujących na zmianę kierunku kształcenia ze względu na rozwój własnych kwalifikacji, wiedzy i umiejętności świadczyć może o świadomym oraz odpowiedzialnym wyborze dokonywanym przez młodych ludzi.
- Uzupełnieniem informacji związanych z planowaniem dalszej nauki przez badanych uczniów było zdiagnozowanie korzyści, które spodziewają się uzyskać. Respondenci wymieniali kilka

głównych korzyści. Najczęściej wskazywano na poprawę własnej sytuacji na rynku pracy i zwiększenie własnych szans w poszukiwaniu pierwszego zatrudnienia – odpowiedzi takiej udzieliło 30 osób, poszerzenie wiedzy – 23 osoby oraz poszerzenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności – 21 osób. Odpowiedzi te niewątpliwie wskazują na dążenie uczniów do poszerzenia swych własnych umiejętności i kwalifikacji, również w kontekście przyszłego poszukiwania pracy. Dalsza edukacja traktowana jest również jako możliwość znalezienia „lepszego pracy”, w większym stopniu odpowiadającej aspiracjom młodych ludzi. Na pytanie nie odpowiedziała grupa 22 uczniów. Brak wskazania korzyści wynikających z planowania dalszej edukacji może niestety wynikać z małej wiedzy dotyczącej przyszłego kierunku kształcenia, lub też braku konkretnych i precyzyjnych decyzji w tym zakresie.

- Najczęściej pojawiającym się uzasadnieniem dla decyzji o rozpoczęciu pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły była konieczność rozpoczęcia zarobkowania – 19 osób. Kolejne przyczyny, na które wskazywali uczniowie to zadowolenie z obecnego poziomu wykształcenia i brak chęci kontynuacji nauki (trzy osoby wskazały na tę przyczynę własnej decyzji) oraz zadowolenie z poziomu własnych kwalifikacji dających szansę na znalezienie pracy (pięć osób wybrało tę odpowiedź). Trzy osoby zadeklarowały inny rodzaj przyczyn, którymi kierowały się przy podejmowaniu decyzji o podjęciu pracy zawodowej i wskazały na konieczność zarobkowania w celu finansowania swej dalszej edukacji. Znaczną grupę stanowili uczniowie, którzy nie odpowiedzieli na pytanie dotyczące przyczyn podjęcia decyzji o poszukiwaniu pracy – łącznie to 11 respondentów spośród ogółu 41 uczniów.
- Bardzo istotną kwestią było rozpatrzenie przez badanych uczniów planujących rozpoczęcie pracy zawodowej swych szans na rynku pracy z uwzględnieniem wyuczonego zawodu zgodnie z obecnym kierunkiem kształcenia. Niestety, aż 12 osób badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Kolejnych 17 uczniów zadeklarowało, że nie wiedzą jakie mają szanse na znalezienie pracy, w tym 12 osób nie interesowało się jeszcze tymi zagadnieniami. Wyniki te świadczą o niskim stopniu znajomości rynku pracy i źródeł pozyskiwania informacji w tym zakresie. Niestety obrazują także fakt, iż młodzi ludzie nie podejmują z należytym wyprzedzeniem działań przygotowujących ich do poszukiwania pracy pomimo podjętych decyzji dotyczących przyszłych planów po ukończeniu kształcenia.
- Ciekawym uzupełnieniem powyższych kwestii związanych z szansą znalezienia zatrudnienia zgodnie z dotychczasowym kierunkiem kształcenia, było rozpoznanie opinii uczniów w kwestii rozpoczynania pracy zawodowej i funkcji urzędów pracy jakie pełnią w tym proce-

sie. Wyniki uzyskanych odpowiedzi mogą wskazywać na fakt, że urzędy pracy i działania przez nie proponowane w znacznej mierze są pozytywnie odbierane przez ludzi młodych i nie kojarzą się już z bierną postawą wobec sytuacji braku pracy. Istotną kwestią nadal pozostaje odpowiednie przygotowanie młodych ludzi do problemu poszukiwania pracy, właściwe ukierunkowanie i wsparcie, wykorzystujące nie tylko ich kwalifikacje i umiejętności, ale również zapał i zdolność dostosowywania się do nowych sytuacji.

- Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych obejmują również zagadnienia związane z sytuacją rodzinną uczniów. Na wsparcie rodziny bez jakichkolwiek ograniczeń, w sytuacji poszukiwania zatrudnienia, może liczyć mniej niż połowa badanych uczniów. Spośród ogółu 41 uczniów w badanej grupie - 11 osób nie udzieliło odpowiedzi na pytanie. Wyniki wskazują na sytuację, w której na wsparcie rodziny bez jakichkolwiek ograniczeń może liczyć mniejsza część badanych uczniów. Wiąże się to niewątpliwie z sytuacją społeczno-gospodarczą w naszym kraju i jest powiązane z deklaracjami samych uczniów, którzy wskazywali często na konieczność rozpoczęcia zarobkowania jako jedną z głównych przyczyn decyzji o rozpoczęciu pracy zawodowej.
- Interesującą kwestią było uzyskanie opinii absolwentów na temat zakresu realizacji w szkołach zajęć związanych z tematyką rynku pracy, ich poziomu oraz przydatności. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie, którzy nie mieli tego typu zajęć, ale są zdania, że powinny mieć one miejsce – 71 osób badanych przedstawiło taką opinię. Następną grupę stanowili respondenci, którzy nie ocenili pozytywnie poziomu przeprowadzonych zajęć – 17 osób stwierdziło, że pomimo odbytych zajęć ich wiedza w tym zakresie jest stanowczo zbyt niska. Kolejną grupę stanowili uczniowie, którzy stwierdzili, że zajęcia jeszcze się nie odbyły ale z pewnością zostaną przeprowadzone – 17 uczniów wyraziło taką opinię. Jedynie dziewięciu badanych uczniów, spośród ogółu 121 osób, ocenia pozytywnie poziom przeprowadzonych zajęć z zakresu rynku pracy, a cztery osoby uważają że zajęcia tego typu nie są potrzebne gdyż samo życie jest najlepszym nauczycielem. Uzyskane wyniki nie pozwalają na pozytywną ocenę poziomu i stopnia realizacji zajęć przygotowujących przyszłych absolwentów do wchodzenia na rynek pracy. Jednocześnie sami uczniowie zauważają przydatność tego typu zajęć, co powinno zaowocować zmianą podejścia do tych kwestii w samych szkołach. Przy współpracy z urzędami pracy można bowiem przygotować odpowiedni program szkoleniowy dla uczniów, ułatwiając im tym samym dostęp do informacji z zakresu rynku pracy oraz wsparcia na które mogą liczyć.

- Niski poziom wiedzy uczniów w zakresie rynku pracy potwierdziły odpowiedzi uzyskane w ramach kolejnego pytania dotyczącego znajomości pojęć związanych z formami wsparcia absolwentów na rynku pracy. Wśród przedstawionych nazw (terminów) najbardziej znane uczniom były: giełda pracy – 88 osób wskazało na znajomość tego terminu, pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej – 79 osób wskazało ten termin oraz staż absolwencki – 53 osoby wskazały tę nazwę. Uzyskane odpowiedzi nie obrazują w pełni wiedzy uczniów dotyczącej rozwiązań stojących za wymienionymi terminami, niemniej poziom ich znajomości przez uczniów nie wydaje się zadowalający. Terminy takie jak refundacja absolwencka czy też umowy absolwenckie nie są znane nawet połowie objętych badaniem uczniów, a dotyczą istotnych narzędzi wsparcia absolwentów na rynku pracy.
- Interesującym aspektem prowadzonych badań stało się również rozpoznanie opinii uczniów na temat stosowania instrumentów wsparcia absolwentów na rynku pracy oraz przedłożenia propozycji rozwiązań w tej sferze. Znaczna część uczniów deklaruje poparcie dla wsparcia absolwentów na rynku pracy – opinię taką wyraziły 54 osoby. Jeszcze liczniejszą grupę stanowili uczniowie nie mający jasnego stanowiska w tej kwestii – 61 osób badanych, co częściowo można łączyć z ograniczoną wiedzą uczniów w zakresie funkcjonujących instrumentów na rynku pracy. Jedynie cztery osoby wyraziły opinię, że tego typu działania nie powinny być podejmowane. Omawiając zaproponowane przez uczniów rozwiązania w zakresie form wsparcia absolwentów na rynku pracy można poczynić kilka uwag ogólnych. Po pierwsze część propozycji jest bardzo ogólna i nie przedstawia konkretnych rozwiązań, po drugie przedstawione formy wsparcia odwołują się do rozwiązań już stosowanych między innymi możliwości podjęcia stażu jako formy próbnego podjęcia pracy, preferencji przy zakładaniu własnej działalności gospodarczej oraz kursów i szkoleń dla absolwentów. Warto jednak zauważyć, że część przedstawionych rozwiązań jest daleko idąca w swych konsekwencjach i postuluje chociażby: tworzenie miejsc pracy specjalnie dla absolwentów, zapewnienie pierwszeństwa w zatrudnieniu, zapewnienie pracy zgodnie z kwalifikacjami i umiejętnościami absolwentów, czy też wsparcie finansowe
- Uzyskane wyniki w zakresie oczekiwań dotyczących pierwszej pracy pozwalają stwierdzić, że w badanej grupie uczniów dominuje chęć pracy w firmie prywatnej, przy poziomie osiągniętych zarobków powyżej 1200 zł netto oraz trwałości zatrudnienia i przy bliskiej lokalizacji miejsca pracy. Oczekiwania uczniów w zakresie pierwszej pracy należy uznać w swej większości za mało przystające do realiów panujących na rynku pracy a jednocześnie ograniczające możli-

wość jej podjęcia, zwłaszcza ze względu na wymagania finansowe, które przedstawili młodzi ludzie.

- Badani uczniowie w powiecie kwidzyńskim w większości zadeklarowali gotowość zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy – stanowisko takie zadeklarowało 65 respondentów, co stanowi ponad połowę badanej grupy uczniów, przeciwnego zdania było zaledwie 11 osób objętych badaniem. Odpowiedzi udzielone przez uczniów wskazują na stosunkowo wysoki poziom gotowości młodych osób do zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem zatrudnienia. Uzyskane deklaracje mogą wynikać częściowo z trudnej sytuacji na rynku pracy i wysokich wymagań dotyczących wysokości wynagrodzenia, chociaż pozostają w swoistej sprzeczności z opiniami uczniów w kwestii dojazdu do miejsca pracy (w tym wypadku większość młodych osób preferowała pracę blisko miejsca zamieszkania).
- Interesującą kwestią obrazującą poziom mobilności absolwentów w powiecie kwidzyńskim było zagadnienie poszukiwania pracy poza granicami kraju, zwłaszcza w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że zaczyna obecnie brać pod uwagę taką możliwość – 77 badanych uczniów. Niemniej jedynie 17 uczniów spośród badanej grupy aktualnie myśli nad wyjazdem. Przeciwnie opinie wyraziło łącznie 25 respondentów, przy czym nigdy nie brało pod uwagę takiego rozwiązania 12 osób. Złożone przez objętych badaniem ankietowym uczniów deklaracje należy traktować z odpowiednim dystansem, wysoki poziom odpowiedzi wskazujących na rozważanie tego typu kwestii nie przekłada się bowiem bezpośrednio na decyzję o wyjeździe.
- Zdecydowana większość respondentów objętych badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim zauważa nowe możliwości otwierające się przed absolwentami w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej. Najlicniejsza jest grupa uczniów widząca nowe możliwości i szanse na zatrudnienie na rynku europejskim – opinię taką wyraża 58 uczniów. Nieco mniej liczna grupa uczniów wyraża opinię w myśl, której, młodym ludziom nie będzie łatwo znaleźć zatrudnienia na europejskim rynku pracy – deklarację taką złożyło 40 osób. Jedynie 15 badanych uczniów ocenia słabo szanse polskich absolwentów na europejskim rynku pracy.
- Ostatnim zagadnieniem poruszonym w badaniach ankietowych było rozpoznanie opinii uczniów dotyczących podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej przez absolwentów. Zdecydowana większość uczniów zgłasza wiele zastrzeżeń w stosunku do tego sposobu rozwiązywania problemu podejmowania pierwszej pracy. Jedynie trzy osoby objęte badaniem ankietowym stwierdziły, że jest to najlepsze rozwiązanie i wystarczy mieć dobry pomysł, by

rozpocząć jego realizację. Najliczniejsza grupa, bo aż 46 objętych badaniem uczniów, jako główną barierę dla podjęcia własnej działalności gospodarczej widzi brak odpowiednich środków finansowych. Kolejni uczniowie wskazują na brak doświadczenia i konieczność zdobycia niezbędnych umiejętności dzięki pracy u innych osób – 30 uczniów wyraziło takie stanowisko. Natomiast na brak odpowiedniego przygotowania i kwalifikacji wskazały kolejne 24 osoby objęte badaniem.

9. KIERUNKI ROZWOJU ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM W POWIECIE KWIDZYŃSKIM I POWIATACH WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

9.1. Zadanie i zagrożenie czwarte

W województwie pomorskim zarysowuje się tendencja głębokich podziałów na powiatowe rynki pracy o wyraźnie niskich skutkach bezrobocia i powiatowe rynki pracy o postępującej i utrwalonej degradacji społeczno-gospodarczej wynikającej z najwyższego poziomu zagrożenia wzrostem bezrobocia.

To zjawisko może w konsekwencji doprowadzić do podziału woj. pomorskiego na obszary cieszące się relatywnie niskim zagrożeniem i tym samym korzystnym położeniem w rynku pracy, i obszary ulegające społecznym i gospodarczym konsekwencjom wynikającym z bezrobocia strukturalnego.

9.2. Uwagi wprowadzające

Celem diagnozy jest wyznaczenie pozycji lokalnego rynku pracy powiatu kwidzyńskiego pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem⁹ w zbiorze 19 i po roku 2000 20 powiatów w województwie pomorskim.¹⁰ W opracowaniu klasyfikacji zasadniczym kryterium analitycznym jest stopa bezrobocia, obserwowana w latach 2000-2003, w przedziałach miesięcznych.

Tablica 12. Stopy bezrobocia w % w powiecie kwidzyńskim i w powiatach województwa pomorskiego w latach 2000–2001. Obserwacje w przedziałach miesięcznych

Powiaty	Styczeń-Grudzień 2000															Styczeń-Grudzień 2001												
Bytowski	31,5	29	28,42	28,11	27,54	27,11	26,59	26,42	27,05	27,48	27,57	27,43	33,6	33,2	32,6	32,1	31,7	31,7	31,5	31,3	31,1	31,3	31,7	31,9				
chojnicki	24	22,74	22,33	21,48	21,12	21,13	20,48	20,48	21,16	21,65	21,95	21,73	26,7	26	25,7	25,4	25,3	25	24,8	24,5	24,7	25,1	25,1	24,8				
Człuchowski	32,9	31,97	31,07	31,14	31,33	30,92	31,34	29,89	30,47	31,99	32,55	33,13	35	34,4	34	33,5	33	33,2	32,6	31,9	32,2	32,5	33,3	33,2				
Gdański	10,8	10,24	9,723	9,511	9,191	9,008	8,892	8,74	8,75	8,565	8,103	7,777	16,4	15,7	14,9	14,4	14	13,7	13,5	13,1	12,9	12,7	12,2	11,6				
Kartuski	13,8	13,34	12,94	12,83	12,54	12,27	12,16	12,29	12,49	12,88	12,94	13,09	16,6	16,2	15,8	15,3	15	14,9	14,7	14,4	14,6	14,6	14,5	14,4				
Kościerski	19,5	18,95	18,55	18,38	18,02	17,92	17,62	17,4	17,54	17,86	17,71	17,56	21,9	21,4	20,9	20,6	20,3	20	19,7	19,5	19,9	20,4	20,2	20				
Kwidzyński	21,8	20,35	20,29	20,79	20,69	21,11	20,84	20,85	20,88	21,01	20,78	20,31	23,7	22,9	22,6	22,8	22,6	22,9	23,3	23,3	23,4	23,6	23,4	23				
Łebski	26,9	24,94	24,51	25,68	22,76	22,61	22,95	23,62	23,85	24,21	24,24	23,98	31,6	30,8	30,2	29,5	28,7	28,4	28,4	28,2	28,3	28,6	28,4	28,1				
Malborski	31,4	28,69	28,17	28,81	28,27	28,39	28,94	29,59	29,86	30,09	29,79	29,7	33,4	32	31,5	31,9	31,7	31,6	31,7	32	32,1	32,4	32,5	32,3				
Nowodworski	33,6	31,93	30,74	29,46	29,11	28,99	29,11	29,74	29,88	30,44	30,27	29,94	36,5	35,9	35,2	34,4	33,5	33,8	34	34,3	34,5	35	34,9	34,6				
Pucki	11,5	10,76	10,16	9,442	8,374	7,983	7,972	8,295	8,641	9,068	9,051	8,886	15	14,2	13,4	12,6	11,6	11,3	11,6	11,9	12,4	12,6	12,2	12,1				
Ślupski	30,7	28,58	27,7	27,21	26,68	26,4	26,51	27,25	28,05	28,5	28,55	28,41	34,4	33,7	32,9	32,5	32	31,7	31,6	31,6	31,9	32	31,9	31,6				
Starogardzki	20,9	19,02	19,58	19,01	18,95	18,96	18,71	18,18	18,26	19,08	19,17	18,21	23,6	23	22,4	22,1	21,8	21,7	21,7	21,3	21,6	21,9	21,5	21,5				
Sztumski	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–				
Tczewski	23,7	22,36	21,72	22,31	22,04	22,45	22,24	22,83	22,95	23,63	23,33	23,08	26,6	25,6	25	25	24,7	25,2	24,8	24,8	25	25,3	24,9	24,7				
Wejherowski	15,8	15,61	15,25	14,92	14,3	14,2	14,27	13,78	13,88	13,91	13,59	13,38	19,4	18,9	18,4	17,9	17,6	17,6	17,2	16,9	17	17	16,9	16,3				
m. Gdańsk	6,7	6,222	5,843	5,638	5,393	5,37	5,219	5,167	5,218	5,077	4,799	4,537	10,1	9,8	9,5	9,2	8,9	8,5	8,4	8,3	8,1	7,9	7,5	7,1				
m. Gdynia	7	6,688	6,476	6,353	6,357	6,153	5,977	6,001	5,985	5,981	5,684	5,292	8,6	8,3	8,1	7,9	7,9	7,6	7,5	7,4	7,4	7,6	7,4	7,3				
m. Ślupsk	17,4	15,74	15,38	15,42	15,15	14,86	14,55	14,77	14,86	14,93	15,08	14,86	21,2	20,6	20,2	19,9	19,6	19,3	19,2	19,2	19	18,8	18,4	18,1				

⁹ Poziom zagrożenia bezrobociem obliczony jest na podstawie wartości średnich stóp bezrobocia z 12 miesięcznych obserwacji. Stąd przyjmujemy, że obserwując rozwój zjawiska w układzie dynamicznym poznajemy nie tylko jego poziom lecz - przede wszystkim - dwa najważniejsze momenty w procesie jego rozwoju tj. przestrzeń i czas. Tak, więc przy uwzględnieniu tych momentów przyjmujemy, że przez zmienną diagnostyczną opisujemy proces kształtowania się zagrożenia płynącego z zjawiska w zadanej przestrzeni, mierzonego wartościami średnimi stóp bezrobocia.

¹⁰ Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 maja 2001 roku w sprawie utworzenia, ustalenia granic i zmiany nazw powiatów oraz zmian siedziby władz powiatów. Dz. U. Nr 62. Poz. 631.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

m. Sopot	5,8	5,653	5,473	5,4	5,294	5,106	4,868	4,874	4,927	4,957	4,727	4,462	7,8	7,4	7,1	7	7	6,9	6,8	6,7	6,7	6,7	6,3	6,1
----------	-----	-------	-------	-----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-----	-----	-----	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.

Przyjęcie za kryterium analityczne stopy bezrobocia wynika z głębokiego zróżnicowania jej poziomów na lokalnych rynkach pracy. To zróżnicowanie implikuje liczne trudności w lokalizowaniu rynków pracy, które w dłuższym przedziale czasu są szczególnie narażone na zagrożenia wynikające z bezrobocia.

Poziomy zagrożenia bezrobociem zostały obliczone dla czterech okresów, tj. dla lat 2000, 2001, 2002 i 2003. Na tej podstawie przy założeniu, że poddane badaniu zjawisko będzie się rozwijać tak jak w okresach przeszłych, opracowana została prognoza ostrzegawcza w dwóch wariantach – wariantie optymistycznym i pesymistycznym. Całość uzyskanych wyników opracowaliśmy graficznie w postaci map województwa pomorskiego w podziale na powiaty według obliczonego poziomu zagrożenia bezrobociem.

Podstawą podział administracyjnego województwa Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych. W niniejszym badaniu zastosowana została metoda iteracyjno-optymalizacyjna algorytmu k -średnich. W tym miejscu z uwagi na uwarunkowania metodologiczne należy podkreślić, że dokonanie klasyfikacji za pomocą tej metody było możliwe m.in. z uwagi na to, że:

1. Powiaty są zbiorem jednostek, dla których stopa bezrobocia obliczana jest identycznie.
2. Badane jednostki występują w jednorodnym zbiorze powiązanym funkcją podziału terytorialnego, którym jest województwo pomorskie.
3. Różnią się między sobą takimi zmiennymi jak: liczba ludności zamieszkującej powiat, liczba zatrudnionych, liczba pracujących, liczba aktywnych i biernych zawodowo, liczba kształconych i kierunki kształcenia w szkolnictwie zawodowym, i dalszymi zmiennymi z obszaru rynku pracy.

Tak, więc zastosowanie metody k -średnich ma na celu wyodrębnienie ze zbioru lokalnych rynków pracy (powiatów) województwie pomorskiego „ k ” podzbiorów, w których zgrupowane zostaną podobne lokalne rynki pracy (powiaty) pod względem występującego w nich poziomu zagrożenia bezrobociem. Podzbiory lokalnych rynków pracy (powiatów) zostały usystematyzowane w podzbiórach o najwyższym, średnim, niskim i najniższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia.

Uzasadniając podjęcie klasyfikacji lokalnych rynków pracy pod względem zagrożenia bezrobociem wskazujemy na dalsze przesłanki:

1. Klasyfikacja umożliwia porównywanie stanu, kierunków i tempa rozwoju bezrobocia w rynkach pracy różniących się z uwagi na: położenia geograficzne, strukturę gospodarczą i kapitał społeczny.
2. Stwarza podstawy do podejmowania działań – również i działań wyprzedzających – zgodnie z ustalonym poziomem zagrożenia bezrobocia w zadanym zbiorze rynków pracy.
3. Umożliwia właściwe do poziomu zagrożenia dobieranie instrumentów przeciwdziałania bezrobociu.
4. Poprzez pogłębione analizy lokalizowanie cech, które w zbiorze rynków pracy o zbliżonych poziomach zagrożenia są zasadniczymi determinantami poziomu bezrobocia.
5. Stwarza podstawy statystyczne do obliczania zróżnicowania poziomu zagrożenia bezrobociem między zbiorami powiatów. Oznacza to, że możemy wyznaczać różnice między obliczonymi poziomami bezrobocia w zadanych zbiorach powiatów. W efekcie uzyskanym wynikiem różnicy możemy opisać dystans dzielący zbiory powiatów z uwagi na obliczone najniższe i najwyższe poziomy zagrożenia bezrobociem. Posiadając większą liczbę obserwacji uzyskujemy podstawę do aproksymacji zjawiska i tym samym określenia przyszłego kierunku jego rozwoju.

Należy również podkreślić, że uzyskana klasyfikacja może być wykorzystywana w różnych pracochłonnych lub kosztownych badaniach, jak również takich, w których ważnym jest szybkie uzyskanie wyników. W tych przypadkach można, bowiem dobrać szereg działań z zakresu polityki zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu dla zbioru, a nie pojedynczych lokalnych rynków pracy, o zbliżonym poziomie zagrożenia bezrobociem.

9.3. Wyniki klasyfikacji

Wyniki klasyfikacji umożliwiły zlokalizowanie czterech grup lokalnych rynków pracy z uwagi na zagrożenie skutkami bezrobocia. Grupy zostały usystematyzowane według: najwyższego, średniego, niskiego i najniższego zagrożenia. I tak, w roku 2000 w województwie pomorskim zlokalizowanych zostało pięć lokalnych rynków pracy o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem. Były to lokalne rynki pracy powiatów: Bytowa (powiat ziemski), Człuchowa (powiat ziemski), Malborka (powiat ziemski), Nowogodworu (powiat ziemski) i Słupska (powiat ziemski). W tych lokalnych rynkach pracy, w roku 2000, obliczona wartość poziomu zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 32,02 do 29,7.¹¹ Wszystkie wykazane w tym zbiorze rynki pracy były po-

¹¹ Średnia wartość zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w %.

wiatami ziemskimi. Pomimo tego, zlokalizowane lokalne rynki pracy w układzie terytorialnym były istotnie oddalone. Można je usystematyzować w dwa podzbiory. Pierwszy podzbiór, o dominującej liczbie lokalnych rynków pracy, leży w części zachodniej województwa pomorskiego i wchodzi w skład podregionu słupskiego. Natomiast drugi podzbiór leży w wschodnio-południowej części województwa i wchodzi w skład podregionu gdańskiego.

Tablica 13. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
bytowski, człuchowski, nowodworski, słupski	Grudzień	32,02
	Listopad	30,03
	Październik	29,22
	Wrzesień	28,95
	Sierpień	28,59
	Listopad	28,36
	Czerwiec	28,50
	Maj	28,58
	Kwiecień	29,06
	Marzec	29,70
	Luty	29,75
	Styczeń	29,72

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Drugą grupę stanowią lokalne rynki pracy o średnim poziomie zagrożenia bezrobociem. W tej grupie wystąpiły lokalne rynki pracy powiatów: Chojnice (powiat ziemski), Kościerzyny (powiat ziemski), Starogardu (powiat ziemski), Tczewa (powiat ziemski), **Kwidzyna (powiat ziemski)** i Lęborka (powiat ziemski). W tych lokalnych rynkach pracy wartość poziom zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 22,8 do 20,7. Interpretując uzyskane wyniki należy wskazać, że w układzie administracyjnym bardzo wyraźnie zaznaczyło się zbliżenie terytorialne lokalnych rynków pracy pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem. Szczególnie jest to widoczne właśnie w przypadku tego zbioru lokalnych rynków pracy, które – z wyjątkiem powiatu Lęborskiego – prawie w całości leżą w części południowej województwa. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład podregionu gdańskiego, z wyjątkiem powiatu chojnickiego i lęborskiego, które wchodzi w skład podregionu słupskiego.

Tablica 14. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
---------	----------	------------------

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

chojnicki, kościerski, kwidzyński lęborski, starogardzki, tczewski	Grudzień	22,80
	Listopad	21,39
	Październik	21,16
	Wrzesień	21,28
	Sierpień	20,60
	Listopad	20,70
	Czerwiec	20,47
	Maj	20,56
	Kwiecień	20,77
	Marzec	21,24
	Luty	21,20
	Styczeń	20,81

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Najmniej liczną grupą lokalnych rynków pracy w województwie pomorskim stanowiły powiaty o niskim poziomie zagrożenia bezrobociem. W przypadku tej grupy lokalnych rynków pracy poziom zagrożenia zawarł się w przedziale od 15,7 do 13,6. W tej grupie znalazły się trzy lokalne rynki pracy powiatów: Słupska (powiat grodzki), Wejherowa (powiat ziemski) i Kartuz (powiat ziemski). W układzie terytorialnym niski poziom zagrożenia bezrobociem dotyczy części centralno-północnej województwa pomorskiego. Wyjątkiem w tej grupie jest lokalny rynek pracy Słupska (powiat grodzki), leżący w części wschodnio-północnej województwa. Należy podkreślić, że grupa lokalnych rynków pracy o niskim poziomie zagrożenia bezrobociem jest nie tylko najmniej liczna; ale również najbardziej zbliżona terytorialnie do lokalnych rynków pracy o najniższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład podregionów: gdańskiego (powiat wejherowski i powiat kartuski) oraz słupskiego (m. Słupsk).

Tablica 15. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
kartuski, wejherowski, Słupsk	Grudzień	15,67
	Listopad	14,90
	Październik	14,52
	Wrzesień	14,39
	Sierpień	14,00
	Listopad	13,78
	Czerwiec	13,66
	Maj	13,61
	Kwiecień	13,74
	Marzec	13,91
	Luty	13,87
	Styczeń	13,78

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Ostatnią grupą są lokalne rynki pracy o najniższym poziomie zagrożenia bezrobociem, do której zaliczyliśmy powiaty: Gdańsk (powiat grodzki), gdański (powiat ziemski), Puck (powiat ziem-

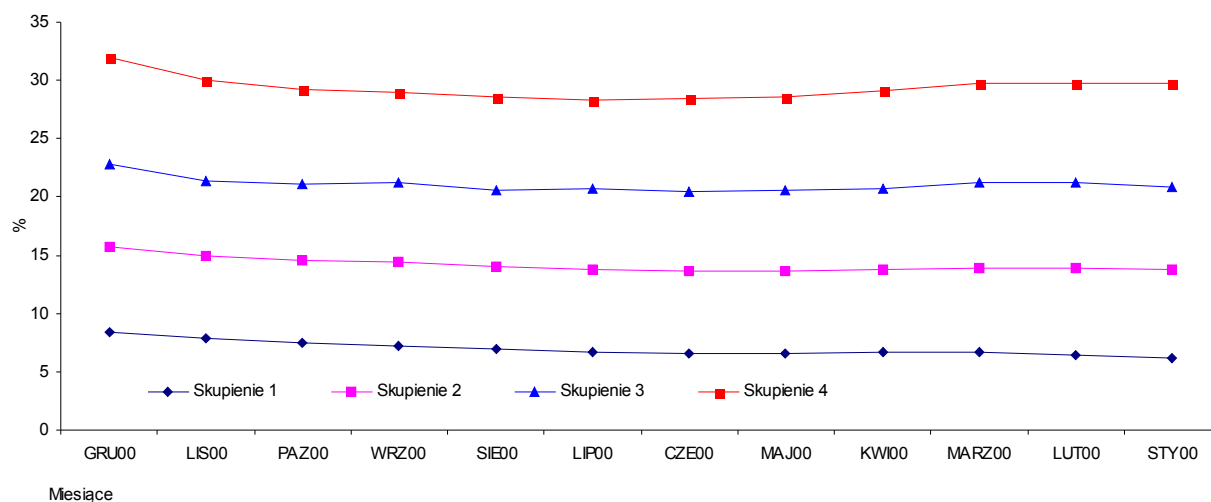
ski), Gdynia (powiat grodzki) i Sopot (powiat grodzki). Są to lokalne rynki pracy w całości położone w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Poziom zagrożenia skutkami bezrobocia w tej grupie lokalnych rynków pracy zawarł się w przedziale od 8,4 do 6,2. Podobnie jak w poprzednich grupach lokalnych rynków pracy, tak i w tym przypadku, obserwuje się istotne zbliżenie terytorialne lokalnych rynków pracy. Wyodrębnione rynki pracy wchodzą w skład podregionów: Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz słupskiego (powiat pucki).

Tablica 16. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2000 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
Gdańsk (powiat grodzki), Gdański (powiat ziemski), Pucka (powiat ziemski), Gdynia (powiat grodzki), Sopotu (powiat grodzki)	Grudzień	8,36
	Listopad	7,91
	Październik	7,53
	Wrzesień	7,27
	Sierpień	6,92
	Listopad	6,72
	Czerwiec	6,59
	Maj	6,62
	Kwiecień	6,70
	Marzec	6,73
	Luty	6,47
	Styczeń	6,19

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W podsumowaniu wyników klasyfikacji z roku 2000 uzyskujemy następujący rozkład poziomu zagrożenia bezrobociem z uwagi na klasy istotności dla powiatów województwa pomorskiego.

Rysunek 59. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2000

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie:

skupienie 1 - klasa najniższego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 2 - klasa niskiego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 3 - klasa średniego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 4 - klasa najwyższego poziomu zagrożenia bezrobociem.

Uzyskane wyniki umożliwiają opisanie pozycji powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim nie tylko pod względem klasy istotności występującego w powiecie zagrożenia bezrobociem, lecz również z uwagi na jego poziom.

Tablica 17. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000

Poziom zagrożenia bezrobociem według klas istotności			
Klasa najwyższa	Klasa średnia	Klasa niska	Klasa najniższa
32,02-29,7	22,8-20,7	15,7-13,6	8,4-6,2

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Uwaga: czcionką pogrubioną zaznaczono klasę istotności odpowiadającą powiatowi kwidzyńskiemu.

Tablica 18. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2000

Poziom zagrożenia bezrobociem w powiatach według klas istotności			
Klasa najwyższa	Klasa średnia	Klasa niska	Klasa najniższa
bytowski, człuchowski, nowo-dworski, malborski, słupski,	chojnicki, kościerski, kwidzyński łęborski, starogardzki, tczewski	kartuski, wejherowski, Słupsk	Gdańsk, gdański, pucki, Gdynia, Sopot

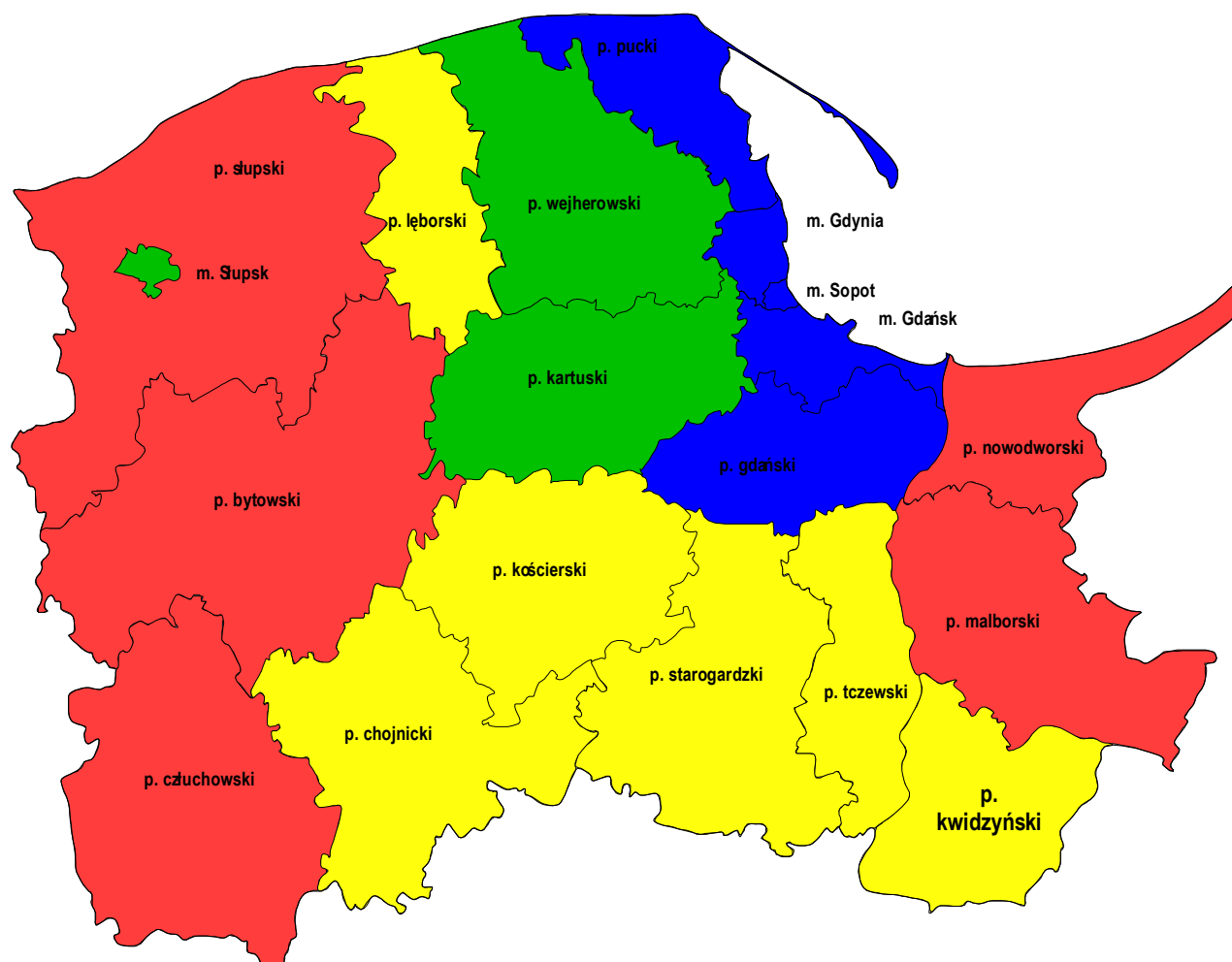
Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Interpretując uzyskane wyniki przedstawiamy je poniżej w postaci graficznej, tj. mapy województwa pomorskiego w podziale na powiaty według klasy istotności zagrożenia bezrobociem w roku 2000.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

Ocena stanu i przyszłe losy

Legenda

— granica województwa

— granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

32,02÷29,7 – najwyższy

22,8÷20,7 – średni

15,7÷13,6 – niski

8,4÷6,2 – najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w %

Rysunek 60. Klasyfikacja powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2000 do grudnia 2000 roku)

Z kolei badanie za rok 2001 przyniosło następujące wyniki. Podobnie jak w badaniu za rok 2000 wyniki klasyfikacji umożliwiły zlokalizowanie czterech grup lokalnych rynków pracy z uwagi na poziom zagrożenia skutkami bezrobocia, tj. najwyższy, średni, niski i najniższy.

Na podstawie uzyskanych wyników zaobserwowaliśmy w roku 2001 w województwie pomorskim wzrost liczby powiatów o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem z pięciu do sześciu. Z klasy średniego do klasy najwyższego zagrożenia przesunął się lokalny rynek pracy powiatu lęborskiego. Tak, więc zbiór lokalnych rynków pracy o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem objął następujące powiaty: Bytowa (powiat ziemski), Człuchowa (powiat ziemski), Malborka (powiat ziemski), Nowogodworu (powiat ziemski), Słupska (powiat ziemski) i Lęborka (powiat ziemski). Równie ważnym jest wynik poziomu zagrożenia bezrobociem, który w okresie jednego roku istotnie wzrósł z poziomu w przedziale od 32,02 do 29,7 w roku 2000, do poziomu w przedziale od 34,1 do 32,0 w roku 2001. Jest to, więc przyrost w przedziale od 2,3 do 1,99.

Tablica 19. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
bytowski, człuchowski, nowodworski, słupski, lęborski	Grudzień	34,08
	Listopad	33,33
	Październik	32,73
	Wrzesień	32,32
	Sierpień	31,77
	Listopad	31,73
	Czerwiec	31,63
	Maj	31,55
	Kwiecień	31,68
	Marzec	31,97
	Luty	32,12
	Styczeń	31,95

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Bardzo istotnym okazał się wynik przesunięcia do klasy najwyższego zagrożenia powiatu Lęborskiego. Świadczy to o postępującym rozwoju tej klasy zagrożenia w części zachodniej województwa pomorskiego i prawidłowości zakreślonej w badaniu za rok 2000, w którym założyliśmy, że właśnie ten obszar województwa jest istotnie zagrożony skutkami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z poziomu i kierunku rozwoju bezrobocia.

Również, nastąpiły zmiany w drugiej grupie powiatów, w której występuje średni poziom zagrożenia bezrobociem. Ten zbiór podobnie jak w roku 2000 tworzy sześć powiatów. Przy czym do zbioru powiatów o średnim poziomie zagrożenia bezrobociem przesunął się powiat Słupsk, który w roku 2000 znajdował się w zbiorze powiatów o niskim poziomie zagrożenia. Istotnie w tym zbiorze powiatów wzrósł również poziom zagrożenia bezrobociem z przedziału w roku 2000

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

od 22,8 do 20,7 do poziomu w przedziale od 24,0 do 22,00. Jest to, więc przyrost rzędu od 1,2 do 0,3. Mając na uwadze poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim należy podkreślić, że w roku 2002 pozostawał on w tej samej klasie.

Tablica 20. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
chojnicki, kościerski, kwidzyński, Słupsk, starogardzki, tczewski	Grudzień	23,95
	Listopad	23,25
	Październik	22,80
	Wrzesień	22,63
	Sierpień	22,38
	Listopad	22,35
	Czerwiec	22,25
	Maj	22,10
	Kwiecień	22,27
	Marzec	22,52
	Luty	22,25
	Styczeń	22,02

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Istotnym zmianom w roku 2002 uległ zbiór powiatów o niskim poziomie zagrożenia bezrobociem. O ile w roku 2000 był to zbiór o najmniejszej liczbie lokalnych rynków pracy w województwie pomorskim, to w roku 2001 istotnie wzrosła w tym zbiorze liczba lokalnych rynków pracy z dwóch do czterech. Wynik ten spowodowało przejście do tego zbioru lokalnych rynków prac powiatów: puckiego i gdańskiego, które w roku 2000 występowały w zbiorze powiatów o niskim poziomie zagrożenia bezrobociem. Podobnie jak w zbiorach powiatów o najwyższym i średnim poziomie zagrożenia bezrobociem, również w zbiorze o niskim zagrożeniu w roku 2001 zauważalne są dodatnie jego przyrosty. Ukształtowały się one następująco. W roku 2000 poziom zagrożenia niskiego zawarł się w przedziale od 15,7 do 13,5 i w roku 2001 wzrósł do poziomu w przedziale od 16,9 do 13,6. Jest to, więc przyrost w przedziale od 1,2 do 0,1.

Tablica 21. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
kartuski, wejherowski, pucki, gdański	Grudzień	16,85
	Listopad	16,25
	Październik	15,63
	Wrzesień	15,05
	Sierpień	14,55
	Listopad	14,38
	Czerwiec	14,25
	Maj	14,07
	Kwiecień	14,22
	Marzec	14,23
	Luty	13,95
	Styczeń	13,60

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG

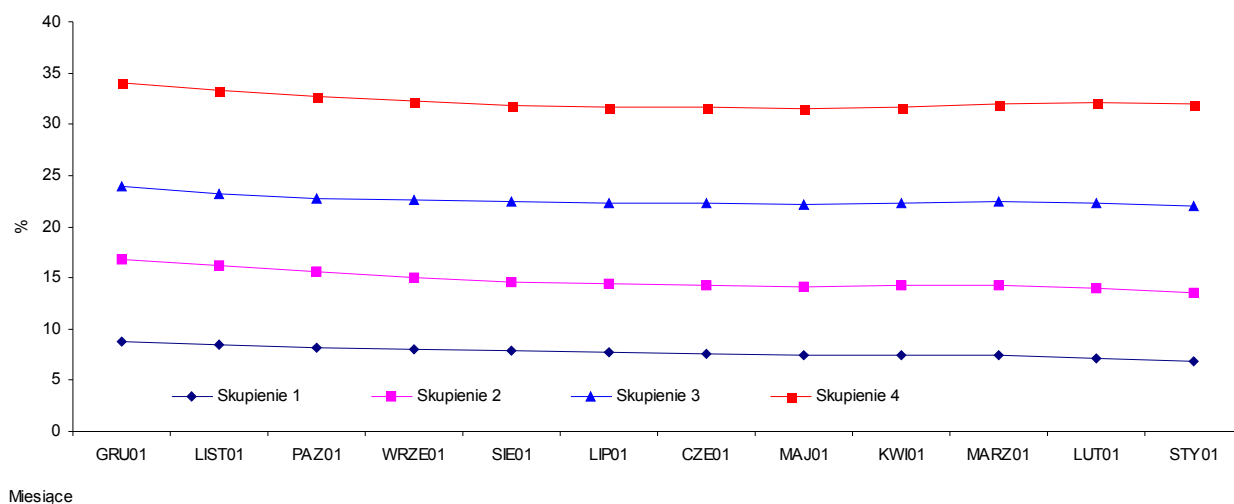
I ostatnim zbiorem powiatów, w którym nastąpiły zmiany w roku 2001 są lokalne rynki pracy powiatów o najniższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia. Wraz z istotnymi zmianami w trzech pierwszych zbiorach powiatów również i w tym zbiorze zaobserwowaliśmy w roku 2002 następujące zmiany. Po pierwsze zmalała liczba powiatów, które w roku 2000 charakteryzowały się najniższym poziomem zagrożenia bezrobociem z pięciu do trzech. Jest to wynik przesunięcia się powiatów puckiego i gdańskiego do zbioru o niskim poziomie zagrożenia bezrobociem. Po drugi również w tym zbiorze powiatów nastąpił przyrost poziomu zagrożenia bezrobociem z przedziału od 8,4 do 6,2 w roku 2000, do przedziału od 8,8 do 6,8 w roku 2001. Jest to więc najniższy z zaobserwowanych przyrostów, który zawarł się w przedziale od 0,6 do 0,4.

Tablica 22. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2001 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
Gdańsk,, Gdynia i Sopot	Grudzień	8,83
	Listopad	8,50
	Październik	8,23
	Wrzesień	8,03
	Sierpień	7,93
	Listopad	7,67
	Czerwiec	7,57
	Maj	7,47
	Kwiecień	7,40
	Marzec	7,40
	Luty	7,07
	Styczeń	6,83

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W podsumowaniu wyników klasyfikacji z roku 2001 uzyskujemy następujący rozkład poziomu zagrożenia bezrobociem z uwagi na klasy istotności dla powiatów województwa pomorskiego.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 61. Wykres wartości średnich zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2001

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie:

skupienie 1 - klasa najniższego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 2 - klasa niskiego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 3 - klasa średniego poziomu zagrożenia bezrobociem

skupienie 4 - klasa najwyższego poziomu zagrożenia bezrobociem.

Podobnie jak przy omawianiu wyników z roku 2000, wyniki z roku 2001 umożliwiają opisanie pozycji powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim nie tylko pod względem klasy istotności występującego w powiecie zagrożenia bezrobociem, lecz również z uwagi na jego poziom.

Tablica 23. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyński i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000 i 2001

Poziom zagrożenia bezrobociem według klas istotności w roku 2000 i 2001							
Klasa najwyższa		Klasa średnia		Klasa niska		Klasa najniższa	
2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
32,02-29,7	34,1-32,0	22,8-20,7	24,0-22,0	15,7-13,6	16,9-13,6	8,4-6,2	8,8-6,8

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie

Czcionką pogrubioną zaznaczona jest klasa, w której występuje powiat kwidzyński

Tablica 24. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2001

Poziom zagrożenia bezrobociem w powiatach według klas istotności							
Klasa najwyższa		Klasa średnia		Klasa niska		Klasa najniższa	
2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
bytowski, człuchowski, nowodworski, malborski, słupski	bytowski, człuchowski, nowodworski, malborski, słupski, łęborski	chojnicki, kościerski, kwidzyński lęborski, starogardzki, tczewski	chojnicki, kościerski, kwidzyński starogardzki, tczewski Słupsk	kartuski, wejherowski, Słupsk	kartuski, wejherowski, pucki , gdański	Gdańsk, gdański, pucki, Gdynia, Sopotu	Gdańsk, Gdynia, Sopotu

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

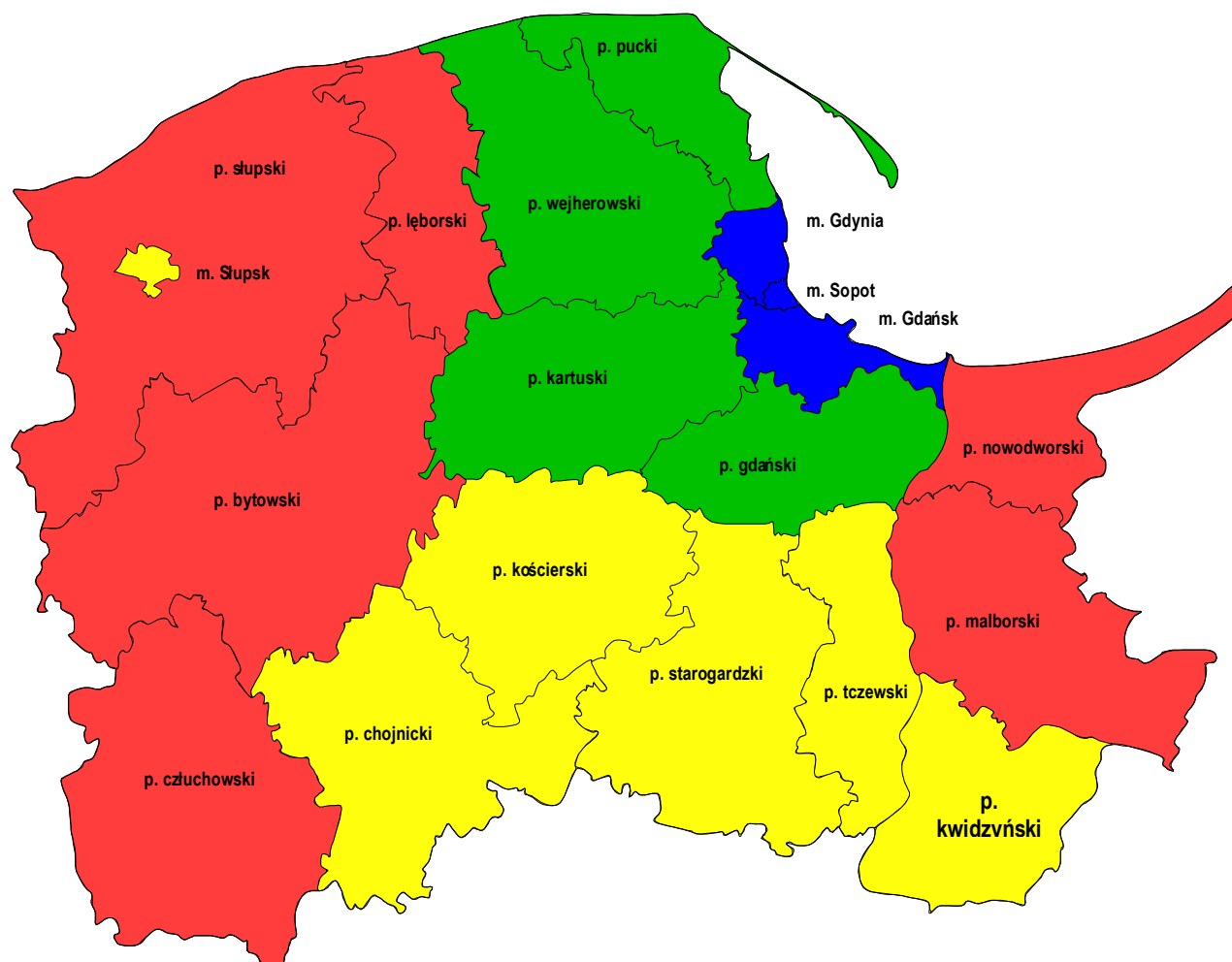
Wyjaśnienie: Kolorem czerwonym zaznaczone zostały powiaty, które w 2001 roku zmieniły klasę istotności poziomu zagrożenia bezrobociem.

Interpretując uzyskane wyniki przedstawiamy je poniżej w postaci graficznej, tj. mapy województwa pomorskiego w podziale na powiaty według klasy istotności zagrożenia bezrobociem w roku 2001.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

Ocena stanu i przyszłe losy

Legenda

— granica województwa

— granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

34,1÷32,0 – najwyższy

24,0÷22,0 – średni

16,9÷13,6 – niski

8,8÷6,8 – najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w%

Rysunek 62. Klasyfikacja powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2001 do grudnia 2001 roku)

Kolejnym okresem badawczym jest rok 2002. Przed przejściem do opisanie uzyskanych wyników należy wyraźnie zaznaczyć, co podkreśliliśmy na wstępie rozdziału, że w roku 2002 nastąpiła istotna zmiana podziału administracyjnego województwa pomorskiego. W roku 2002 w województwie pomorskim zwiększona została liczba powiatów z 19 do 20 w związku z ustanowieniem nowego powiatu ziemskiego, którym jest powiat Sztumski. Zmiana to ma swoje istotne znaczenie w wynikach uzyskanych w analizach za rok 2002, które wyraziły się przede wszystkim w poważnych zmianach jakościowego podziału (klasy istotności poziomu zagrożenia) powiatów województwa pomorskiego z uwagi na poziom zagrożenia bezrobociem. Skutkuje to w efekcie ograniczeniem porównywalności wyników jakościowych z lat 2000 i 2001 z wynikami z roku 2002. Natomiast nie ogranicza porównywalności wyników ilościowych (poziom zagrożenia). Należy, więc uznać, że w relacji do lat 2000 i 2001 rok 2002 będzie okresem początkowym dla analiz jakościowych, a w przypadku wyników ilościowych okresem końcowym.

Tak, więc w roku 2002 uzyskujemy nową jakość w klasyfikacji powiatu kwidzyńskiego i powiatów województwa pomorskiego pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem, która wyraża się następującymi wynikami.

Podobnie jak za lata 2000 i 2001 wyniki klasyfikacji umożliwiły zlokalizowanie czterech grup lokalnych rynków pracy z uwagi na zagrożenie skutkami bezrobocia. Grupy zostały usystematyzowane według: najwyższego, średniego, niskiego i najniższego zagrożenia. I tak, w roku 2002 w województwie pomorskim zlokalizowanych zostało cztery lokalne rynki pracy o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem. Były to lokalne rynki pracy powiatów: Człuchowa (powiat ziemski), Nowogodworu (powiat ziemski), Sztumski (powiat ziemski) i Słupska (powiat ziemski). W tych lokalnych rynkach pracy, w roku 2002 obliczona wartość poziomu zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 36,6 do 34,6. Podobnie jak w latach 2000 i 2001 wszystkie wykazane w tym zbiorze rynki pracy były powiatami ziemskimi. Z uwagi na położenie w strukturze podziału administracyjnego województwa pomorskiego wskazane powiaty wystąpiły w części zachodniej województwa pomorskiego i wchodziły w skład podregionu słupskiego oraz w części wschodnio-południowej części województwa i wchodziły w skład podregionu gdańskiego.

Tablica 25. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
człuchowski, nowodworski, słupsk, sztumski	Grudzień	36,60
	Listopad	35,97
	Październik	35,78
	Wrzesień	35,50
	Sierpień	35,07
	Listopad	35,05
	Czerwiec	35,20
	Maj	34,63
	Kwiecień	35,35
	Marzec	35,78
	Luty	35,90
	Styczeń	35,85

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Drugą grupę stanowiły lokalne rynki pracy o średnim poziomie zagrożenia bezrobociem. W tej grupie wystąpiły lokalne rynki pracy powiatów: Bytów (powiat ziemski), Lębork (powiat ziemski) i Malbork (powiat ziemski). W tych lokalnych rynkach pracy wartość poziomu zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 33,4 do 32,4. Interpretując uzyskane wyniki należy wskazać, że w układzie administracyjnym bardzo wyraźnie zaznaczyło się zróżnicowanie w zbliżeniu terytorialnym lokalnych rynków pracy pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem. Szczególnie jest to widoczne właśnie w przypadku tego zbioru lokalnych rynków pracy, które w zasadzie z uwagi na granice administracyjnego podziału graniczą z sobą w części (powiaty: Bytów i Lębork) lub nie są z sobą tym kryterium powiązane. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład dwóch podregionów: słupskiego i gdańskiego.

Tablica 26. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
bytów, lębork, malbork	Grudzień	33,37
	Listopad	32,73
	Październik	32,43
	Wrzesień	32,40
	Sierpień	32,40
	Listopad	32,27
	Czerwiec	32,67
	Maj	32,30
	Kwiecień	32,83
	Marzec	33,20
	Luty	33,17
	Styczeń	33,23

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W roku 2002 najbardziej liczną grupą lokalnych rynków pracy z uwagi na poziom zagrożenia bezrobociem w województwie pomorskim były powiatowe rynki o niskim poziomie zagrożenia. W przypadku tej grupy lokalnych rynków pracy poziom zagrożenia zawarł się w przedziale od 24,1 do 22,9. W tej grupie znalazło się osiem lokalnych rynków pracy powiatów: Słupsk (powiat grodzki), Wejherowo (powiat ziemski), Chojnice (powiat ziemski), Kościerski (powiat ziemski), Starogardzki (powiat ziemski), Tczew (powiat ziemski), **Kwidzyń (powiat ziemski)** i Gdańsk (powiat ziemski). W układzie terytorialnym niski poziom zagrożenia bezrobociem dotyczy w dominującej części obszaru południowego województwa pomorskiego. Wyjątkiem w tej grupie jest lokalny rynek pracy Wejherowa (powiat ziemski), leżący w części północnej województwa. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład podregionów: gdańskiego oraz słupskiego.

Tablica 27. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
chojnice, gdański, kościerski, kwidzyński, starogardzki, tczewski, wejherowski, Słupsk	Grudzień	24,11
	Listopad	23,61
	Październik	23,26
	Wrzesień	23,30
	Sierpień	23,09
	Listopad	23,00
	Czerwiec	22,85
	Maj	22,66
	Kwiecień	23,26
	Marzec	23,46
	Luty	23,45
	Styczeń	23,26

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Ostatnią grupą są lokalne rynki pracy o najniższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia, do której zaliczyliśmy lokalne rynki pracy powiatów: Gdańsk (powiat grodzki), Puck (powiat ziemski), Gdynia (powiat grodzki), Sopot (powiat grodzki) i Kartuszy (powiat ziemski). Są to lokalne rynki pracy w całości położone w północno-zachodniej części województwa pomorskiego z wyjątkiem powiatu kartuskiego, który leży w części północno-centralnej województwa. Poziom zagrożenia skutkami bezrobocia w tej grupie lokalnych rynków pracy zawarł się w przedziale od 13,5 do 11,9. Podobnie jak w poprzednich grupach lokalnych rynków pracy, tak i w tym przypadku, obserwuje się istotne zbliżenie terytorialne lokalnych rynków pracy. Wyodrębnione rynki pracy wchodzą w skład podregionów: Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz Gdańskiego.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

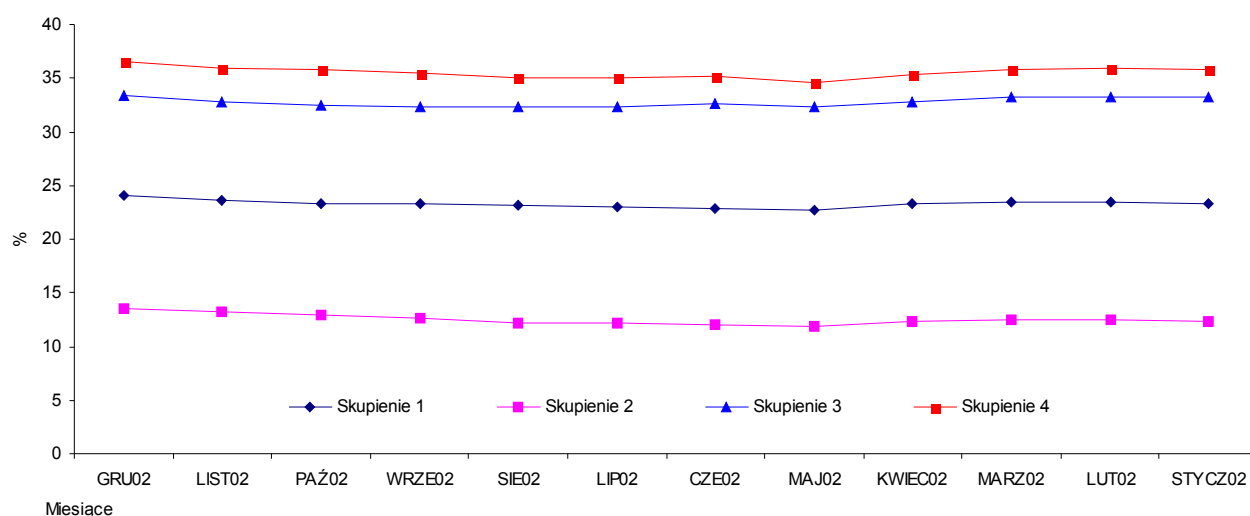
O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Tablica 28. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
Gdańsk (powiat grodzki), Gdański (powiat ziemski), Pucka (powiat ziemski), Gdynia (powiat grodzki), Sopotu (powiat grodzki)	Grudzień	13,5
	Listopad	13,18
	Październik	12,86
	Wrzesień	12,58
	Sierpień	12,24
	Listopad	12,12
	Czerwiec	12,06
	Maj	11,9
	Kwiecień	12,38
	Marzec	12,52
	Luty	12,46
	Styczeń	12,28

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W podsumowaniu wyników klasyfikacji z roku 2002 uzyskujemy następujący rozkład poziomu zagrożenia bezrobociem z uwagi na klasy istotności dla powiatów województwa pomorskiego.

Rysunek 63. Wykres wartości średniej zmiennej diagnostycznej stopy bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2002

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie:

- skupienie 1 – klasa niskiego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 2 – klasa najniższego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 3 – klasa średniego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 4 – klasa najwyższego poziomu zagrożenia bezrobociem.

Uzyskane wyniki umożliwiają opisanie pozycji powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim nie tylko pod względem klasy istotności występującego w powiecie zagrożenia bezrobociem, lecz również z uwagi na jego poziom.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Tablica 29. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzyńskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000, 2001 i 2002

Poziom zagrożenia bezrobociem według klas istotności w roku 2000, 2001 i 2002											
Klasa najwyższa			Klasa średnia			Klasa niska			Klasa najniższa		
2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
32,02-29,7	34,1-32,0	36,6-34,6	22,8-20,7	24,0-22,0	33,4-32,4	15,7-13,6	16,9-13,6	24,1-22,9	8,4-6,2	8,8-6,8	13,5-11,9

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie: Czcionką pogrubią zaznaczona jest klasa, w której występuje powiat kwidzyński.

Tablica 30. Powiat kwidzyński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2002

Poziom zagrożenia bezrobociem w powiatach według klas istotności			
Klasa najwyższa	Klasa średnia	Klasa niska	Klasa najniższa
człuchowski, nowodworski, słp- ski, sztumski	bytowski, lęborski, malborski	chojnicki, gdański, kościerski, kwi- dzyń, starogardzki, tczewski, wej- herowski, Słupsk	Gdańsk, pucki, Gdynia, Sopot, kartuski

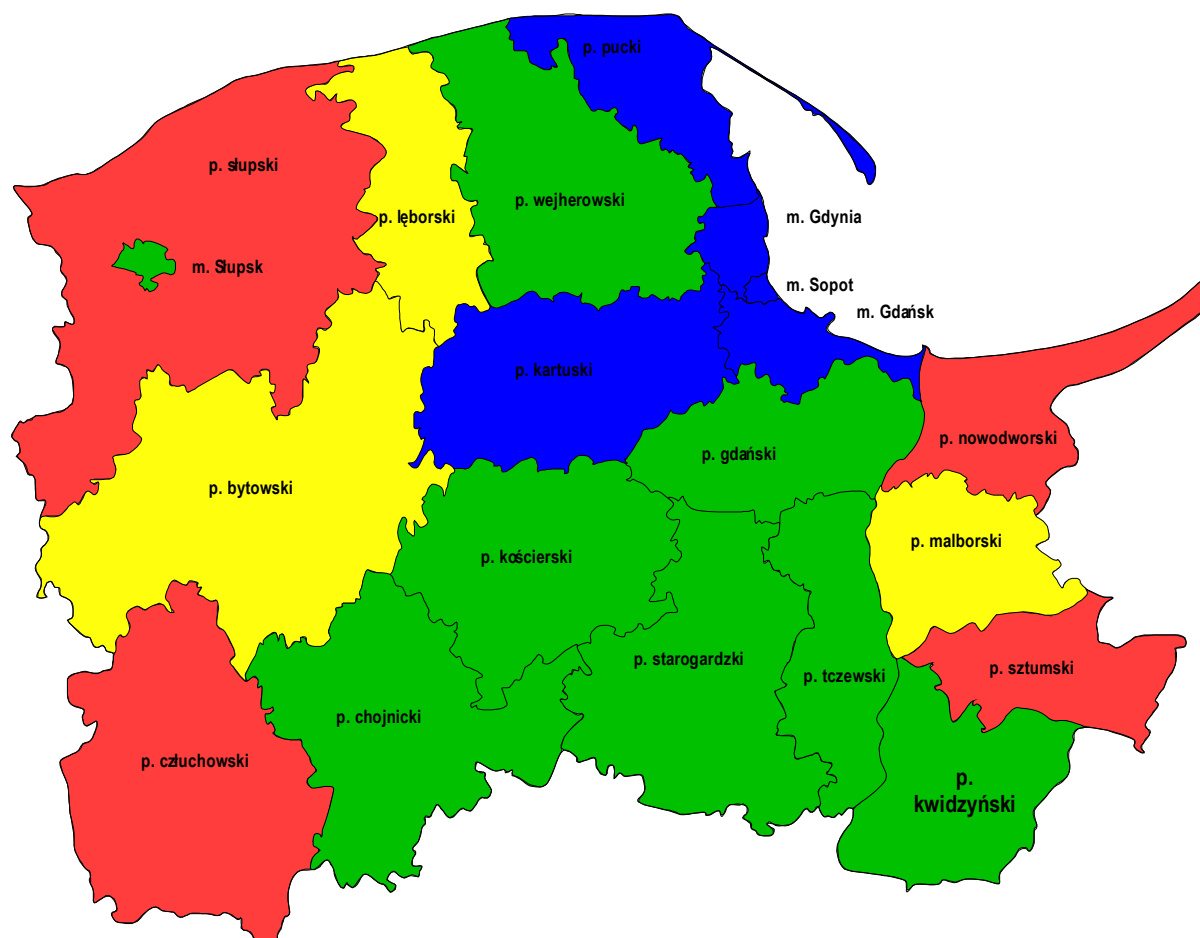
Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Interpretując uzyskane wyniki przedstawiamy je poniżej w postaci graficznej, tj. mapy województwa pomorskiego w podziale na powiaty według klasy istotności zagrożenia bezrobociem w roku 2002.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzińskiego.

Ocena stanu i przyszłe losy

Legenda

— granica województwa

— granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

36,6÷34,6 – najwyższy

33,4÷32,4 – średni

24,1÷22,9 – niski

13,5÷11,9 – najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w %

Rysunek 64. Klasyfikacja powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2002 do grudnia 2002 roku)

Okresem kończącym badanie jest rok 2003. Tak, więc w roku 2002 uzyskujemy nową jakość w klasyfikacji powiatu kwidzyńskiego i powiatów województwa pomorskiego pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem, która wyraża się następującymi wynikami.

Podobnie jak za lata 2000, 2001, 2002 wyniki klasyfikacji umożliwiły zlokalizowanie czterech grup lokalnych rynków pracy z uwagi na zagrożenie skutkami bezrobocia. Grupy zostały usystematyzowane według: najwyższego, średniego, niskiego i najniższego zagrożenia. I tak, w roku 2003 w woj. pomorskim zlokalizowanych zostało trzy lokalne rynki pracy o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem. Były to lokalne rynki pracy powiatów: Nowogodworu (powiat ziemski), Sztumski (powiat ziemski) i Słupska (powiat ziemski). W tych lokalnych rynkach pracy, w roku 2002 obliczona wartość poziomu zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 37,6 do 35,5. Podobnie jak w latach poprzednich wszystkie wykazane w tym zbiorze rynki pracy były powiatami ziemskimi. Z uwagi na położenie w strukturze podziału administracyjnego województwa pomorskiego wskazane powiaty wystąpiły w części zachodniej województwa pomorskiego i wchodziły w skład podregionu słupskiego oraz w części wschodnio-południowej części województwa i wchodziły w skład podregionu gdańskiego.

Tablica 31. Powiaty województwa pomorskiego o najwyższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
nowogodworski, słupski, sztumski	Grudzień	37,6
	Listopad	37,7
	Październik	37,4
	Wrzesień	37,0
	Sierpień	36,4
	Listopad	36,1
	Czerwiec	35,9
	Maj	35,6
	Kwiecień	35,7
	Marzec	35,6
	Luty	35,9
	Styczeń	36,6

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Drugą grupę stanowiły lokalne rynki pracy o średnim poziomie zagrożenia bezrobociem. W tej grupie wystąpiły lokalne rynki pracy powiatów: Bytów (powiat ziemski), Lębork (powiat ziemski), Malbork (powiat ziemski) i Człóchowa. Bardzo pozytywnym i ważnym w tej grupie powiatów jest przesunięcie z klasy najwyższego zagrożenia do klasy średniego zagrożenia powiatu Człóchów. Tym samym w woj. pomorskim wyraźnie wydzielił się pas północno-południowych powiatów, które przy utrzymujących się z 2003 roku tendencjach mogą w okresach przyszłych zbliżyć się bądź przesunąć do klasy niskiego zagrożenia. W tych lokalnych rynkach pracy wartość poziom zagrożenia bezrobociem zawierała się w przedziale od 34,1 do 32,1. Interpretując uzyskane wyniki należy wskazać, że w układzie administracyjnym bardzo wyraźnie zaznaczyło się zróżnicowanie

w zbliżeniu terytorialnym lokalnych rynków pracy pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem. Szczególnie jest to widoczne właśnie w przypadku tego zbioru lokalnych rynków pracy, które w zasadzie z uwagi na granice administracyjnego podziału graniczą z sobą w części (powiaty: Czlóchów, Bytów i Lębork) lub nie są z sobą tym kryterium powiązane. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład dwóch podregionów: słupskiego i gdańskiego.

Tablica 32. Powiaty województwa pomorskiego o średniej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
bytów, lębork, malbork	Grudzień	34,2
	Listopad	34,2
	Październik	33,9
	Wrzesień	33,3
	Sierpień	32,9
	Listopad	33,1
	Czerwiec	32,6
	Maj	32,5
	Kwiecień	32,1
	Marzec	32,2
	Luty	32,2
	Styczeń	32,9

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W roku 2003 najbardziej liczną grupą lokalnych rynków pracy z uwagi na poziom zagrożenia bezrobociem w województwie pomorskim były powiatowe rynki o niskim poziomie zagrożenia. W przypadku tej grupy lokalnych rynków pracy poziom zagrożenia zawarł się w przedziale od 24,9 do 24,0. W tej grupie znalazło się osiem lokalnych rynków pracy powiatów: Słupsk (powiat grodzki), Wejherowo (powiat ziemski), Chojnice (powiat ziemski), Kościerski (powiat ziemski), Starogardzki (powiat ziemski), Tczew (powiat ziemski), **Kwidzyń** (powiat ziemski) i Gdańsk (powiat ziemski). W układzie terytorialnym niski poziom zagrożenia bezrobociem dotyczy w dominującej części obszaru południowego województwa pomorskiego. Wyjątkiem w tej grupie jest lokalny rynek pracy Wejherowa (powiat ziemski), leżący w części północnej województwa. Wyodrębniony zbiór lokalnych rynków pracy wchodzi w skład podregionów: gdańskiego oraz słupskiego.

Tablica 33. Powiaty województwa pomorskiego o niskiej klasie zagrożenia bezrobociem w 2003 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
---------	----------	------------------

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

chojnice, gdański, kościerski, kwidzyński, starogardzki, tczewski, wejherowski, Słupsk	Grudzień	24,7
	Listopad	24,9
	Październik	24,9
	Wrzesień	24,7
	Sierpień	24,4
	Listopad	24,2
	Czerwiec	24,2
	Maj	24,2
	Kwiecień	24,0
	Marzec	24,0
	Luty	24,2
	Styczeń	24,6

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Ostatnią grupą są lokalne rynki pracy o najniższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia, do której zaliczyliśmy lokalne rynki pracy powiatów: Gdańsk (powiat grodzki), Puck (powiat ziemski), Gdynia (powiat grodzki), Sopot (powiat grodzki) i Kartuszy (powiat ziemski). Są to lokalne rynki pracy w całości położone w północno-zachodniej części województwa pomorskiego z wyjątkiem powiatu kartuskiego, który leży w części północno-centralnej województwa. Poziom zagrożenia skutkami bezrobocia w tej grupie lokalnych rynków pracy zawarł się w przedziale od 14,2 do 13,4. Podobnie jak w poprzednich grupach lokalnych rynków pracy, tak i w tym przypadku, obserwuje się istotne zbliżenie terytorialne lokalnych rynków pracy. Wyodrębnione rynki pracy wchodzą w skład podregionów: Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz Gdańskiego.

Tablica 34. Powiaty województwa pomorskiego o najniższej klasie zagrożenia bezrobociem w 2002 roku. Na podstawie obserwacji stopy bezrobocia w przedziałach miesięcznych. Układ malejący.

Powiaty	Miesiące	Stopa bezrobocia
Gdańsk (powiat grodzki), Gdański (powiat ziemski), Pucka (powiat ziemski), Gdynia (powiat grodzki), Sopotu (powiat grodzki)	Grudzień	14,1
	Listopad	14,2
	Październik	14,2
	Wrzesień	13,9
	Sierpień	13,7
	Listopad	13,6
	Czerwiec	13,4
	Maj	13,4
	Kwiecień	13,5
	Marzec	13,5
	Luty	13,8
	Styczeń	14,0

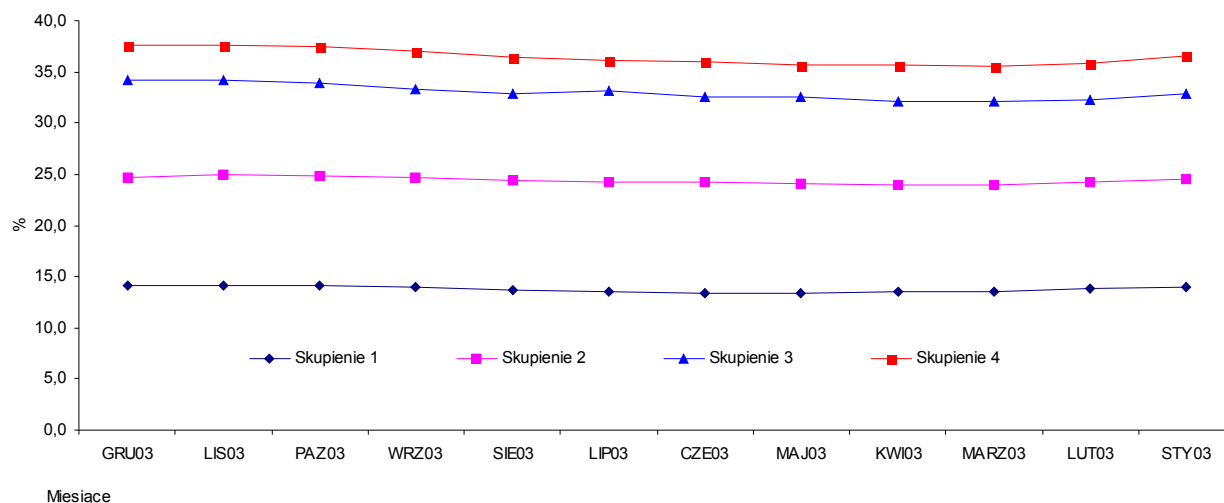
Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

W podsumowaniu wyników klasyfikacji z roku 2003 uzyskujemy następujący rozkład poziomu zagrożenia bezrobociem z uwagi na klasy istotności dla powiatów województwa pomorskiego.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzińskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Rysunek 65. Wykres wartości średniej zmiennej diagnostycznej stopa bezrobocia w zadanym skupieniu odpowiadającym klasie istotności poziomu zagrożenia bezrobociem dla powiatów województwa pomorskiego w roku 2003

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie:

- skupienie 1 – klasa niskiego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 2 – klasa najniższego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 3 – klasa średniego poziomu zagrożenia bezrobociem.
- skupienie 4 – klasa najwyższego poziomu zagrożenia bezrobociem.

Uzyskane wyniki umożliwiają opisanie pozycji powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim nie tylko pod względem klasy istotności występującego w powiecie zagrożenia bezrobociem, lecz również z uwagi na jego poziom.

Tablica 35. Poziom zagrożenia bezrobociem w powiecie kwidzińskim i powiatach województwa pomorskiego według klasy istotności w roku 2000 i 2003

Poziom zagrożenia bezrobociem według klas istotności w roku 2000, 2001 i 2002							
Klasa najwyższa		Klasa średnia		Klasa niska		Klasa najniższa	
2000	2003	2000	2003	2000	2003	2000	2003
32,02–29,7	37,7–35,6	22,8–20,7	34,2–32,1	15,7–13,6	24,7–24,0	8,4–6,2	14,1–13,4

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Wyjaśnienie: Czcionką pogrubioną zaznaczona jest klasa, w której występuje powiat kwidziński.

Tablica 36. Powiat kwidziński i powiaty województwa pomorskiego według poziomu zagrożenia bezrobociem w podziale na klasy istotności w roku 2003

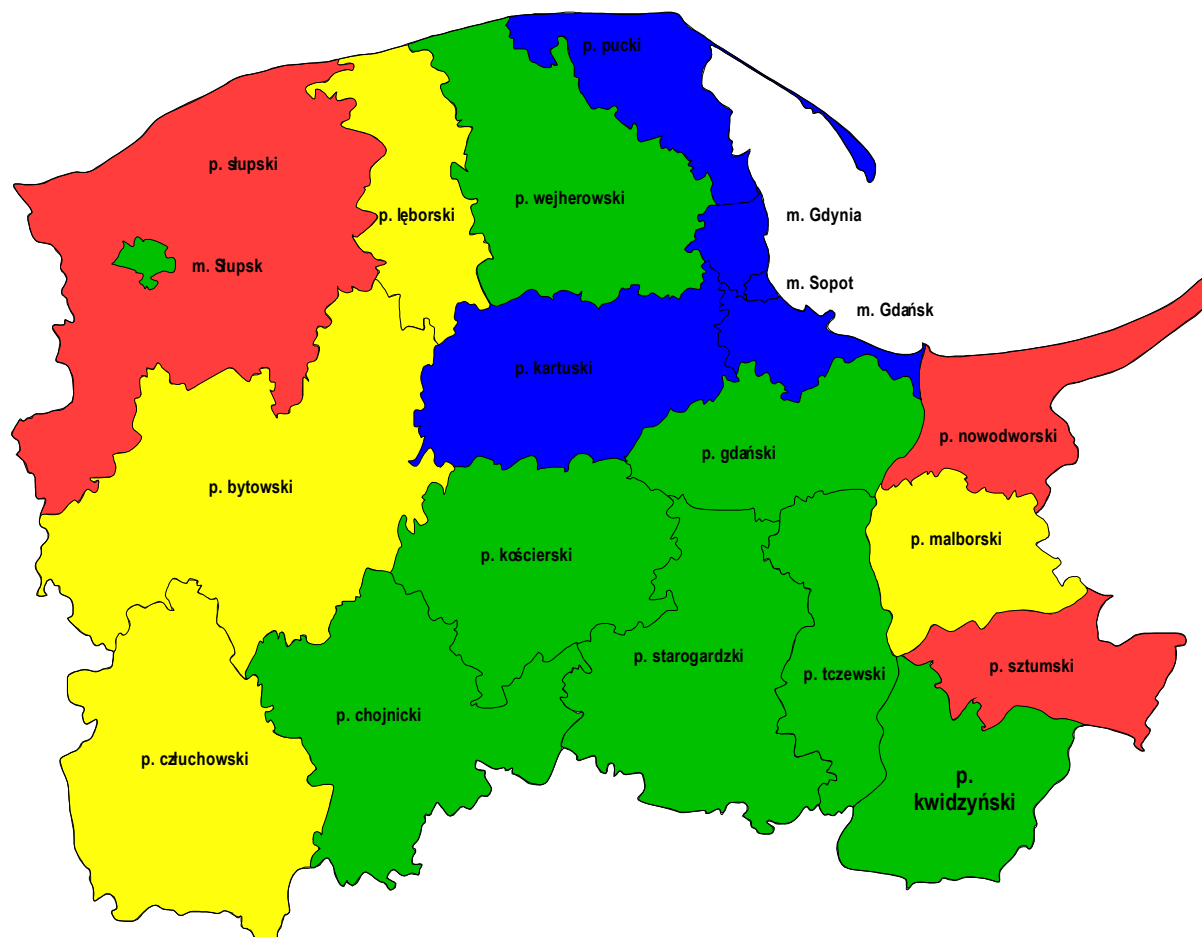
Poziom zagrożenia bezrobociem w powiatach według klas istotności			
Klasa najwyższa	Klasa średnia	Klasa niska	Klasa najniższa
nowodworski, słupski, sztumski	człuchowski, bytowski, lęborski, malborski	chojnicki, gdański, kościerski, kwidziński, starogardzki, tczewski, wejherowski, Słupsk	Gdański, pucki, Gdynia, Sopot, kartuski

Źródło: Obliczenia w Zakładzie Badań Ekonomicznych i Społecznych GIG.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.
O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

Interpretując uzyskane wyniki przedstawiamy je poniżej w postaci graficznej, tj. mapy województwa pomorskiego w podziale na powiaty według klasy istotności zagrożenia bezrobociem w roku 2003

Legenda

—— granica województwa

—— granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

37,7÷35,6 – najwyższy

34,2÷32,1 – średni

24,7÷24,0 – niski

14,1÷13,4 – najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w %

Rysunek 66. Klasyfikacja powiatu kwidzyńskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem (na podstawie obserwacji miesięcznych od stycznia 2003 do grudnia 2003 roku)

9.4. Uwagi końcowe – próba prognozy

Formułując prognozę ostrzegawczą, z uwagi na wykazane tendencje w rozwoju poziomu zagrożenia bezrobociem, wydaje się uzasadnionym rozważenie ukierunkowania polityki zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu – na poziomie regionalnym i lokalnym – w szczególności na powiaty o niskim poziomie zagrożeniu skutkami bezrobocia. Przemawia za tym jednoznacznie bardzo wysoka liczba lokalnych rynków pracy, które w liczbie ośmiu występowały w zbiorze o tym poziomie zagrożenia. Przyjęcie tego kierunku zarówno w polityce gospodarczej jak i polityce promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu powinno zostać oparte na wypracowaniu instrumentów mogących wpłynąć na ograniczenie liczby powiatów mogących poszerzyć zbiór lokalnych rynków pracy o średnim i najwyższym poziomie zagrożenia skutkami bezrobocia, i zarazem prowadzić do zwiększenia liczby lokalnych rynków pracy o najniższym poziomie zagrożenia. W tym celu należałoby rozważyć w pierwszej kolejności opracowanie dla powiatów: chojnickiego, kościerskiego, gdańskiego, starogardzkiego, tczewskiego, kwidzyńskiego wejherowskiego i słupskiego kierunków rozwoju, które w pierwszej kolejności wiązałyby dominujące w tych powiatach z uwagi na strukturę społeczno-gospodarczą potencjały. Na bazie tych kierunków możliwym może się okazać opracowanie przez te powiaty wspólnej strategii krótko i średniookresowych działań ukierunkowanych na wzmacnianie tych części potencjału społeczno-gospodarczego, które mogą wzmocnić w pierwszej kolejności rozwój sektora usług i dominujących w powiatach sektorów wytwórczych. Następnie, przełożenie rozwiązań i wynikających z nich propozycji na pozyskanie środków na ich realizację m.in. poprzez programy Unii Europejskiej i programy krajowe skierowane przede wszystkim na wyrównywanie szans w dostępie do pracy na poziomie regionów, podregionów i powiatów, w strategicznych dla tych obszarów częściach gospodarki.

O ile rozwiązania tego typu, bądź podobne, nie zostaną podjęte w perspektywie najbliższych 2 do 3 lat, można oczekiwać w wariancie pesymistycznym, że lokalny rynek powiatu kwidzyńskiego i pozostałe powiaty z części południowej województwa pomorskiego przejdą do lokalnych rynków pracy o średnim poziomie zagrożenia bezrobociem. Może to implikować w województwie pomorskim tendencje w rozwoju poziomu zagrożenia bezrobociem, które spowodują podział województwa na dwa typy lokalnych rynków pracy: rynki o relatywnie najniższym i niskim poziomie za-

grożenia bezrobociem i pozostałe lokalne rynki pracy, w których poziom zagrożenia rozłoży się równomiernie w granicach najwyższego poziomu.

Natomiast odwrócenie niekorzystnych tendencji może spowodować, w wariancie optymistycznym intensywny rozwój powiatów o najniższym zagrożeniu bezrobociem, do których w pierwszej kolejności należy zaliczyć: powiat Wejherowski i gdański, i powiatów o średnim zagrożeniu, do których należy zaliczyć: powiat Lęborski i Bytowski. Przyjmując, że opisane tendencje w wariancie optymistycznym wystąpią należy oczekiwać, że pozostałe powiaty utrwalą swoją pozycję z okresów minionych.

Należy jednak w relacji do całości nakreślonych powyżej wniosków zauważyć wykazaną w analizach bardzo niekorzystną tendencję dynamicznego wzrostu poziomu zagrożenia bezrobociem powiatów województwa pomorskiego, w tym również powiatu kwidzyńskiego. Dodatni przyrost między rokiem 2000 a 2003 zawarł się w poszczególnych klasach istotności w następujących przedziałach. W klasie najwyższego zagrożenia przyrost zwał się w przedziale od 5,7 do 5,9, średnie klasie zagrożenia o 11,4, niskiej klasie zagrożenia od 9,0 do 10,4 i najniższej klasie zagrożenia od 5,7 do 7,2. Wydaje się, że dążenie do osiągnięcia przemian odpowiadających scenariuszowi założonemu w wariancie optymistycznym przy tak wysokim dodatnim przyroście zagrożenia bezrobociem będzie wymagało przede wszystkim:

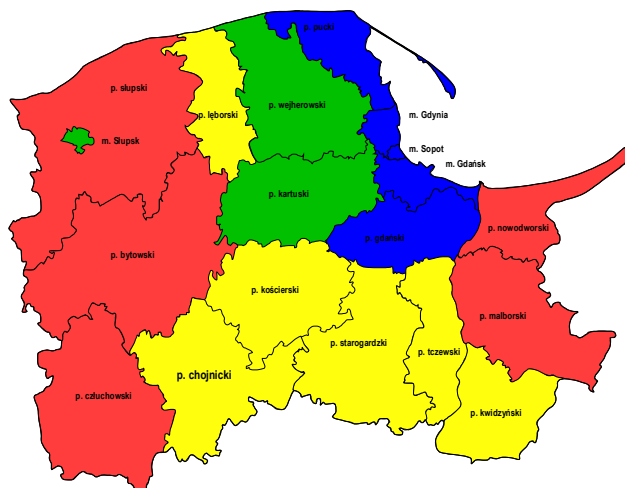
1. Rozwiązań długofalowych o charakterze systemowym.
2. Systematycznego dostosowywania wiodących i perspektywicznych części lokalnych gospodarek powiatów województwa pomorskiego do zmieniającego się popytu i wzrastającej konkurencji na rynku pracy.
3. Oparcia rozwoju gospodarczego na poważnym wsparciu samorządów wojewódzkiego i powiatowych przez instytucje rządowe podejmujące kluczowe rozwiązania o skali makro gospodarczej.

Uzyskane z badań wyniki uprawniają do postawienia następującej tezy. Dynamiczny przyrost liczby powiatów o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem i wskaźników zagrożenia jest skutkiem intensywnie przebiegających procesów transformacji systemu gospodarczego woj. pomorskiego z jednoczesnym łagodzeniem skutków transformacji w rynku pracy za pomocą modelu osłonowego.

Za uzasadnione więc należy uznać, że w tej sytuacji najpoważniejszym wyzwaniem, w związku przynależnością do Unii Europejskiej, jest i będzie zbudowanie podstaw instytucjonalnych i opracowanie koncepcji polityki rynku pracy wpisującej się w Europejską Strategię Zatrudnienia.

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzińskiego. Ocena stanu i przyszłe losy

Legenda

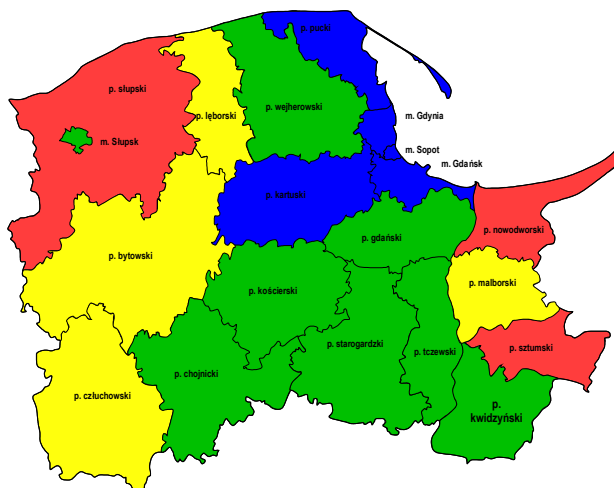
— granica województwa — granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

32,02÷29,7	— najwyższy
22,8÷20,7	— średni
15,7÷13,6	— niski
8,4÷6,2	— najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej po standaryzacji – stopa bezrobocia

Okres od 01.2000 do 12.2000

Legenda

— granica województwa — granica powiatów

Stany i poziom zagrożenia bezrobociem*

37,7÷35,6	— najwyższy
34,2÷32,1	— średni
24,7÷24,0	— niski
14,1÷13,4	— najniższy

* według wartości zmiennej diagnostycznej – stopa bezrobocia w %

Okres od 01.2003 do 12.2003

Rysunek 67. Klasyfikacja powiatu kwidzińskiego w województwie pomorskim pod względem poziomu zagrożenia bezrobociem. Na podstawie obserwacji miesięcznych w okresie od stycznia 2000 do grudnia 2003 roku

10. ZAPOTRZEBOWANIE NA KWALIFIKACJE ZAWODOWE – TRENDY

10.1. Uwarunkowania rynku pracy

W każdym kraju rynek pracy znajduje się pod silnym wpływem sytuacji na wewnętrznych i międzynarodowych rynkach produktów. Reaguje na zmiany popytu na dobra i usługi, zmiany technik i technologii ich wytwarzania oraz na inne elementy związane z czynnikami ekonomicznymi.

Istotnym uwarunkowaniem funkcjonowania rynków pracy jest produktywność społeczna, będąca miarą wydajności wszystkich czynników – pracy, środków produkcji, materiałów i energii, czyli wydajność pracy żywej i uprzedmiotowionej.

Zarówno teoretycy jak i praktycy polityki rynku pracy wykazują stałe zainteresowanie związkiem między wzrostem gospodarczym a wzrostem zatrudnienia. Polega to na znalezieniu odpowiedzi na pytanie czy i w jakim stopniu wzrost gospodarczy wpływa na chłonność gospodarki na pracę. Analiza danych zawartych w tabeli 1 wskazuje, że w grupie krajów będących przedmiotem zainteresowania istnieje duże w tej dziedzinie zróżnicowanie.

Tablica 37. Zmiany w liczbie pracujących oraz udział przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB w latach 1980–1996, 1980–1990 oraz 1990–1996

Kraj	Przyrost liczby pracujących			Udział przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB		
	1990	1996		1990	1996	
	1980 = 100	1980 = 100	1990 = 100	1980 = 100	1980 = 100	1990 = 100
Holandia	125	137	110	1,10	0,98	0,69
Portugalia	113	106	94	0,41	0,13	–0,63
Hiszpania	107	103	96	0,22	0,07	–0,43
Szwecja	107	94	88	0,30	–0,26	–3,02
Polska	94	87	92	x	x	–0,43

Źródło: E. Kryńska *Rynek pracy w wybranych krajach*, IPiSS Warszawa 1999.

Jak widać, w analizowanym okresie w Holandii PKB w cenach stałych wzrósł o 38%, a zatrudnienie o 37%, czyli blisko w tym samym stopniu. W Szwecji natomiast PKB wzrósł o 24%, a zatrudnienie zmniejszyło się o 6%. Wysokiemu wzrostowi PKB w Hiszpanii i Portugalii (odpowiednio 44% i 43%) towarzyszył niewielki wzrost liczby pracujących (odpowiednio o 3% i o 6%). Jak zatem widać, związek między wzrostem gospodarczym a chłonnością gospodarki na pracę w poszczególnych krajach jest silnie zróżnicowany.

Zróżnicowanie obserwuje się również między dwoma podokresami badanego przedziału czasowego, a więc w latach 1980–1990 i 1990–1996. Zauważyć można, iż w latach osiemdziesiątych w każdym z analizowanych krajów wzrostowi gospodarczemu towarzyszyły większe przyrosty zatrudnienia. W latach dziewięćdziesiątych zjawisko to uległo osłabieniu – w trzech krajach

badanej grupy (Szwecja, Portugalia i Hiszpania) przyrostowi PKB towarzyszył spadek zatrudnienia.

Każda rozwijająca się gospodarka podlega przemianom strukturalnym, w szczególności przemianom struktury przedmiotowej. Wywoływane są one kilkoma czynnikami oddziałującymi na ogół równocześnie, a przede wszystkim zmianami w zapotrzebowaniu na dobra i usługi, ujawnianymi na rynku w postaci zmniejszenia popytu, zmianami technik i technologii wytwarzania oraz politykę strukturalną państwa. W wyniku przekształceń strukturalnych zmienia się układ poszczególnych części gospodarki w tworzeniu produktu krajowego oraz popytu na prace, mającym charakter pochodny, a więc w znaczącej mierze determinowanym przez popyt na produkty i usługi. Analizy zmian strukturalnych gospodarki, prowadzone w długim okresie, przy uwzględnieniu jej podziału na trzy sektory – rolniczy, przemysłowy i usługowy – pozwoliły na zdefiniowanie kilku prawidłowości:

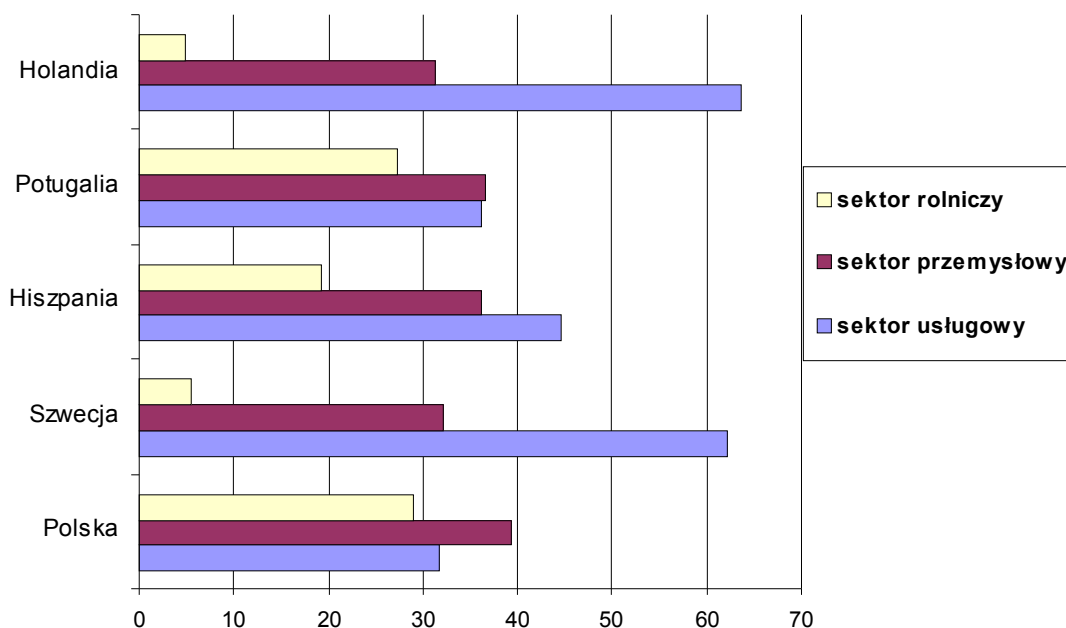
- wraz z rozwojem gospodarczym maleje znaczenie sektora rolniczego, czego wyrazem jest zmniejszający się udział tego sektora w zatrudnieniu,
- na określonym etapie rozwoju gospodarczego znaczenie sektora przemysłowego rośnie, co przejawia się wzrostem jego udziału w ogólnym zatrudnieniu,
- na dalszym etapie rozwoju znaczenie sektora przemysłowego stabilizuje się, a następnie maleje, czego wyrazem jest najpierw stabilizacja, a później zmniejszony udział sektora przemysłowego w zatrudnieniu,
- wraz z rozwojem gospodarczym stałą tendencję zwykłą wykazuje sektor usługowy i stale wzrasta udział tam pracujących,
- wzrost udziału pracujących w usługach w początkowych fazach wzrostu odbywa się kosztem spadku udziału pracujących w sektorze rolniczym, w fazach dalszych również kosztem udziału sektora przemysłowego.

Obecnie większość krajów Unii Europejskiej (dawna piętnastka) znajduje się w fazie postindustrialnej, charakteryzującej się spadkiem udziału przemysłu w tworzeniu PKB oraz rozwojem sektora usługowego.

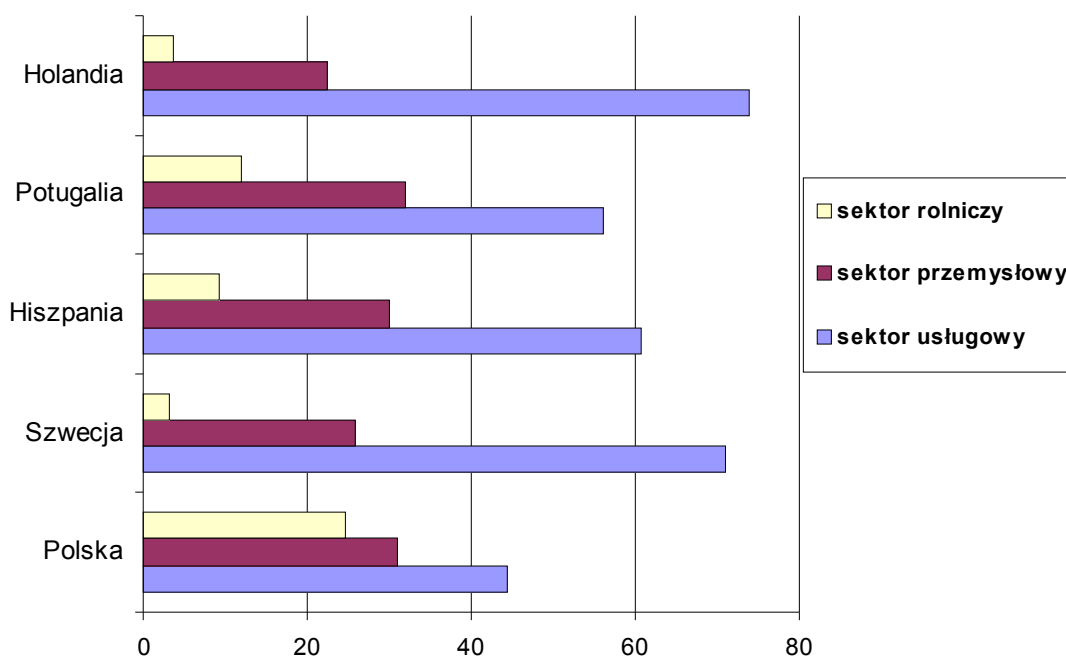

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

Ocena stanu i przyszłe losy

Rysunek 68.Struktura pracujących według sektorów gospodarki narodowej w 1980 r.

Rysunek 69.Struktura pracujących według sektorów gospodarki narodowej w 1995 r.

Źródło: E. Kryńska *Rynek pracy w wybranych krajach*, IPiSS Warszawa 1999.

Z przedstawionych powyżej wykresów wynika, że najmniej intensywne zmiany strukturalne przeżyły kraje, gdzie już w 1980 roku struktury gospodarcze były ukształtowane w sposób świad-

czący o zaawansowanych fazach rozwoju, charakteryzujących się względnie stabilną równowagą międzysektorową.

W 1995 roku w wyniku zmian strukturalnych gospodarek, we wszystkich analizowanych krajach największą część zasobów pracy angażował sektor usługowy (od 56% w Portugalii do 73,9% w Holandii). Jest to wyraz nowych tendencji w zakresie sektorowych przesunięć strukturalnych, związanych przede wszystkim ze szczególną rolą usług. Należy podkreślić, że usługi stają się obecnie najważniejszym źródłem przyrostu miejsc pracy ze względu na wzrost zapotrzebowania na usługi przy wzroście poziomu PKB.

Rada Europejska, która zebrała się w Amsterdamie w listopadzie 1997 roku, sformułowała strategię polityki zatrudnienia krajów Unii Europejskiej. Rada Europejska postanowiła włączyć problematykę zatrudnienia do Traktatu jako przedmiot wspólnej troski, w celu wzmocnienia koordynacji narodowych polityk zatrudnienia. Traktat ten umożliwił państwom członkowskim przygotowanie narodowych strategii i programów, dokonywanie corocznych przeglądów sytuacji w dziedzinie zatrudnienia oraz przyjmowanie wytycznych dla ich krajowej polityki zatrudnienia.

Wytyczne stwierdzają, że „obniżenie obecnego poziomu bezrobocia w Unii wymaga dłuższego okresu szybkiego wzrostu, ale wzrost, sam w sobie, nie rozwiąże problemu bezrobocia. Bezrobocie wynika bowiem ze stałej niezdolności do stworzenia wystarczającej liczby nowych miejsc pracy, z nieodpowiednich kwalifikacji siły roboczej, zaniedbań we wprowadzaniu nowych form organizacji pracy oraz z nierówności szans.

Wytyczne zmierzają zatem do stworzenia warunków, w których ożywieniu gospodarczemu będzie towarzyszyć zarówno wysoki poziom przyrostu miejsc pracy, jak i stabilne środowisko makroekonomiczne. Polityka zatrudnienia powinna się skoncentrować na:

- przedsiębiorczości,
- kwalifikacji umożliwiających znalezienie pracy,
- zdolności adaptacji,
- równości szans.

10.2.Szkolnictwo a rynek pracy

Szkolnictwo i rynek pracy to dwie sfery społeczne. Niektórzy przypisują edukacji szkolnej funkcje samoistną, nie widząc jej bezpośredniego związku z gospodarką. Teoretycy zwracają uwagę na pewne ograniczenia kulturowe i strukturalne, które oddziałują na osiągnięcia szkolne uczniów i możliwe do osiągnięcia przez nich kwalifikacje zawodowe. Przez zdecydowaną więk-

szość kształcenie, zwłaszcza zawodowe, rozumiane jest jako sfera, która wyznaczana jest przez zapotrzebowanie gospodarki. System edukacji jest wielorako powiązany z rynkiem pracy i związki te zależą od znaczenia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych dla pracownika, przedsiębiorstwa, gospodarki czy społeczeństwa.

Wydatki na edukację, szczególnie na szkolnictwo zawodowe, szkolenie i przekwalifikowanie pracowników, traktowane są w krajach rozwiniętych jako inwestycje, które stymulują rozwój gospodarczy i społeczny. W większości krajów gospodarczo rozwiniętych koszty edukacji pokrywają w przeważającym stopniu budżet państwa.

Głównymi czynnikami, które warunkują rynki pracy wpływają na szkolnictwo, są:

- nowoczesna technika i nowe technologie, komputeryzacja, biotechnologia, nowe systemy łączności,
- współzawodnictwo rynków pracy,
- nowe formy organizacji pracy, kształtowane przede wszystkim na zasadzie współdziałów.

Do najważniejszych zmian na współczesnym rynku pracy, do których musi dostosować się szkolnictwo, zwłaszcza zawodowe, należą:

- coraz większe trudności z określeniem zawodów wiążących się z wyprodukowaniem danego wyrobu, coraz mniej ostre granice pomiędzy zadaniami zawodowymi, co sprowadza się do konieczności odejścia w przygotowaniu zawodowym od wąskiej specjalności,
- ewolucja zawodów i specjalności w kierunku poszerzania zadań, funkcji i treści pracy, co pociąga za sobą potrzebę szerokoprofilowości kształcenia,
- zmiany w treściach pracy zawodów dotychczas istniejących, powstawanie nowych zawodów oraz zanikanie innych, co jest skutkiem postępu technicznego i zmian w gospodarce,
- intelektualizacja pracy, czyli przesunięcie zatrudnienia od pracy fizycznej do umysłowej.

Coraz krótszy staje się cykl, w jakim gospodarki się restrukturyzują. Pojawiają się i znikają miejsca pracy, w zależności czy jest miejsce na produkty dzięki nim wytwarzane lub nie. Wprowadzane są nowe technologie i techniki wytwarzania, a wiele zawodów przestaje istnieć lub treści wielu zostają zmodyfikowane. Powstające nowe zawody głównie związane są ze społeczeństwem informacyjnym, z gospodarką opartą na wiedzy. To sprawia, że dotychczasowe umiejętności zawodowe, zwłaszcza specjalistyczne, stają się przestarzałe.

Świat dzisiejszy jest światem w dużej mierze konstruowanym przez człowieka – podlega nie tylko siłom natury, ale i siłom uruchamianym, programowanym i powodowanym przez ludzi. Fakt ten narzuca potrzebę przewidywania jak świat wyglądać ma za kilka, kilkanaście czy kilkaset lat.

Antycypowanie przyszłych wydarzeń nie jest to zadaniem prostym. Rzeczywistość społeczna nie poddaje się precyzyjnej analizie, jaka możliwa jest w naukach ścisłych.

Mając na uwadze, że człowiek w naturze ma zakodowaną obawę przed tym, co nowe – poznawcza wartość opracowań futurologicznych może polegać choćby na tym, że pomaga przygotować się i oswoić z tym co nieznane. Kwestią, która powinna nas obchodzić, jest zagadnienie PRACY. Ci, którzy parają się przewidywaniem przyszłości opisują dość szczegółowo kierunek, w którym zmierzać będzie profil i warunki zatrudnienia w najbliższej przyszłości. Radzą zwrócić szczególną uwagę na kilka tendencji. Przede wszystkim warto mieć na uwadze, że od lat mamy do czynienia ze zjawiskiem sukcesywnego ale bezwzględnie wypierania ludzi z procesów produkcyjnych. Automatyzacja i robotyzacja produkcji ma doprowadzić do spadku zatrudnienia w przemyśle aż o 90% do roku 2018.

Progności zauważają również, że automatyzacja systemów produkcji, komputeryzacja i informatyzacja, stwarza w świecie nową stratyfikację – czyli zupełnie nowy podział na warstwy społeczne. W nowym systemie szczególną rolę odgrywają tak zwane klasy usługowe. Ich najwyższe szczeble funkcjonują jako nowe elity. Świat społeczny, w którym dominują usługi, staje się światem wzajemnie zazębiających się instytucji, w których ludzie zajmują różne pozycje hierarchizujące ich i w obrębie danej organizacji i społeczeństwa. Ludzie pracują przede wszystkim w biurach, w miejscach kontaktu z klientami, w ośrodkach nauczania czy przy świadczeniu różnorodnych usług. Usługi zyskują na jakości. O ich najwyższym standardzie ma świadczyć nie tylko często globalny zasięg realizacji ale przede wszystkim zindywidualizowana, „szyta na miarę” dla Klienta oferta, która może dotrzeć do niego bezpośrednio. Infrastruktura związana z usługami oczywiście się rozszerza ale i w tej dziedzinie gospodarki można zauważyć proces automatyzacji. Miejsce człowieka często zastępują systemy informatyczne, elektronika i automatyka.

Ogromny wpływ na sposób wykonywania naszej pracy ma postęp technologiczny w postaci powszechnego dostępu do sieci internet oraz systemów komunikacyjnych o nieograniczonych niemal możliwościach przesyłania danych. Telematyka wprowadza radykalne zmiany w systemie pracy. Odkąd pojawiły się zawody informacyjne, dostępność stała się kluczowa w sensie dostępności do zbioru danych, do strumieni informacyjnych, oraz do szybkiego przetwarzania. Dawniej praca w jakiejś instytucji oznaczała znaczne umiejscowienie w sensie fizycznym. Obecnie potrzeba fizycznej obecności zanika. Biuro staje się raczej wirtualne niż fizyczne, firmy zaś stają się organizacjami wirtualnymi, sieciami zależności. W istocie już wkrótce, jak mówią futurologi, będzie powszechnym świadczenie pracy dla kilku podmiotów równocześnie. Co więcej, będzie to coraz częściej odbywało się w zaciszu własnego domu. W efekcie tego, praca

będzie coraz silniej wdzierać do czasu wolnego, ale może być również na odwrót. Naturalną konsekwencją takiego układu będzie zmiana w klasycznym pojmowaniu relacji pracodawca – zatrudniony. Coraz bardziej ceniona będzie elastyczność pracownika. Prace zlecane, których pracodawca potrzebuje doraźnie – tylko w danym momencie, będą coraz częściej wypierały będą ośmiodzienny etat.

Oprócz sektora usług, nowe stanowiska pracy będą powstawały w związku z koniecznością stwarzania nowych opcji spędzania czasu wolnego. Naturalnym kierunkiem, w którym zmierzają te innowacje jest interakcyjność rozrywki. Coraz większy odsetek globalnej społeczności będzie zajmowało się tak zwaną informatyką ludyczną. Doskonalenie, rozbudowywanie i mnożenie opcji możliwości, które stwarza informatyka, sieć internet jest nadal bardzo rozległa. Zapewnianie rozrywki i zabawy poprzez sieć stwarza ogromne możliwości.

10.3.Kwalifikacje zawodowe

Zmiany w gospodarce i rynku pracy krajów wysoko rozwiniętych świadczą o znaczącym wpływie zmian technologicznych na strukturę gospodarki, organizację przedsiębiorstw i oczekiwań dotyczących poziomu kwalifikacji pracowników, poziomu ich umiejętności zawodowych oraz przekonania o konieczności ciągłego uczenia się. W Polsce symptomami tego wpływu są wzrost zainteresowania nowoczesnymi kierunkami kształcenia, pęd do nauki języków obcych i informatyki, pragnienie pracy w nowoczesnych firmach z udziałem kapitału zagranicznego. Postęp technologiczny sprawia, że lepszą sytuację na rynku pracy mają osoby o wyższym poziomie kwalifikacji. Ta sytuacja powoduje wzrost zainteresowania podnoszeniem kwalifikacji zarówno personelu zatrudnionego, jak też absolwentów i uczniów. Zmiana potencjału kwalifikacyjnego pracowników umożliwia wprowadzenie nowoczesnych technologii i organizacji pracy, powoduje rozwój sektora usług i ograniczenie zatrudnienia w sektorze rolnictwa.

Pojęcie kwalifikacji zawodowych oznacza – według definicji T. Nowackiego – „opanowanie przez daną osobę lub grupę osób jednego lub więcej układów umiejętności umysłowych i praktycznych, opartych na odpowiadających im układach wiedzy teoretycznej i praktycznej, dostosowanych do skutecznego rozwiązywania różnych, lecz określonych klas zadań zawodowych, wspieranych przez odpowiednie układy osobowości”. Wśród układów osobowościowych najważniejsze są procesy motywacyjne, decydujące o postawie wobec zadań zawodowych, ale wpływ na kwalifikacje mają inne cechy osobowości, różne w zależności od zawodu czy kategorii zadań zawodowych.

10.4. Zawody przyszłości

Postęp techniczny będący następstwem rozwoju cywilizacji, przyczynia się do powstawania wielu nowych zawodów i specjalności. Największa dynamika rozwoju nowych technologii przypada na XX wiek. Jednak nowe zawody powstają już nie na przestrzeni stulecia, lecz na przestrzeni lat a nawet miesięcy.

Wszechobecny postęp odsyła do lamusa zawody nieopłacalne i niepotrzebne. Coraz wyraźniej dają się zauważyć zmiany zachodzące na scenie, jaką jest rynek pracy: powstają nowe zawody, na które popyt wciąż wzrasta lub będzie wzrastał, inne odchodzą w zapomnienie, a gwarancją prawdziwego sukcesu jest ciągle dokształcanie się.

Jeszcze kilka lat temu o wielu zawodach, dziś powszechnie wykonywanych, nikt nie słyszał. Nie było webmasterów, doradców podatkowych czy specjalistów public relations. Jednak pojawianie się nowych zawodów wiąże się z zanikaniem innych – tradycyjnych, które stają się dziś zbędne i nieopłacalne. Można zauważyć spadek zapotrzebowania na specjalistów np. marketingu i zarządzania, chociaż jeszcze niedawno zawód ten wydawał się być przyszłościowym. Rynek pracy staje się coraz bardziej wymagający, a posiadanie dyplomu ukończenia specjalistycznych studiów wyższych nie gwarantuje już znalezienia zadawalającej pracy.

Z dnia na dzień wzrasta popyt na pracowników wszechstronnie wykształconych, posiadających wiedzę i doświadczenie charakterystyczne niekiedy dla kilku różnych dziedzin. Analitycy przewidują, że zdolność utrzymania się na rynku pracy będą miały tylko te osoby, które błyskawicznie reagując na dokonujące się zmiany, stale będą się dokształcać. Twierdzą ponadto, że będzie się to wiązać z częstą zmianą zawodu. Kilkukrotne zmiany pracy są na porządku dziennym np. w Ameryce. Osoby tam zatrudniane nie wiążą się na stałe z jednym pracodawcą, gdyż ten nie potrafi zagwarantować im stałego zatrudnienia na dłuższy czas. Na uznanie zasługiwać będzie również kreatywność, mobilność, intensywność pracy i oczywiście gotowość do jej zmiany. Posiadanie właśnie takich cech przez pracownika będzie w przyszłości gwarantem powodzenia na stale zmieniającym się rynku pracy.

Wzrośnie także zapotrzebowanie na trenerów, świadczących usługi szkoleniowe. Firmy szkoleniowe zmuszone będą zatrudniać osoby, które w swojej pracy potrafiłyby wykorzystać wiedzę

z zakresu pedagogiki, psychologii, public relations czy informatyki. Popyt na psychologów i psychoterapeutów będzie wzrastał ze względu na stres, towarzyszący pracy. Zapotrzebowanie na

osoby kreatywne, twórcze, odporne na stres, potrafiący zrezygnować z życia rodzinnego kosztem pracy zawodowej, sprawiąć będzie, że zawód psychologa – terapeutę stanie się niezbędnym.

Osoby potrafiące przystosować się do nowych realiów życia znajdą zatrudnienie i będą mogły liczyć na wysokie wynagrodzenie. Po drugiej stronie znajdują się wszyscy ci, których bezwzględna machina postępu i zmian zepchnęła w bezrobocie. Taka sytuacja sprzyjać będzie napadom, rozbójom i demonstracjom, co spowoduje wzrost zapotrzebowania na ludzi potrafiących negocjować np. z porywaczami. Narastające akty przemocy coraz częściej zaobserwować można w szkołach, gdzie potrzebne mogą być osoby łączące zawód ochroniarza, negocjatora i psychologa. Swoje miejsce odnajdą też negocjatorzy w dużych firmach i korporacjach, gdzie przedmiotem negocjacji staną się warunki fuzji, umów czy kontraktów.

Posiadanie bogatych informacji o partnerach biznesowych, łącznie z danymi objętymi tajemnicą, gwarantować będzie przewagę na rynku. Firmy zatrudniać będą osoby specjalizujące się w wyszukiwaniu informacji, powstanie więc nowy zawód, odpowiednik zachodniego researchera czy menedżera informacji. Duże zmiany dokonują się wciąż na rynku informatycznym i teleinformatycznym. Stały i charakterystyczny dla ostatnich lat wzrost popularności telefonii bezprzewodowej sprawił, że specjaliści teleinformatycy cieszą się dużą popularnością wśród pracodawców z tej dziedziny.

Wzrasta liczba firm i osób prywatnych, które posiadają lub deklarują chęć posiadania Internetu. Coraz więcej ludzi potrzebuje łączy gwarantujących lepszy i szybszy przepływ informacji. Popyt na informatyków specjalizujących się w przyłączaniu Internetu będzie stale wzrastać. Już teraz popyt przewyższa podaż jeśli chodzi o twórców stron internetowych – tzw. webmasterów. Korzyści jakie niesie ze sobą Internet sprawiają, że niemal każda licząca się firma posiada już teraz swoje własne strony w sieci. Wiele firm będzie potrzebować stron www w niedalekiej przyszłości, ponieważ ogólnodostępność Internetu pozwoli im zaoszczędzić czas i pieniądze, a zwiększyć dochody.

Rozwój komputeryzacji sprawia, iż nauka coraz większej liczby zawodów tradycyjnych skłania się właśnie ku komputerowi. Szkoły muzyczne kształcić będą w dużej mierze pod kątem obsługi instrumentów elektronicznych wspomaganych przez komputer, a plastyczne sztalugę i pędzel zastąpią programem graficznym i myszką. Posiadanie przez firmy własnych – wewnętrznych sieci komputerowych, służących do wymiany informacji, powodować będzie konieczność zatrudniania osób o odpowiednich kwalifikacjach, gdyż nawet krótkotrwała przerwa w przepływie danych w takich przedsiębiorstwach jak np. bank, może spowodować wielkie straty finansowe.

Coraz popularniejsze staje się wykorzystywanie Internetu do przeprowadzania operacji bankowych. Duża część bankowców będzie musiała podnieść swoje kwalifikacje – w przeciwnym razie straci pracę. Na szeroką skalę rozwija się także sprzedaż przez Internet, która zagrozi z pewnością drobnym wytwórcom i przedsiębiorcom. Już teraz istnieją sklepy internetowe, gdzie zmawiać można płyty CD czy książki lub inne artykuły np. ogrodnicze. Polacy coraz częściej korzystają z różnego rodzaju usług ubezpieczeniowych. Ubezpieczenia zdrowotne na życie są popularne na zachodzie od wielu lat. Również w Polsce cieszą się one coraz większym zainteresowaniem. Doradcy podatkowi w naszym kraju to jednak nadal rzadkość. W miarę bogacenia się społeczeństwa powstawać będą zawody specjalizujące się w doradztwie ubezpieczeniowym czy inwestycyjnym.

Powoli na rynku pracy gościć zaczyna menedżer kultury. Produkcje filmowe, imprezy kulturalne mają szansę powstania dzięki sponsorom, stąd konieczność zatrudniania pośredników pomiędzy artystami i wielkim biznesem, tzw. menedżerów kultury, orientujących się w problematyce rynku oraz znających możliwości inwestycyjne firm.

Funkcjonowanie polskiej służby zdrowia pozostawia wciąż wiele do życzenia. Przeprowadzona reforma, według wielu opinii przyniosła więcej zamieszania niż korzyści. Tego rodzaju sytuacja, spowodowana w dużym stopniu brakiem odpowiednio przygotowanych pracowników, którzy umiejętnie zarządzaliby Kasami Chorych. W Stanach Zjednoczonych powoływani są w tym celu wyspecjalizowani menedżerowie. W efekcie poprawy sytuacji służby zdrowia również w Polsce spodziewać się można powstania zawodu, którego domeną będzie ekonomiczne zarządzanie budżetem kas. Profesjonalna służba zdrowia to taka, która ma na względzie również osoby w podeszłym wieku. To właśnie im kasy chorych będą musiały poświęcić więcej wydatków, tym bardziej, że ludzie starsi żyją coraz dłużej. Koniecznością zatem będzie zatrudnianie przedstawicieli rzadko spotykanych dziś zawodów: dietetyków, rehabilitantów, fizjoterapeutów. Niezbędni będą specjaliści, którzy osobom w wieku 60–70 lat pomogą być pełnowartościowymi członkami społeczeństwa – mówi prof. Tadeusz Bielicki z Zakładu Antropologii PAN we Wrocławiu.

Z myślą o osobach najbardziej zapracowanych oraz emerytach posiadających dużą ilość wolnego czasu powstawać będą na podobieństwo krajów zachodnich obiekty rozrywkowo-rekreacyjne. Ideą takich obiektów w Stanach Zjednoczonych jest organizacja wolnego czasu wszystkim tym, którzy w sposób racjonalny pragną go wykorzystać. Można zatem przypuszczać, że lista nowych zawodów powiększy się w przyszłości o organizatora czasu wolnego. Wobec dynamicznie wzrastającej liczby chętnych do spędzania czasu za granicą, ludzie coraz częściej deklarują efektywną formę wypoczynku. Biura podróży przeżywają obłędnie już nie tylko

w czasie wakacji czy ferii zimowych. Zachodnie agencje turystyczne zatrudniają tzw. travel managerów, którzy zajmują się organizacją wyjazdów zagranicznych. Polscy organizatorzy podróży zajmować się będą w przyszłości ekonomiczną stroną wyjazdów, zważając na zwiększenie zysków.

Reklama dźwignią handlu, a odpowiednio zareklamowany towar przyciąga rzesze klientów. W dobie tak dużej konkurencyjności na polskim rynku, wzrasta wciąż zapotrzebowanie na twórców reklam, którzy potrafiliby efektywnie sterować tą dźwignią. Dobrze zareklamowany towar sprzedaje się przecież znakomicie. Wiedzą o tym doskonale producenci i właściciele firm. Dlatego coraz częściej słyszy się o zawodzie copywritera, który układa teksty reklamowe.

Warto też zwrócić uwagę na telepracowników, którzy korzystając z dobrodziejstw Internetu mogą pracować na odległość. Taka sytuacja stwarza miejsca pracy tym wszystkim, którzy z różnych względów nie mogą pracować w zakładzie pracy, oraz wszystkim tym, którzy nie opuszczając domu, chcą pomnażać zasobność własnej kieszeni. Liczba telepracowników będzie stale wzrastać, w miarę jak coraz powszechniejszy będzie dostęp do Internetu. Nowe zawody wyrastają jak przysłowiowe grzyby po deszczu. Wiele przyszłych zawodów pozostaje w sferze wyobrażeń, nie można jednak ich lekceważyć. Pojawiają się bowiem wraz z rozwojem technologicznym.

Chociaż wiele tradycyjnych zawodów zostało zepchniętych w przeszłość, to z drugiej strony pojawiają się możliwości pracy dla tych, którzy wcześniej nie mogli na nią liczyć. Komputeryzacja otwiera drzwi do lepszego świata osobom kalekim, które dzięki telepracy mogą poczuć się w pełni wartościowymi członkami społeczeństwa. Trudno jednoznacznie ocenić, czy zmiany dokonujące się na polskim rynku pracy przemawiają do końca na korzyść. Jednak, aby przeżyć trzeba będzie się do tych zmian dostosować.

11. Podsumowanie

Z dnia na dzień wzrasta popyt na pracowników wszechstronnie wykształconych, posiadających wiedzę i doświadczenie charakterystyczne niekiedy dla kilku różnych dziedzin. Analitycy przewidują, że zdolność utrzymania się na rynku pracy będą miały tylko te osoby, które błyskawicznie reagując na dokonujące się zmiany, stale będą się dokształcać. Twierdzą ponadto, że będzie się to wiązać z częstą zmianą zawodu. Kilkukrotne zmiany pracy są na porządku dziennym. Osoby zatrudniane nie wiążą się na stałe

z jednym pracodawcą, gdyż ten nie potrafi zagwarantować im stałego zatrudnienia na dłuższy czas. Na uznanie zasługiwać będzie kreatywność, mobilność, intensywność pracy i oczywiście gotowość do jej zmiany. Posiadanie właśnie takich cech przez pracownika będzie w przyszłości gwarantem powodzenia na stale zmieniającym się rynku pracy.

Czynnikami teraźniejszymi i przyszłymi mogącymi istotnie oddziaływać na projektowane działania w zakresie harmonizowania popytu na pracę z podażą zasobów pracy w przekroju zawodo-kwalifikacyjnym mogą być m.in.: rozpoznanie stanu i zastosowanie informacji o zależnościach między kierunkami kształcenia zawodowego a kierunkami rozwoju dziedzin gospodarczych i społecznych zgodnie z tendencjami występującymi w zadanym rynku pracy. Powinno to wpłynąć na skuteczniejsze regulowanie przepływu środków finansowych wydatkowanych na promocję zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu oraz efektywniejsze gospodarowanie nimi, uzależnienie skuteczności lokalnych programów rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. od ocen i diagnoz związku kwalifikacji zawodowych z potrzebami gospodarczymi, wynikających z ich przestrzennego rozlokowania, uwzględnienie w systemie informacji o rynku pracy danych

o potencjale intelektualnym wynikającym m.in. ze struktury zawodowo-kwalifikacyjnej społeczności lokalnych, w celu pomniejszenia dysproporcji w dostępie do pracy, prowadzenie działań umożliwiających zwiększenie mobilności pracowniczej i edukacyjnej w obszarze regionalnego, krajowego i unijnego rynku pracy. Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród uczniów klas programowo najwyższych wybranych kierunków kształcenia w powiecie kwidzyńskim pozwalają na wysunięcie następujących wniosków. Uczniowie objęci badaniem ankietowym mieszczą się w przedziale wiekowym od 17-21 lat, osoby powyżej 21 roku życia to przede wszystkim uczniowie szkół policealnych oraz techników uzupełniających (najstarszą wiekowo grupę uczniów powyżej 21 lat reprezentowały zaledwie dwie osoby). W całej grupie przeważały osoby w przedziale wiekowym od 18 do 19 lat stanowiąc 77,7% ogółu objętych badaniem ankietowym uczniów (najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 18 lat – 56 uczniów).

W grupie dominowali uczniowie liceów profilowanych. Metoda doboru próby do przeprowadzonych badań spowodowała, że najliczniej reprezentowane były te kierunki kształcenia, które proporcjonalnie posiadają największą ilość uczniów w klasach programowo najwyższych w powiecie kwidzyńskim: ekonomiczno-administracyjny, socjalny, technik ekonomista, technik mechanik, usługowo-gospodarczy. Przedstawiona charakterystyka grupy uczniów objętych badaniem ankietowym ze względu na kierunek kształcenia wskazuje na wyraźne zróżnicowanie występujące w strukturze edukacyjnej powiatu, nawet najliczniej reprezentowane kierunki kształcenia nie dominują wyraźnie wśród ogółu uczniów. Występujące zróżnicowanie sprzyjać może procesowi dostosowywania kierunków kształcenia zgodnie z występującym popytem na rynku pracy. Większość objętych badaniem uczniów powiatu kwidzyńskiego zdecydowana jest nadal kontynuować naukę, ponad połowa badanych chce podjąć naukę bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły i nie zamierza łączyć jej z pracą zawodową, a więc w zdecydowanej większości będzie edukować się w dziennym systemie kształcenia. Kolejna pod względem liczebności grupa zamierza połączyć kontynuację nauki z rozpoczęciem pracy zawodowej. Świadczy to niewątpliwie o wysokich aspiracjach edukacyjnych młodego pokolenia, co potwierdza fakt, że najczęściej deklarowane, przyszłe szkoły w których uczniowie zamierzają podjąć naukę obejmują poziom szkół. Stosunkowo liczną grupę stanowili również uczniowie deklarujący kontynuację nauki w szkołach policealnych i technikach. Świadczy to o wysokim stopniu świadomości tej grupy uczniów w zakresie konieczności podjęcia dalszej nauki i podwyższenia swojego poziomu wykształcenia. Wśród obydwu grup uczniów licznie reprezentowane są osoby, które nie podjęły decyzji w zakresie miejsca i kierunku dalszej nauki, co wymaga podjęcia dodatkowych działań o charakterze informacyjnym i doradczym wspierających młodych ludzi przy podejmowaniu jakże

istotnych decyzji. Przyczyny, dla których przyszli absolwenci w powiecie kwidzyńskim decydują się na kontynuację kształcenia to przede wszystkim niskie szanse na znalezienie pracy przy obecnym poziomie wykształcenia. Chęć poszerzenia własnych kwalifikacji zawodowych. Wybór tych odpowiedzi można łączyć z ogólnym wzrostem świadomości w zakresie wymagań, jakie stawia obecnie rynek pracy, dużej konkurencji jaka panuje przy ubieganiu się o pracę i trudnościami związanymi z jej znalezieniem. Istotną kwestią, w przeprowadzonym badaniu ankietowym, było uzyskanie informacji dotyczących motywów, którymi kierowali się uczniowie przy wyborze dalszych kierunków kształcenia. Najwięcej młodych ludzi planujących podjęcie dalszego kształcenia wskazuje jako główny motyw swojego postępowania możliwość zwiększenia szans na rynku pracy a także zgodność kierunku kształcenia z własnymi zainteresowaniami. Obrazuje to pośrednio, jak istotną rolę wśród młodych ludzi pełni praca traktowana nie tylko jako źródło przyszłych dochodów, lecz również ważny element życia. Istotnymi motywami wskazanymi przez badanych uczniów były również: możliwość zdobycia nowych umiejętności i wiedzy. Najliczniejszą grupę respondentów stanowili uczniowie wybierający przyszły kierunek nauczania zgodny z obecnym. Niestety, sporą grupę stanowili młodzi ludzie, którzy nie potrafili określić zgodności bądź różnic pomiędzy obecnym a przyszłym kierunkiem nauczania. Biorąc pod uwagę problemy badanej grupy z określeniem własnego zawodu uzyskanego po ukończeniu szkoły, nie może dziwić liczna grupa uczniów odpowiadająca w ten sposób na zadane pytanie. Niemniej wybór przyszłego kierunku kształcenia, przy ograniczonym poziomie wiedzy w tym zakresie, może budzić wątpliwości i niepokój. Znacząca liczba uzasadnień wskazujących na zmianę kierunku kształcenia ze względu na rozwój własnych kwalifikacji, wiedzy i umiejętności świadczyć może o świadomym oraz odpowiedzialnym wyborze dokonywanym przez młodych ludzi. Uzupełnieniem informacji związanych z planowaniem dalszej nauki przez badanych uczniów było zdiagnozowanie korzyści, które spodziewają się uzyskać. Respondenci wymieniali kilka głównych korzyści. Najczęściej wskazywano na poprawę własnej sytuacji na rynku pracy i zwiększenie własnych szans w poszukiwaniu pierwszego zatrudnienia, poszerzenie wiedzy oraz poszerzenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności. Odpowiedzi te niewątpliwie wskazują na dążenie uczniów do poszerzenia swych własnych umiejętności i kwalifikacji, również w kontekście przyszłego poszukiwania pracy. Dalsza edukacja traktowana jest również jako możliwość znalezienia „lepszego miejsca pracy”, w większym stopniu odpowiadającej aspiracjom młodych ludzi. Brak wskazania korzyści wynikających z planowania dalszej edukacji może niestety wynikać z małej wiedzy dotyczącej przyszłego kierunku kształcenia, lub też braku konkretnych i precyzyjnych decyzji w tym zakresie. Najczęściej pojawiającym się uzasadnieniem dla decyzji

o rozpoczęciu pracy zawodowej bezpośrednio po ukończeniu obecnej szkoły była konieczność rozpoczęcia zarobkowania. Kolejne przyczyny, na które wskazywali uczniowie to zadowolenie z obecnego poziomu wykształcenia i brak chęci kontynuacji nauki oraz zadowolenie z poziomu własnych kwalifikacji dających szansę na znalezienie pracy. Bardzo istotną kwestią było rozpatrzenie przez badanych uczniów planujących rozpoczęcie pracy zawodowej swych szans na rynku pracy z uwzględnieniem wyuczonego zawodu zgodnego z obecnym kierunkiem kształcenia. Niestety, aż 12 osób badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Kolejnych 17 uczniów zadeklarowało, że nie wiedzą, jakie mają szanse na znalezienie pracy, w tym 12 osób nie interesowało się jeszcze tymi zagadnieniami. Wyniki te świadczą o niskim stopniu znajomości rynku pracy i źródeł pozyskiwania informacji w tym zakresie. Niestety obrazują także fakt, iż młodzi ludzie nie podejmują z należnym wyprzedzeniem działań przygotowujących ich do poszukiwania pracy pomimo podjętych decyzji dotyczących przyszłych planów po ukończeniu kształcenia. Ciekawym uzupełnieniem powyższych kwestii związanych z szansą znalezienia zatrudnienia zgodnie z dotychczasowym kierunkiem kształcenia, było rozpoznanie opinii uczniów w kwestii rozpoczynania pracy zawodowej i funkcji urzędów pracy jakie pełnią w tym procesie. Wyniki uzyskanych odpowiedzi mogą wskazywać na fakt, że urzędy pracy i działania przez nie proponowane w znacznej mierze są pozytywnie odbierane przez ludzi młodych i nie kojarzą się już z bierną postawą wobec sytuacji braku pracy. Istotną kwestią nadal pozostaje odpowiednie przygotowanie młodych ludzi do problemu poszukiwania pracy, właściwe ukierunkowanie i wsparcie, wykorzystujące nie tylko ich kwalifikacje i umiejętności, ale również zapał i zdolność dostosowywania się do nowych sytuacji. Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych obejmują również zagadnienia związane z sytuacją rodzinną uczniów. Na wsparcie rodziny bez jakichkolwiek ograniczeń, w sytuacji poszukiwania zatrudnienia, może liczyć mniej niż połowa badanych uczniów. Wyniki wskazują na sytuację, w której na wsparcie rodziny bez jakichkolwiek ograniczeń może liczyć mniejsza część badanych uczniów. Wiąże się to niewątpliwie z sytuacją społeczno-gospodarczą w naszym kraju i jest powiązane z deklaracjami samych uczniów, którzy wskazywali często na konieczność rozpoczęcia zarobkowania jako jedną z głównych przyczyn decyzji o rozpoczęciu pracy zawodowej. Interesującą kwestią było uzyskanie opinii absolwentów na temat zakresu realizacji w szkołach zajęć związanych z tematyką rynku pracy, ich poziomu oraz przydatności. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie, którzy nie mieli tego typu zajęć, ale są zdania, że powinny mieć one miejsce. Następną grupę stanowili respondenci, którzy nie ocenili pozytywnie poziomu przeprowadzonych zajęć, pomimo odbytych zajęć ich wiedza w tym zakresie jest stanowczo zbyt niska. Kolejną grupę stanowili uczniowie, którzy stwierdzili, że zajęcia jeszcze się nie od-

były ale z pewnością zostaną przeprowadzone. Jedynie dziewięciu badanych uczniów, spośród ogółu 121 osób, ocenia pozytywnie poziom przeprowadzonych zajęć z zakresu rynku pracy, a cztery osoby uważają że zajęcia tego typu nie są potrzebne gdyż samo życie jest najlepszym nauczycielem. Uzyskane wyniki nie pozwalają na pozytywną ocenę poziomu i stopnia realizacji zajęć przygotowujących przyszłych absolwentów do wchodzenia na rynek pracy. Jednocześnie sami uczniowie zauważają przydatność tego typu zajęć, co powinno zaowocować zmianą podejścia do tych kwestii w samych szkołach. Przy współpracy z urzędami pracy można bowiem przygotować odpowiedni program szkoleniowy dla uczniów, ułatwiając im tym samym dostęp do informacji z zakresu rynku pracy oraz wsparcia na które mogą liczyć. Niski poziom wiedzy uczniów w zakresie rynku pracy potwierdziły odpowiedzi uzyskane w ramach kolejnego pytania dotyczącego znajomości pojęć związanych z formami wsparcia absolwentów na rynku pracy. Wśród przedstawionych nazw (terminów) najbardziej znane uczniom były: giełda pracy, pożyczka na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej oraz staż absolwencki. Uzyskane odpowiedzi nie obrazują w pełni wiedzy uczniów dotyczącej rozwiązań stojących za wymienionymi terminami, niemniej poziom ich znajomości przez uczniów nie wydaje się zadowalający. Terminy takie jak refundacja absolwencka czy też umowy absolwenckie nie są znane nawet połowie objętych badaniem uczniów, a dotyczą istotnych narzędzi wsparcia absolwentów na rynku pracy. Interesującym aspektem prowadzonych badań stało się również rozpoznanie opinii uczniów na temat stosowania instrumentów wsparcia absolwentów na rynku pracy oraz przedłożenia propozycji rozwiązań w tej sferze. Znaczna część uczniów deklaruje poparcie dla wsparcia absolwentów na rynku. Jeszcze liczniejszą grupę stanowili uczniowie nie mający jasnego stanowiska w tej kwestii, co częściowo można łączyć z ograniczoną wiedzą uczniów w zakresie funkcjonujących instrumentów na rynku pracy. Jedynie cztery osoby wyraziły opinię, że tego typu działania nie powinny być podejmowane. Omawiając zaproponowane przez uczniów rozwiązania w zakresie form wsparcia absolwentów na rynku pracy można poczynić kilka uwag ogólnych. Po pierwsze część propozycji jest bardzo ogólna i nie przedstawia konkretnych rozwiązań, po drugie przedstawione formy wsparcia odwołują się do rozwiązań już stosowanych między innymi możliwości podjęcia stażu jako formy próbnego podjęcia pracy, preferencji przy zakładaniu własnej działalności gospodarczej oraz kursów i szkoleń dla absolwentów. Warto jednak zauważyć, że część przedstawionych rozwiązań jest daleko idąca w swych konsekwencjach i postuluje chociażby: tworzenie miejsc pracy specjalnie dla absolwentów, zapewnienie pierwszeństwa w zatrudnieniu, zapewnienie pracy zgodnie z kwalifikacjami i umiejętnościami absolwentów, czy też wsparcie finansowe. Uzyskane wyniki w zakresie oczekiwań dotyczących pierwszej pracy

pozwalają stwierdzić, że w badanej grupie uczniów dominuje chęć pracy w firmie prywatnej, przy poziomie osiąganych zarobków powyżej 1200 zł netto oraz trwałości zatrudnienia i przy bliskiej lokalizacji miejsca pracy. Oczekiwania uczniów w zakresie pierwszej pracy należy uznać w swej większości za mało przystające do realiów panujących na rynku pracy a jednocześnie ograniczające możliwość jej podjęcia, zwłaszcza ze względu na wymagania finansowe, które przedstawili młodzi ludzie. Badani uczniowie w powiecie kwidzyńskim w większości zadeklarowali gotowość zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy, co stanowi ponad połowę badanej grupy uczniów, przeciwnego zdania było zaledwie 11 osób objętych badaniem. Odpowiedzi udzielone przez uczniów wskazują na stosunkowo wysoki poziom gotowości młodych osób do zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem zatrudnienia. Uzyskane deklaracje mogą wynikać częściowo z trudnej sytuacji na rynku pracy i wysokich wymagań dotyczących wysokości wynagrodzenia, chociaż pozostają w swoistej sprzeczności z opiniami uczniów w kwestii dojazdu do miejsca pracy (w tym wypadku większość młodych osób preferowała pracę blisko miejsca zamieszkania). Interesującą kwestią obrazującą poziom mobilności absolwentów w powiecie kwidzyńskim było zagadnienie poszukiwania pracy poza granicami kraju, zwłaszcza w pozostałych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że zaczyna obecnie brać pod uwagę taką możliwość. Niemniej jedynie 17 uczniów spośród badanej grupy aktualnie myśli nad wyjazdem. Przeciwnie opinie wyraziło łącznie 25 respondentów, przy czym nigdy nie brało pod uwagę takiego rozwiązania 12 osób. Złożone przez objętych badaniem ankietowym uczniów deklaracje należy traktować z odpowiednim dystansem, wysoki poziom odpowiedzi wskazujących na rozważanie tego typu kwestii nie przekłada się, bowiem bezpośrednio na decyzję o wyjeździe. Zdecydowana większość respondentów objętych badaniem ankietowym w powiecie kwidzyńskim zauważa nowe możliwości otwierające się przed absolwentami w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej. Najliczniejsza jest grupa uczniów widząca nowe możliwości i szanse na zatrudnienie na rynku europejskim – opinię taką wyraża 58 uczniów. Nieco mniej liczna grupa uczniów wyraża opinię w myśl, której, młodym ludziom nie będzie łatwo znaleźć zatrudnienia na europejskim rynku pracy – deklarację taką złożyło 40 osób. Jedynie 15 badanych uczniów ocenia słabo szanse polskich absolwentów na europejskim rynku pracy. Ostatnim zagadnieniem poruszonym w badaniach ankietowych było rozpoznanie opinii uczniów dotyczących podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej przez absolwentów. Zdecydowana większość uczniów zgłasza wiele zastrzeżeń w stosunku do tego sposobu rozwiązywania problemu podejmowania pierwszej pracy. Jedynie trzy osoby objęte badaniem ankietowym stwierdziły, że jest to najlepsze rozwiązanie i wystarczy mieć dobry pomysł, by roz-

począć jego realizację. Najlichniesza grupa jako główną barierę dla podjęcia własnej działalności gospodarczej widzi brak odpowiednich środków finansowych. Kolejni uczniowie wskazują na brak doświadczenia i konieczność zdobycia niezbędnych umiejętności dzięki pracy u innych osób.

Formułując diagnozę dla rynku pracy w powiecie kwidzyńskim w perspektywie najbliższych 2 do 3 lat wydaje się, że: rynek pracy powiatu kwidzyńskiego pozostanie w dominującej części oparty o model, w którym dominować będą cele osłonowe, łagodzenia skutków bezrobocia w powiecie kwidzyńskim zdominowane będzie przez bierne formy, w szczególności: wcześniejsze emerytury, zasiłki przedemerytalne i zasiłki dla bezrobotnych, chronicznym będzie wysoki deficyt miejsc pracy i nadwyżka poszukujących i oczekujących na zatrudnienie, przy wyrażnie zakładanej w prognozie dynamice PKB i zbliżonych ujemnych poziomach udziału przyrostu zatrudnienia w przyroście PKB oraz przewidywanych dalszych procesach restrukturyzacji zatrudnienia w przemysłach przetwórczych poziom prognozowanego bezrobocia nie ulegnie istotnemu obniżeniu pozostając uzależnionym od poziomu wydajności pracy w produkcji. Należy jednak w relacji do całości nakreślonych powyżej wniosków zauważyć wykazaną w analizach bardzo niekorzystną tendencję dynamicznego wzrostu poziomu zagrożenia bezrobociem powiatów województwa pomorskiego, w tym również powiatu kwidzyńskiego. Dodatni przyrost między rokiem 2000 a 2003 zawarł się w poszczególnych klasach istotności w następujących przedziałach. W klasie najwyższego zagrożenia przyrost zwał się w przedziale od 5,7 do 5,9, średniej klasy zagrożenia (w, której lokuje się powiat kwidzyński) o 11,4, niskiej klasy zagrożenia od 9,0 do 10,4 i najniższej klasy zagrożenia od 5,7 do 7,2. Wydaje się, że dążenie do osiągnięcia przemian odpowiadających scenariuszowi założonemu w wariacie optymistycznym prognozy przy wysokim dodatnim przyroście zagrożenia bezrobociem będzie wymagało przede wszystkim: rozwiązań długofalowych o charakterze systemowym, systematycznego dostosowywania wiodących i perspektywicznych części lokalnych gospodarek powiatów województwa pomorskiego do zmieniającego się popytu i wzrastającej konkurencji na rynku pracy, oparcia rozwoju gospodarczego na poważnym wsparciu samorządów wojewódzkiego i powiatowych przez instytucje rządowe podejmujące kluczowe rozwiązania o skali makro gospodarczej. Uzyskane z badań wyniki uprawniają do postawienia następującej tezy. Dynamiczny przyrost liczby powiatów o najwyższym poziomie zagrożenia bezrobociem i wskaźników zagrożenia jest skutkiem intensywnie przebiegających procesów transformacji systemu gospodarczego woj. pomorskiego z jednoczesnym łagodzeniem skutków transformacji w rynku pracy za pomocą modelu osłonowego.

Za uzasadnione, więc należy uznać, że w tej sytuacji najpoważniejszym wyzwaniem, w związku przynależnością do Unii Europejskiej, jest i będzie zbudowanie podstaw instytucjonal-

Absolwenci szkół średnich zawodowych na lokalnym rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.

O c e n a s t a n u i p r z y s z ł e l o s y

nych i opracowanie koncepcji polityki rynku pracy wpisującej się w Europejską Strategię Zatrudnienia.